

ENDELIG

**Kommissionens udtalelse
om Ungarns ansøgning
om medlemskab af Den Europæiske Union**

Indhold

Side

A. INDLEDNING

- a) **Førord**
  - Ansøgning om medlemskab
  - Baggrund for udtalelsen
  - Udtalelsens indhold

- b) **Forbindelser mellem Den Europæiske Union og Ungarn**
  - Historisk og geopolitisk baggrund
  - Ungarns holdning til Den Europæiske Union
  - Aftalemæssige forbindelser
  - Før-tiltrædelsesstrategi
  - Handelsmæssige forbindelser
  - Generel evaluering

B. KRITERIER FOR MEDLEMSKAB

- 1. **Politiske kriterier**
  - 1.1 **Demokrati og retsstatsforhold**
    - Parlamentets og den lovgivende magts organisation
    - Parlamentets funktion
    - Den udøvende magts organisation
    - Den udøvende magts funktion
    - Den dømmende magts organisation
    - Den dømmende magts funktion
  - 1.2 **Menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal**
    - Borgerlige og politiske rettigheder
    - Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder
    - Mindretals rettigheder og beskyttelse af mindretal
  - 1.3 **Generel evaluering**

- 2. **Økonomiske kriterier**
  - 2.1 **Den økonomiske situation**
    - Baggrund
    - Liberalisering
    - Stabilisering af økonomien
    - Strukturændringer
    - Den finansielle sektor
    - Den Økonomiske og sociale udvikling

  - 2.2 **Økonomien set i lyset af medlemskab**

Indledning
En fungerende markedsøkonomi
Evnen til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne
Udsigter og prioriteter

2.3 Generel evaluering

3. Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab

3.1 Det indre marked uden grænser

De fire friheder

- De generelle rammer
- Fri bevægelighed for varer
- Fri bevægelighed for kapital
- Fri bevægelighed for tjenesteydelser
- Fri bevægelighed for personer
- Generel evaluering

Konkurrence

3.2 Innovation

Informationssamfundet

Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender

Forskning og teknologisk udvikling

Telekommunikation

Den audiovisuelle sektor

3.3 Økonomiske og fiskale anliggender

Økonomisk og monetær union

Beskatning

Statistik

3.4 Sektorpolitik

Industri

Landbrug

Fiskeri

Energi

Transport

Små og mellemstore virksomheder

3.5 Økonomisk og social samhørighed

Beskæftigelse og sociale anliggender

Regionalpolitik og samhørighed

3.6 Livskvalitet miljø

Miljø

Forbrugerbeskyttelse

3.7 Retlige og indre anliggender

3.8 Eksterne politikker

Handel og internationale økonomiske forbindelser

Udvikling

Told

Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

3.9 Finansielle spørgsmål

Finanskontrol

Konsekvenser for budgettet

4. Administrativ evne til at anvende Fællesskabets regelværk

4.1 Administrative strukturer

4.2 Administrationens og retsvæsenets kapacitet

4.3 Generel evaluering

C. SAMMENFATNING OG KONKLUSION

Bilag

Parlamentssammensætning

Det indre marked: hvidbogsforanstaltninger

Statistiske data

A. Indledning

a) Forord

Ansøgning om medlemskab

Ungarn indgav sin ansøgning om medlemskab af Den Europæiske Union den 31. marts 1994, og Ministerrådet besluttede den 18. april 1995 at indlede proceduren i traktatens artikel O, som fastsætter, at Kommissionen skal høres.

Det er på denne baggrund, at Kommissionen forelægger denne udtalelse som svar på en anmodning fra Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 om, at udtalelsen blev forelagt så snart som muligt efter afslutningen af regeringskonferencen, som blev indledt i marts 1996 og afsluttet i juni 1997.

Baggrund for udtalelsen

Ungarns ansøgning om medlemskab er til behandling samtidig med ansøgningerne fra ni andre associerede lande. Ungarns ansøgning skal ses som led i en historisk proces, hvor de central- og østeuropæiske lande har overvundet den deling af kontinentet, som har varet i 40 år, og søger optagelse i det område af fred, stabilitet og velfærd, som Unionen har skabt.

Det Europæiske Råd konkluderede på sit møde i København i juni 1993 følgende:

“De associerede lande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, kan blive medlemmer af Den Europæiske Union. Tiltrædelse vil finde sted, så snart et associeret land er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og opfylder de givne økonomiske og politiske betingelser. Medlemskab kræver:

- at ansøgerlandet har opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal
- en fungerende markedsøkonomi samt evne til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen
- at ansøgeren er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab, herunder er i stand til at tilslutte sig målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

Unionens evne til at optage nye medlemmer uden derved at sætte tempoet i den europæiske integration over styr er ligeledes af stor betydning og bør indgå i overvejelserne i såvel Unionens som ansøgerlandenes almindelige interesse.”

I denne erklæring angives de politiske og økonomiske kriterier for undersøgelse af tiltrædelsesansøgningerne fra de associerede lande i Central- og Østeuropa.

Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 henviste til behovet for som led i præ-tiltrædelsesstrategien “at skabe grundlag for en gradvis og harmonisk integration af ansøgerlandene, særlig gennem:

- udvikling af markedsøkonomien

- tilpasning af deres administrative strukturer
- skabelse af et stabilt økonomisk og monetært klima”.

I sin udtalelse analyserer Kommissionen Ungarns ansøgning efter egen fortjeneste men på basis af samme kriterier som de andre ansøgninger, som den samtidig skal afgive udtalelse om. Med denne fremgangsmåde respekteres det ønske, som Det Europæiske Råd fremkom med i Madrid, om at sikre, at ansøgerlandene behandles på lige fod.

Foruden de enkelte udtalelser forelægger Kommissionen særskilt Rådet som led i sin meddelelse “Agenda 2000” en generel vurdering af tiltrædelsesansøgningerne samt henstillinger vedrørende en strategi for en heldig udvidelse af Unionen. Den forelægger samtidig en konsekvensanalyse af udvidelsen for Unionens politikker.

Udtalelsens indhold

I udtalelsens opbygning tages der hensyn til konklusionerne af Det Europæiske Råds møde i København. Der gives:

- en redegørelse for de hidtidige forbindelser mellem Ungarn og Unionen, særlig inden for rammerne af associeringsaftalen
- en analyse af situationen med hensyn til de af Det Europæiske Råd nævnte politiske betingelser (demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder, beskyttelse af mindretal)
- en vurdering af Ungarns situation og udsigter med hensyn til de af Det Europæiske Råd nævnte økonomiske betingelser (markedsøkonomi, evne til at klare konkurrencepresset)
- en behandling af spørgsmålet om Ungarns evne til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab, dvs. Unionens regelværk, som det kommer til udtryk i traktaten, den afledte ret og Unionens politikker
- endelig en generel vurdering af Ungarns situation og udsigter med hensyn til betingelserne for medlemskab af Unionen og en henstilling vedrørende tiltrædelsesforhandlingerne.

I sin vurdering af Ungarn med hensyn til de økonomiske kriterier og landets evne til at overtage Unionens regelværk har Kommissionen medtaget en prognose; den har forsøgt at evaluere, hvilke fremskridt der med rimelighed kan forventes fra Ungarns side i de kommende år inden tiltrædelse under hensyn til den omstændighed, at Unionens regelværk vil fortsætte med at udvikle sig. Til dette formål har man uden at foregribe det faktiske tiltrædelsestidspunkt i udtalelsen baseret sig på en mellemfristet tidsramme på ca. fem år.

Under sit arbejde med udtalelsen har Kommissionen indhentet et væld af oplysninger om Ungarns situation fra de ungarske myndigheder og har benyttet mange andre informationskilder, herunder medlemsstaterne og talrige internationale organisationer.

b) Forbindelser mellem Den Europæiske Union og Ungarn

Historisk og geopolitisk baggrund

Ungarn er en inlandsstat i Europas midte og grænser op til Østrig, Slovenien, Kroatien, Forbundsrepublikken Jugoslavien, Rumænien, Slovakiet og Ukraine. Det har et areal på 93 033 km² og en befolkning på 10,2 millioner.

Magyarerne vandrede ind i det karpatiske bækken i det 9. århundrede og oprettede i år 1000 kongeriget Ungarn. I tiden indtil de osmaniske tyrkeres besættelse i 1526 udviklede Ungarn sine økonomiske og kulturelle forbindelser med Vesteuropa. Efter en periode med tyrkisk overherredømme og derefter en opdeling i tre dele erobrede og genforenede slægten Habsburg Ungarn i slutningen af det 17. århundrede. I 1867 fik Ungarn med skabelsen af dobbeltmonarkiet ligestilling inden for det østrigsk-ungarske kejserrige. Efter kejserrigets nederlag i 1. verdenskrig og Trianon-traktaten af 1920 opnåede Ungarn fuld uafhængighed, men mistede en stor del af sit område og sin befolkning til sine nyetablerede naboer. I mellemkrigstiden søgte Ungarn at genvinde sine etniske territorier og allierede sig med henblik herpå med Tyskland og Italien under 2. verdenskrig.

Efter krigen blev Ungarn besat af sovjetiske tropper, og kommunisterne indførte et 'folkedemokrati' under sovjetisk indflydelse. I 1956 indtraf der et oprør med krav om en tilbagevenden til en demokratisk og uafhængig stat. Denne revolution blev brutalt undertrykt ved sovjetisk intervention, og derefter fulgte der en periode med stærk undertrykkelse under kommunistpartiets generalsekretær János Kádár.

Under det kommunistiske styre blev der gradvis indført en planøkonomi, og privat ejendom blev nationaliseret. Fra og med 1968 begyndte regeringen imidlertid med at indføre beskedne markedsorienterede økonomiske reformer. I 1982 blev Ungarn det første land i Central- og Østeuropa, der blev medlem af IMF og IBRD. De økonomiske reformer var dog ikke tilstrækkelige til at forhindre en større økonomisk krise i begyndelsen af 1980'erne. Denne krise - sammen med et pres for politisk reform - førte til gradvise og fredelige forandringer, der kulminerede med János Kádár's tilbagetræden i maj 1989 og vedtagelsen af en demokratisk forfatning i oktober samme år. Den foregående måned havde Ungarn ved at åbne sin grænse til Østrig for flygtninge fra Østtyskland ydet et stort bidrag til jerntæppets fald. Der blev afholdt frie parlamentsvalg i 1990 og 1994, og der skete en fredelig magtsoverdragelse fra det konservative ungarske forum til den socialistiske-liberale koalition efter det andet valg.

Siden sin tilbagevenden til demokrati har Ungarn befæstet og styrket sine forbindelser med sine naboer. Ungarn deltager fuldt ud i EU-initiativet for en stabilitetspakt for Europa og har indgået grundlæggende traktater med Ukraine, Slovenien, Kroatien, Slovakiet og Rumænien. Disse traktater anerkender grænsernes ukrænkelighed såvel som Europarådets, OSCE's, FN's og andre internationale organisationers principper for behandling af nationale mindretal. Ungarn deltager også aktivt i OSCE; det beklædte formandskabet i 1995 og var vært for OSCE-topmødet i Budapest ved udgangen af 1994.

Ungarns holdning til Den Europæiske Union

Siden 1989 har der været almindelig enighed blandt de politiske kræfter i Ungarn om at støtte Ungarns mål om EU-medlemskab. Det hedder følgende i memorandummet af april 1994, der

ledsagede Ungarns ansøgning om EU-medlemskab: "Siden dannelsen af en uafhængig ungarsk stat for 1000 år siden har dette land været nært knyttet til vestlige kulturer og værdier ... Med de nyligt etablerede demokratiske institutioner er de politiske betingelser for en genindlemmelse i hovedtendenserne for den europæiske udvikling nu opfyldt. For Ungarn er det en historisk nødvendighed at deltage i denne proces og at benytte resultaterne af den europæiske integration til at fuldføre sin sociale og økonomiske modernisering. Det er også en eneste mulighed, som der ikke er noget reelt alternativ til."

Successive regeringer har siden 1990 fastslået, at dette er det væsentlige mål for Ungarns udenrigs- og indenrigspolitik. Premierminister Horn udtalte i juni 1996 følgende på Det Europæiske Råds møde i Firenze: "Det Europæiske Råds beslutninger i Madrid gør tiltrædelsesprocessen beregnelig for Ungarn. Europæisk-atlantisk integration er ikke blot en grundlæggende betingelse for men også selve substansens i Ungarns sociale og økonomiske omstilling og modernisering. Det er et klart og tiltrækkende perspektiv for det ungarske samfund, som påtager sig byrden ved omstilling."

Præsident Árpád Göncz gav på den ungarske nationaldag i 1996 på følgende måde udtryk for Ungarns tilslutning til en stadig nærmere politisk union:

"... Fremtidens Europa vil, må vi alle håbe, uigenkaldeligt og på en beskyttende måde optage Ungarn i en fuldvoksen Europæisk Union. Den vil blive det fælles hjemland for europæiske lande med lige rettigheder. Den vil tilbyde en bæredygtig omend ikke helt problemløs eksistens for sådanne europæiske lande, som er rede til og forbedt på at påtage sig medlemskab af egen fri vilje. Den giver os muligheden for sammen at tage de økonomiske og politiske udfordringer op, som fremtiden byder på, hvoraf vi allerede kender nogle men ikke andre. Den lover fred efter to kriges lidelser, som medførte ødelæggelser uden sidestykke og to dikaturer af en ondskab uden forbillede. Det lover en forudseelig fremtid for lande, der har gennemgået utrolige lidelser, som er blevet sønderrevet, splittet og presset ind i en tvungen union. Den lover om enhedens styrke, således at disse lande kan forsvare deres sikkerhed, deres retssystem, den fulde respekt for menneskerettighederne, deres selvskabte og naturlige miljø og Europas mangefarvede og dog endnu ikke forenede kultur og økonomi ...".

Aftalemæssige forbindelser

Der blev oprettet diplomatiske forbindelser mellem Det Europæiske Fællesskab og Ungarn i 1988. Der blev samme år indgået en aftale om handel og økonomisk samarbejde med bestemmelser om gensidig mestbegunstigelsesbehandling (MFN) og gradvis afskaffelse inden 1994 af Fællesskabets kvantitative restriktioner for import med oprindelse i Ungarn.

En associeringsaftale, der senere kom til at gå under betegnelsen Europaaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og Ungarn blev undertegnet den 16. december 1991 og trådte i kraft den 1. februar 1994. Dens handelsbestemmelser trådte i kraft tidligere, nemlig den 1. marts 1992, på basis af en interimsaftale.

Europaaftalen danner retsgrundlaget for forbindelserne mellem Ungarn og Unionen. Målet med den er at skabe rammer for politisk dialog, at fremme en udvidelse af samhandelen og de økonomiske forbindelser mellem parterne, at danne grundlag for Fællesskabets faglige og finansielle bistand og en passende ramme for støtte af Ungarns gradvise integration i Unionen. De institutionelle bestemmelser i Europaftalen omfatter en ordening for gennemførelse,

forvaltning og overvågning på alle områder i forbindelserne. Underudvalg undersøger spørgsmål af teknisk karakter. Associeringsudvalget, som træder sammen på ledende tjenestemandspan, er forum for indgående drøftelser af anliggender og ofte løsninger på problemer, som opstår i forbindelse med Europaaftalen. Associeringsrådet, der træder sammen på ministerplan, undersøger udviklingen i forbindelserne generelt og udsigterne herfor og er forum for behandling af Ungarns fremskridt med forberedelserne til tiltrædelse.

Den ungarske regering har skabt koordinerede institutionelle rammer for behandling af anliggender vedrørende europæisk integration. Den politiske ledelse varetages af et kabinet for europæisk integration, der ledes af premierministeren og bistås af en strategisk task force for integration. Et tværministerielt udvalg for europæisk integration ledes af udenrigsministeren og hjælpes af udenrigsministeriets departement for europæisk integration. Statssekretariatet for integration koordinerer politikken for europæisk integration. Hvert af de ungarske ministerier har et departement, der er ansvarligt for EU-relevante anliggender. Et parlamentarisk udvalg for europæisk integration er nært inddraget i formuleringen og overvågningen af Ungarns EU-integrationspolitik.

Før-tiltrædelsesstrategi

Gennemførelse af Europaaftalen og hvidbogen

Europaftalen mellem EU og Ungarn er fuldt fungerende efter den planlagte tidsplan. Den gradvise afskaffelse af tolden på de få resterende industrivarer blev fuldført i januar 1995, undtagen for stål- og tekstilvarer, for hvilke den toldfri import begyndte henholdsvis den 1. januar 1996 og 1997.

Associeringsrådet er trådt sammen på ministerplan en gang om året med støtte fra Associeringsudvalget og 10 multifaglige underudvalg. Der er oprettet et blandet parlamentarisk associeringsudvalg bestående af repræsentanter for det ungarske parlament og Europa-Parlamentet. Der blev i 1997 oprettet et blandet rådgivende udvalg bestående af økonomiske og sociale repræsentanter fra EU's Økonomiske og Sociale Udvalg og de relevante ungarske organer.

Alle aftalens samarbejdsområder er taget under behandling. Den største succes med gennemførelsen har været på følgende områder: en væsentlig liberalisering af handelen med industrivarer og landbrugsprodukter, løsning af forskellige handelsspørgsmål (f.eks. vineksport, gåselever, citrusfrugt, moms), indgåelse af en særlig protokol (om landbrugsprodukter og forarbejdede landbrugsprodukter) for at tage hensyn til resultaterne af Uruguay-runden og Finlands, Sveriges og Østrigs tiltrædelse af EU, vedtagelse af gennemførelsesbestemmelser vedrørende konkurrence, forbedring af beskyttelsen af intellektuelle, industrielle og kommercielle ejendomsrettigheder i Ungarn, vedtagelse af en tillægsprotokol om åbning af fællesskabsprogrammer for ungarsk deltagelse, vedtagelse af en ny ordning med oprindelsesregler, hvorved Ungarn optages i den nye pan-europæiske kumulationsordning.

Der er drøftelser i gang med henblik på at fremskynde lovgivningstilnærmelsesprocessen og skabe fremskridt på områder som konkurrence, statsstøtteanliggender, vedtagelse af en ækvivalensprotokol om fytosanitære og veterinære anliggender, gensidig anerkendelse af erhvervs kvalifikationer og eksamensbeviser og industristandarder og

overensstemmelsesvurdering.

Der har været enkelte problemer med gennemførelsen af Europaaftalen, men de er blevet løst med held.

Kommissionens hvidbog af 1995 om det indre marked redegør for den lovgivning, som ansøgerlandene vil skulle omsætte og gennemføre for at kunne anvende Fællesskabets regelværk, og som betragtes som væsentlige elementer i gennemførelsen af det indre marked (kendt under betegnelsen fase I-foranstaltninger), og som vil skulle prioriteres. Ungarn lægger stor vægt på dette arbejde. Der er nedsat 23 arbejdsgrupper i de berørte ministerier. Der har også været et samarbejde med fagforeninger, erhvervssammenslutninger og erhvervskamre samt med parlamentsudvalget for europæisk integration. Den ungarske regering offentliggjorde i december 1995 en strategi for gennemførelsen af forslagene i hvidbogen og en revideret udgave i 1997.

Ungarn er langt fremme med tilpasningen af lovgivning, særlig hvad angår foranstaltninger, som kræver ny lovgivning. Størstedelen af det resterende arbejde i denne henseende har berøring til regeringsdekreter. Den ungarske regering antager, at næsten alle foranstaltninger under fase 1 vil være fuldført inden udgangen af 1997.

Forbindelserne med Ungarn under Europaftalen er gode. Der er få handelsproblemer, og Ungarn har gjort gode fremskridt med gennemførelsen af aftalen. Ungarn støtter tanken om en udtømmende dialog og om en fremskyndelse af samarbejdet.

Struktureret dialog

Ungarn har deltaget i den strukturerede dialog og anser den for at være et vigtigt led i forberedelserne til tiltrædelse. Regeringen forelagde på Det Europæiske Råds møde i både Essen og Cannes policy-dokumenter med en opfordring til en mere effektiv tiltrædelsesstrategi og en udvidelse af Europaftalen til også at omfatte FUSP og retlige og indre anliggender. De ungarske myndigheder har også udtrykt håb om, at drøftelserne om anliggender vedrørende den styrkede før-tiltrædelsesstrategi bliver givet mere substans.

PHARE

I perioden 1990-96 fik Ungarn tildelt 672,8 mio. ECU. Tildelingen for 1996 var på 90 mio. ECU. Blandt de vigtigste indsatssektorer kan nævnes økonomisk omstrukturering, landbrug, miljø og nuklear sikkerhed, infrastruktur, udvikling af menneskelige ressourcer, reform af den offentlige forvaltning, social udvikling, beskæftigelse og sundhed.

Ungarn har også draget fordel af programmerne for grænseoverskridende samarbejde med Østrig (18 mio. ECU) og Rumænien (5 mio. ECU), hvor vægten særlig har været lagt på samarbejde på det økonomiske område og om miljø og infrastruktur.

Der har været tegn på en langsom gennemførelse og manglende virkninger på nogle områder på grund af en for stor spredning af programmerne, en begrænset absorptions- og forvaltningskapacitet og tunge administrative procedurer.

Deltagelse i fællesskabsprogrammer

I overensstemmelse med tillægsprotokollen til Europaftalen kan Ungarn deltage i fællesskabsprogrammer. Det vil om kort tid begynde med at deltage i Socrates, Leonardo og Youth for Europe. Det vil kunne blive optaget i MEDIA II, Ariane, kaleidoscope, LIFE, SAVE og SMV- og sundhedsprogrammerne fra 1998.

Handelsmæssige forbindelser

Mellem 1989 og 1996 voksede handelen mellem EU og Ungarn betydeligt. EU's import fra Ungarn steg fra 2,6 til 8,7 mia. ECU (+335%), medens EU's eksport til Ungarn voksede fra 3 til 9,9 mia. ECU (+330%). Handelsbalancen har for Ungarns vedkommende udvist et vedvarende underskud, undtagen i 1990 og 1991, hvor der var et overskud på 0,1 mia. ECU. Trods en indsats fra de ungarske myndigheders side voksede underskuddet i 1995 og 1996, hovedsagelig som følge af Finlands, Sveriges og Østrigs tiltrædelse af EU og behovet for at nyudstyre den ungarske økonomi.

Siden den tyske forening er Tyskland blevet Ungarns største handelspartner. I 1996 tegnede Tyskland sig for 24% af Ungarns udenrigshandel, efterfulgt blandt EU-medlemsstaterne af Østrig og Italien.

Ungarn er stiftende medlem af den centraleuropæiske frihandelsaftale og deltager aktivt heri.

Generel evaluering

Gennemførelsen af Europaftalen mellem EU og Ungarn har generelt været en succes. Begge parter betragter forbindelserne mellem Ungarn og Den Europæiske Union som tilfredsstillende. Forpligtelserne i henhold til Europaftalen er generelt blevet indfriet til tiden. Der foregår en bred og omfattende dialog med støtte i ønsket om en hurtig udvikling i handels- og samarbejdsspørgsmål. Ungarn har indtaget en realistisk forhandlingsposition under bilaterale drøftelser, hvilket i høj grad har bidraget til løsning af potentielle vanskeligheder.

B. KRITERIER FOR MEDLEMSKAB

1. Politiske kriterier

Det Europæiske Råd fastlagde på mødet i København en række "politiske" kriterier for de central- og østeuropæiske ansøgerlandes tiltrædelse: de skulle have "institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal".

I forbindelse med den vurdering, som Europa-Kommissionen blev anmodet om at foretage i den sammenhæng, støttede den sig på en lang række informationskilder: de ungarske myndigheders svar på det spørgeskema, som Kommissionens tjenestegrene fremsendte i april 1996, opfølgende bilaterale møder, analyser udarbejdet af medlemsstaternes ambassader og Kommissionens delegation, evalueringer foretaget af internationale organisationer (navnlig Europarådet og OSCE), rapporter fra ikke-statslige organisationer osv.

I nærværende analyse foretages en systematisk gennemgang for hvert ansøgerlands vedkommende af de vigtigste organisations- og funktionsmæssige aspekter ved myndigheder og mekanismer til beskyttelse af grundlæggende rettigheder. Den er ikke kun en formel beskrivelse, men tilstræber at vurdere demokratiets og retsstatens reelle funktionsmåde.

Evalueringen vedrører situationen i juni 1997. Der foretages ikke nogen detaljeret gennemgang af de ændringer, som måtte være sket i fortiden, eller som måtte være bebudet for fremtiden, omend der i almindelighed i denne evaluering tages hensyn til reformplaner i denne eller hin sektor. Forvaltningens situation er kun behandlet flygtigt og vil blive behandlet mere indgående i kapitel 4.

1.1. Demokrati og retsstatsforhold

Den tilbundsgående reform af den ungarske forfatning af 1949, der blev indledt i oktober 1989, og som førte til den nye forfatning af december 1990, har gjort det muligt at sikre en gnidningsløs overgang til parlamentarisk demokrati. Parlamentet er stadig i gang med at revidere forfatningen. De ungarske institutioner fungerer efter hensigten, og de forskellige "magter" erkender grænserne for deres respektive beføjelser og ønsker at samarbejde indbyrdes.

Parlamentets og den lovgivende magts organisation

Parlamentet har ét kammer - Nationalforsamlingen. Den har 386 medlemmer, som er valgt for en fireårig periode ved en kombination af valg i enkeltmandskredse og valg efter forholdstalsvalgmetoden (med en spærregrænse på 4%). Ifølge forfatningen og loven af 1993 om mindretal skal mindretallene være repræsenteret i parlamentet, men disse bestemmelser har endnu ikke fundet konkret anvendelse. Der er et forslag under udarbejdelse, som antagelig vil gøre det muligt at udpege repræsentanter for mindretallene, når den liste, de er optaget på, opnår mere end 10 000 stemmer.

Landets præsident kan opløse Nationalforsamlingen, hvis denne har væltet regeringen mindst 4 gange i en periode af 12 måneders varighed, eller hvis det ikke lykkes den at udnævne premierministeren på 40 dage. Valget skal afholdes senest 3 måneder efter opløsningen. Der kan ikke afholdes valg, hvis landet er erklæret i undtagelsestilstand.

Parlamentarikerne er omfattet af traditionel immunitet. Oppositionens rolle og medvirken ved institutionernes funktion er anerkendt i Ungarn. Dette kommer bl.a. til udtryk ved nedsættelsen af parlamentariske undersøgelsesudvalg (nedsat af en femtedel af Nationalforsamlingens medlemmer), der traditionelt har et medlem af oppositionen som formand.

Det er let at oprette politiske partier i Ungarn (der deltog 120 grupperinger i valget i 1994), og de støttes via statsbudgettet på grundlag af deres valresultater.

Parlamentet har den lovgivende magt. Det deler sin initiativret med landets præsident og regeringen. Desuden kan parlamentet i nødsituationer bemyndige regeringen til at træffe lovgivningsbeslutninger, som afviger fra lovene. Loven om "nødsituationer" (som ifølge forfatningen skal vedtages i parlamentet med to tredjedele flertal) er endnu ikke vedtaget.

Den ungarske forfatning indeholder ligeledes bestemmelser om folkeafstemninger, der enten kan afholdes efter afgørelse truffet af parlamentet med to tredjedele flertal (eventuelt på præsidentens, regeringens eller 50 parlamentsmedlemmers initiativ) eller på begæring af 100 000 borgere. Forfatningsdomstolen har stipuleret, at forfatningen ikke kan ændres ved folkeafstemning.

Parlamentets funktion

Valgene er frie og betryggende. Ved valget i 1994 (jf. resultatet af dette valg i bilaget) vandt en centrum/venstre-koalition, efter at en konservativ koalition havde vundet det foregående parlamentsvalg i 1990. Ungarn fremstår således som et demokrati, hvis regelrette funktion muliggør politiske skift under fredelige vilkår.

Parlamentet fungerer på tilfredsstillende vilkår; dets beføjelser respekteres, og oppositionen deltager fuldt ud i dets arbejde.

Den udøvende magts organisation

Landets præsident vælges af parlamentet for en fireårig periode, der kan fornyes én gang, og udøver overvejende repræsentative funktioner, medmindre der er tale om ekstraordinære omstændigheder. Regeringen er ansvarlig over for Nationalforsamlingen. Den består af en premierminister, som udnævnes af parlamentet på forslag af præsidenten, og af ministre, som udnævnes af præsidenten på forslag af premierministeren og hver for sig både er ansvarlige over for parlamentet og regeringen.

Efter at Forfatningsdomstolen i oktober 1996 havde annulleret ministervedtægten, er der et nyt forslag til behandling, som tager sigte på (1) at styrke deres immunitet, (2) at give premierministeren beføjelse til uden særlig begrundelse at indlede en afskedigelsesprocedure mod ministre og (3) at indføre en forbedret sondring mellem ministrenes politiske og forvaltningsmæssige ledelsesfunktioner.

Landets forvaltningsmæssige organisation baseres på decentrale myndighedstrin for centraladministrationen (30 på regionalt plan) og lokalsamfund, hvis ledere vælges for en fireårig periode (valg i 1990 og 1994) enten i grevskaber (19 plus Budapest) eller i byer og landsbyer. De 3 168 lokalsamfund har betydelige beføjelser, som beskyttes af Forfatningsdomstolen. Det skal dog bemærkes, at størstedelen af deres indtægter stammer fra

statsbudgettet. De kan i visse tilfælde bistås af mindretallenes lokale organer. Desuden er der ved lov af 1996 oprettet lokalsamfund på regionalt plan (6 plus Budapest).

Forvaltningen er omfattet af en vedtægt, som blev fastsat i 1992, og som skal omlægges ifølge en meddelelse, som regeringen afgav i februar 1997. Desuden har den ungarske regering som led i den handlingsplan til reform af den offentlige forvaltning, der blev påbegyndt i februar 1997, indledt et program til bekæmpelse af korruption.

Hæren, de hemmelige tjenester og politiet er under de civile myndigheders kontrol. Det er muligt, at nogle af bestemmelserne i loven om politiet er uforenelige med forfatningen og strider mod visse af Europarådets standarder (anholdelsesprocedurer, anvendelse af personlige data, delvis indrømmelse for at opnå strafnedsættelse ("plea bargaining")). De hemmelige tjenester kontrolleres af et parlamentsudvalg, der har betydelige undersøgelsesbeføjelser.

Den udøvende magts funktion

De centrale statslige institutioner fungerer tilfredsstillende.

Den offentlige forvaltning står stadig over for visse vanskeligheder: lønningerne er stadig lave i forhold til lønniveauet i den private sektor, og der er visse mangler ved uddannelsessystemet. Det skal bemærkes, at regeringen har søgt at forbedre situationen ved at forhøje lønningerne til offentligt ansatte ved hjælp af de midler, som er frigjort af programmerne til nedbringelse af antallet af offentligt ansatte.

Der er i de seneste år afsløret flere tilfælde af korruption inden for det ungarske politi, og der er også sat spørgsmålstegn ved dets effektivitet, når det drejer sig om bekæmpelse af organiseret kriminalitet (jf. afskedigelsen i november 1996 af de mest fremtrædende politichefer på nationalt og lokalt plan efter en række blodige opgør i Budapest).

Den dømmende magts organisation

Retsvæsenets uafhængighed er sikret ved den ungarske forfatning. Dommerne udnævnes på ubestemt tid efter en prøvetid på to år. Landets præsident udnævner dommerne på forslag af justitsministeren, efter at Appeldomstolens førstepræsident og dommerråd har haft lejlighed til at udtale sig derom. Dommerne kan kun fratages deres beføjelser, hvis der er en alvorlig begrundelse derfor, efter en procedure, der er fastsat i loven. Præsidenten for Højesteret vælges af parlamentet på forslag af landets præsident. Højesteretsdommerne udnævnes af landets præsident på forslag af præsidenten for Højesteret og justitsministeren i forening. Dommerne må hverken have nogen politisk aktivitet eller være medlem af noget parti.

Den offentlige anklager vælges af Nationalforsamlingen på forslag af landets præsident og er ansvarlig over for denne. Han fastsætter, hvorledes anklagemyndighedens forskellige kontorer i landet skal være organiseret. Anklagerne er udelukkende underkastet lovgivningen og instrukserne fra den offentlige anklager.

Desuden findes der domstolskontrol med de almindelige domstoles forvaltningsmæssige akter. Militærdomstolene, som navnlig har beføjelse til at behandle sager vedrørende de hemmelige tjenesters virke, følger den civile procedure, og deres afgørelser kan indbringes for Højesteret.

I henhold til kapitel 5 i den ungarske forfatning har parlamentet udnævnt en række

ombudsmænd, som har til opgave at behandle klager fra enkeltpersoner i forskellige sektorer: personlige rettigheder (to parlamentarisk udnævnte), databeskyttelse og mindretals rettigheder (udnævnt i juli 1995).

Forfatningsdomstolen har siden 1989 ført kontrol med loves og internationale traktaters forenelighed med forfatningen. Den skal normalt have 11 medlemmer, som vælges af Nationalforsamlingen med to tredjedele flertal for en niårig periode, der kan fornyes én gang (med en aldersgrænse på 70 år).

Der kan indbringes sager for den forudgående - i så fald spiller den dog kun en rådgivende rolle - eller efterfølgende, hvor den kan annullere bestemmelser, som måtte stride mod forfatningen. Retten til at indbringe sager for den er udvidet, idet enhver interesseret kan benytte proceduren med efterfølgende indbringelse, og domstolen selv under visse forhold kan tage en sag op på eget initiativ. Domstolen kan ligeledes fortolke teksten til forfatningen og afgøre kompetencekonflikter mellem myndigheder.

Den dømmende magts funktion

Det ungarske retsvæsen synes endnu ikke at fungere helt tilfredsstillende i alle henseender. Domstolene er overbelastede, fordi antallet af sager, som forelægges dem, har været kraftigt stigende gennem de seneste år, og fristerne for domsafsigelse er blevet stadig længere. Denne situation skyldes i vid udstrækning de komplicerede procedureregler, de stadig utilfredsstillende professionelle kvalifikationer blandt dommerne og de seneste års meget kraftige forøgelse af den kompetence, der er blevet tillagt domstolene. Den ungarske regering har indledt et program, som tager sigte på at fremskynde fristerne for domsafsigelse (reform af procedurereglerne, forbedring af domstolenes udstyr) og at højne dommernes uddannelsesniveau.

Forfatningsdomstolen har i de seneste år befundet sig i en overgangssituation med kun 9 medlemmer, fordi de partier, der var repræsenteret i parlamentet, ikke kunne nå til enighed om udnævnelsen af de to sidste medlemmer. Selv om det for nylig lykkedes at afklare denne situation, er det stadig et faktum, at det kvalificerede flertal på to tredjedele, der skal til for at udnævne dommere, er vanskeligt at samle. Hvis der ikke findes en alternativ løsning, kan denne situation på ny opstå i 1998, når to af mandaterne udløber.

1.2. Menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal

Ungarn har fastsat en række interne normer til sikring af respekten for menneskerettighederne og mindretalenes rettigheder. Disse kan også sikres ved anvendelse af visse internationale konventioner, først og fremmest den europæiske menneskerettighedskonvention og tillægsprotokollerne dertil. Dette område udgør i henhold til artikel F i traktaten om Den Europæiske Union en del af *acquis communautaire*: enhver stat, der ønsker at tiltræde Den Europæiske Union, skal på forhånd have ratificeret disse tekster.

Ungarn, der har været medlem af Europarådet siden november 1990, ratificerede i november 1992 den europæiske menneskerettighedskonvention og tillægsprotokollerne dertil. Desuden giver landet enkeltpersoner ret til at indbringe sager for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvis de finder, at deres rettigheder i henhold til denne konvention krænkes.

Blandt de øvrige internationale konventioner, som beskytter menneskerettigheder og mindretallets rettigheder, har Ungarn ratificeret konventionen om forbud mod tortur og rammekonventionen om mindretal. Derimod har landet ikke undertegnet Den Europæiske Socialpagt. Desuden har landet ratificeret de vigtigste konventioner, der er indgået i FN's regi på menneskerettighedsområdet.

Ungarn anvender kun traktaterne i den interne ungarske ret, hvis parlamentet på forhånd har gennemført dem i den indenlandske lovgivning.

Borgerlige og politiske rettigheder

Adgangen til domstolene er sikret i Ungarn, bl.a. i kraft af særdeles åbne klageprocedurer og en forholdsvist veludviklet retshjælpsordning. Retten til forsvar synes også at være sikret fyldestgørende, dog ikke for visse kategorier udlændinge og sigøjnerne (Romas), der har vanskeligt ved at gøre deres ret gældende ved domstolene.

Dødsstraffen blev afskaffet i 1990 uanset omstændighederne.

Retten til ikke at blive arresteret vilkårligt er sikret, da ingen må tilbageholdes mere end 72 timer uden anklage.

Valgretten er garanteret alle statsborgere på mere end 18 år.

Foreningsfriheden og retten til fredelige forsamlinger er også sikret, hvilket tydeligt fremgår af det livlige foreningsliv (8 396 ikke-statslige organisationer i 1989, 44 167 i 1995).

Ytringsfriheden er sikret ved forfatningen, som forbyder al censur og garanterer journalisternes rettigheder.

For de audiovisuelle mediers vedkommende skal det bemærkes, at den offentlige sektor har en særdeles fremtrædende plads, idet den har monopol inden for fjernsyn og en dominerende stilling inden for radio (der findes kun én landsdækkende privat kanal). Premierministeren kontrollerer navnlig de budgetmidler, som tildeles radio- og fjernsynskanalerne. Spørgsmålet om oppositionens adgang til de audiovisuelle medier blev bl.a. rejst under valgkampen forud for valget i 1994. Desuden giver mangelen på lovgivning på dette område vedrørende alle medier ikke oppositionen al ønskelig garanti for retfærdig adgang til de nye kanaler, der opstår med den forestående privatisering. Desuden er åbningen for udenlandske aktører ikke sikret overalt i denne sektor.

I henhold til loven af december 1995 foretog regeringen dog i december 1996 et udbud med henblik på oprettelse af en privat kanal, som skal påbegynde sine udsendelser den 1. september 1997. Tilsvarende sikrer det regulerende organ for denne sektor (ORTT), som bl.a. i henhold til loven af december 1995 har til opgave at udstede sendetilladelser til private kanaler, i sin midte en repræsentation af alle politiske grupperinger, der er repræsenteret i parlamentet.

Ejendomsretten er sikret, og ekspropriation kan kun finde sted, hvis det sker af hensyn til offentlighedens vel, og hvis der på forhånd gives en rimelig erstatning. Med hensyn til situationen for personer, der tidligere blev udsat for ekspropriation, har regeringen indført et system med delvis erstatning ved hjælp af kuponer, der gør det muligt at erhverve landejendom og ejendomme. I henhold til en lov af 1990 skal der finde tilbagegivelse sted af ejendom, som

tidligere tilhørte kirken, men blev overtaget af det kommunistiske regime. I henhold til et dekret af oktober 1996 skal der tilbagegives ejendom til familierne til ofrene for holocaust via en stiftelse, der oprettes i dette øjemed.

For landbrugsjordens vedkommende begrænser den gældende ungarske lovgivning ejendomsretten til maksimalt 300 ha for udlændinge. Et lovforslag, der er til behandling i parlamentet, gør det muligt for udlændinge at erhverve kapitalinteresser hos offentligretlige personer, der besidder landbrugsjord. Matriklen er datamatiseret og dækker i øjeblikket næsten al jord, og næsten 99% af de 7,5 millioner ejendomsretsbeviser, der findes, er registreret.

Respekten for privatlivet er sikret, idet husundersøgelser på forhånd skal være tilladt af anklagemyndigheden, og telefonaflytninger på forhånd skal være tilladt af en dommer.

Situationen for politiske flygtninge har kunnet virke foruroligende, fordi Ungarn kun har tiltrådt Genève-konventionen om flygtninge, for så vidt angår flygtninge fra europæiske lande, og endnu ikke har sikret disse personer tilfredsstillende vilkår for adgang til retsvæsenet og ophold. Regeringen har imidlertid forelagt parlamentet et forslag, i henhold til hvilket den geografiske restriktion for Genève-konventionens anvendelse ophæves, og har accepteret at lukke flygtningelejren Kistarcsa, som var blevet kritiseret kraftigt af De Forenede Nationers flygtningehøjkommissær.

En række organisationer har påpeget umenneskelig og nedværdigende behandling fra politiets side, uden at der systematisk er fastsat sanktioner over for de politifolk, som har gjort sig skyldige i denne behandling. Der er ligeledes til tider konstateret en sådan behandling i fængslerne, selv om de ungarske myndigheder på det seneste har gjort en betydelig indsats på dette område.

Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder

Retten til social sikkerhed er i henhold til artikel 70E i den ungarske forfatning sikret uden forskelsbehandling.

Fagforeningsfriheden er anerkendt i Ungarn. Fagforeningsrepræsentanterne nyder godt af retsbeskyttelse mod foranstaltninger, som arbejdsgiverne kunne tænkes at træffe mod dem. Organisationsgraden er på næsten 40%, og der er tre fagforeninger, som deler størstedelen af de fagligt organiserede mellem sig.

En lov af 1989 sikrer strejkeretten, dog ikke for de væbnede styrker, politiet, retsvæsenet og de ansatte inden for civilbeskyttelse, der ikke må strejke. I henhold til loven er det en forudsætning for strejkerettens udøvelse inden for den offentlige forvaltning, at der er indgået en aftale mellem regeringen og fagforeningerne, og at det er forbudt at strejke, når brugen af strejkeretten kan forvolde skader på befolkningen eller miljøet. Desuden er der fastsat en minimumsservice inden for de vigtigste offentlige tjenester (transport, telekommunikation, vand, gas osv.).

Uddannelses- og religionsfriheden er ligeledes sikret. Kirken er adskilt fra staten, men der ydes statsstøtte til anerkendte trossamfund (i 1995 blev der ydet næsten 110 mio. ECU til 36 trossamfund).

Mindretals rettigheder og beskyttelse af mindretal

Mindretallene udgør ca. 6% af befolkningen (4-5% sigøjnere (Romas) og resten fordelt mellem især tyskere, slovakker, kroater og rumænere).

Beskyttelsen af mindretal kan først og fremmest sikres ved hjælp af internationale normer. Ungarn ratificerede i september 1995 rammekonventionen om mindretal og har tilsluttet sig principperne i henstilling 1201 fra Europarådets parlamentariske forsamling om anerkendelse af mindretals kollektive rettigheder, omend denne tekst ikke er juridisk bindende.

I loven af juli 1993 anerkendes alle etniske eller nationale grupper, som har levet i Ungarn i mere end 100 år, og hvis medlemmer har ungarsk statsborgerskab, som mindretal. Loven anerkender mindretallenes ret til at påberåbe sig kollektive rettigheder, som bl.a. kommer til udtryk ved oprettelse af lokale styrende organer for mindretal. Der er til dato oprettet sådanne lokale organer i 817 kommuner. I henhold til bestemmelserne i loven af 1993 har de vetoret i anliggender såsom uddannelse, kultur, lokale medier, udvikling af traditioner og brug af mindretallenes sprog. Derudover har de en rådgivende funktion. Den ungarske regering har i en rapport, som blev godkendt af parlamentet i marts 1997, forpligtet sig til at præcisere disse lokale styrende organers kompetence og de områder, hvor der i fremtiden kan indrømmes dem beslutningskompetence. Desuden skal disse institutioners finansielle forhold præciseres.

Mindretallene nyder ligeledes godt af en ombudsmand (jf. ovenfor) og et nationalråd (KET) med rådgivende kompetence. Desuden har hvert mindretal et "autonomt nationalt styrende organ", hvis medlemmer vælges af mindretallene selv. Fra 1994 til 1996 blev statsstøtten til mindretallene forhøjet med 68%, nemlig fra 2,6 mia. HUF (forint) til 4,6 mia. HUF. Desuden er det ved oprettelse af flere offentlige stiftelser til at forvalte aktionerne til fordel for mindretallene lykkedes at inddrage repræsentanter for disse i beslutningsprocessen på det finansielle område.

I strid med bestemmelserne i forfatningen og i loven af 1993 er der endnu ikke fastsat regler for mindretallenes særlige repræsentation i parlamentet. Forfatningsdomstolen fandt i 1991, at denne mangel betegner en krænkelse af den ungarske grundlov.

OSCE's højkommisær for nationale mindretal har givet udtryk for, at loven af juli 1993 gør det muligt at undervise på mindretallenes sprog på tilfredsstillende vilkår. Det tyske og det slovakiske mindretal har således undervisningsinstitutioner på deres egne sprog for alle skoleklasser, også gymnasiet. Den ungarske regering undersøger i øjeblikket forskellige tiltag, som kan anspore til bevarelse af mindretallenes sprog, idet mindretallenes kendskab dertil er konstant aftagende. Ifølge loven af 1996 om de audiovisuelle medier skal de offentlige kanaler sende information på de forskellige mindretals sprog og tilrettelægge udsendelser om disse mindretals liv og kultur. Der findes for samtlige mindretals vedkommende publikationer og radio- og fjernsynsudsendelser på disses sprog.

Sigøjnerne (Romas) har en særlig plads. I den ungarske regerings rapport om de nationale og etniske mindretals situation, som blev godkendt af parlamentet i marts 1997, erkendes det, at sigøjnerne (Romas) stadig hyppigt udsættes for aggressioner og diskrimination, og at denne situation meget vel kan blive forværret yderligere i de kommende år. Det medgives i samme dokument, at den nuværende lovgivning ikke gør det muligt effektivt at forebygge de "etniske konflikter", som sigøjnerne (Romas) er ofre for.

Desuden er deres sociale situation ofte meget vanskelig. I regeringens rapport om dette spørgsmål gives der således udtryk for, at skævhederne mellem sigøjnerne (Romas) og resten af befolkningen med hensyn til fremtidsmuligheder er blevet større i de seneste år, også selv om sigøjnernes (Romas) uddannelsesniveau er højnet. Tilsvarende er arbejdsløshedsprocenten i denne befolkningsgruppe 4-5 gange så stor som befolkningens gennemsnit, og middellevetiden er 10 år lavere end for resten af befolkningen. Denne situation tilskrives i vid udstrækning sociologiske forhold. Men sigøjnerne (Romas) er også her ofre for diskrimination, bl.a. med hensyn til beskæftigelse.

Den ungarske regering har forpligtet sig til at iværksætte et program med henblik på at formindske skævhederne mellem sigøjnerne (Romas) og resten af befolkningen med hensyn til fremtidsmuligheder. Koordinationsrådet for Sigøjneranliggender har således siden udgangen af 1995 overvåget alle de foranstaltninger, som de forskellige statslige institutioner har truffet på dette område. Udvalget for det sigøjnerprogram, der blev iværksat i marts 1996, undersøger - direkte under premierministeren - de politiske og sociale problemer, som sigøjnerbefolkningen kommer ud for. Desuden nyder sigøjnerne godt af beskyttelsesbestemmelser i loven af 1993 og har bl.a. 477 lokale styrende organer for mindretal.

1.3. Generel evaluering

De ungarske institutioner fungerer hensigtsmæssigt, og de forskellige myndigheder respekterer grænserne for deres respektive beføjelser og ønsker at samarbejde indbyrdes. Valgene er frie og betryggende og førte i 1990 og 1994 til regeringsskift. Oppositionen deltager fuldt ud i institutionernes arbejde.

Desuden er der ingen større problemer med respekten for de grundlæggende rettigheder i landet. Mindretallets rettigheder garanteres og beskyttes. Selv om der stadig bør foretages visse forbedringer i retsvæsenets funktion og beskyttelsen af Romas (sigøjnerne), betegner de foranstaltninger, som regeringen traf for nylig, et tydeligt fremskridt. Bekæmpelsen af korruption bør effektiviseres yderligere.

Ungarn har alle de egenskaber, der kendetegner et demokrati, idet landet har institutionel stabilitet, som garanterer retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal.

2. Økonomiske kriterier

Kommissionen har i sin vurdering af Ungarns økonomiske situation og økonomiske udsigter navnlig taget udgangspunkt i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i København i juni 1993, hvori det hedder, at unionsmedlemskab kræver "en fungerende markedsøkonomi samt evne til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen".

Denne del af udtalelsen indeholder derfor en kort redegørelse for den økonomiske situation og baggrund, en vurdering af Ungarns fremskridt inden for centrale områder af den økonomiske omstilling (pris- og handelsliberalisering, stabilisering af økonomien, strukturændringer, reform af den finansielle sektor) samt en gennemgang af landets økonomiske og sociale udvikling. Der afsluttes med en generel vurdering af Ungarn i forhold til de kriterier, der er opstillet af Det Europæiske Råd, samt en gennemgang af udsigterne for den ungarske økonomi og de vigtigste indsatsområder i de fremtidige reformer.

2.1 Den økonomiske situation

Baggrund

Ungarn har 10,2 millioner indbyggere og et bruttonationalprodukt (BNP) på 65 mia. ECU (udtrykt i købekraftsparitet). Indbyggertallet udgør således ca. 3% af EU's, mens økonomien kun repræsenterer ca. 1% af EU's, og BNP pr. indbygger udgør ca. 40% af gennemsnittet i EU. Lønningerne er lave efter vestlig målestok; den gennemsnitlige bruttoløn uden for landbruget svarer til ca. 230-275 ECU om måneden.

Ungarn sluttede sig til GATT i 1973 og var medstifter af WTO og CEFTA. I 1996 blev det medlem af OECD.

Den økonomiske omstillingsproces

Ungarn har gennem længere tid gennemført en gradvis økonomisk reform. Den stramme centralstyring blev opgivet helt tilbage i 1968, da den "nye økonomiske mekanisme" blev indført, mens der indledtes mere systematiske økonomiske reformbestrebelse i 1985. Visse elementer i den institutionelle og retlige infrastruktur for en markedsøkonomi har således været på plads i næsten et årti: i 1987 blev der etableret et tottrins banksystem, og fra 1988 blev der indført importliberalisering, indkomstskat og moms.

Med udgangspunkt i den gradvise indførelse af reformer siden midten af 1980'erne anvendte Ungarn ikke den "chokbehandling" i forbindelse med de økonomiske reformer, der kendes fra en række andre centraleuropæiske lande. Den gradvise fremgangsmåde medførte en omfattende yderligere handels- og prisliberalisering og skabelse af det vigtigste institutionelle og retlige grundlag for en markedsøkonomi.

Den økonomiske og politiske udvikling fik imidlertid de ungarske myndigheder til at sænke reformtempoet, og dette førte til dødvande på så centrale områder som landbrug, finanssektor, offentlige finanser og privatisering. Reformene blev imidlertid med held iværksat igen i 1995, med en spektakulær virkning. Tilbageslagene i privatiseringen af banksektoren blev vendt, og store dele af energi- og forsyningssektoren blev solgt til private investorer. Den private deltagelse i sådanne sektorer som el- og gasforsyning overstiger nu niveauerne i mange EU-lande.

Uanset den tidlige start på markedsreformerne i Ungarn var statsforetagender til at begynde med fortsat den dominerende form for økonomisk aktivitet: i 1989 skabte den private sektor ca. 16% af BNP. En stærk fremgang i privatiseringen og en høj vækst i antallet af nye private virksomheder førte til, at den private sektor i slutningen af 1995 tegnede sig for 60-70% af BNP.

Udenlandske direkte investeringer

Som følge af den stærke stigning i privatiseringstempoet og de internationale investorers større tillid til Ungarn har de udenlandske direkte investeringer været meget store og lå i slutningen af 1996 på over 10 mia. ECU (ca. 1 000 ECU per capita) (kilde: EBRD).

Den økonomiske struktur

Landbruget tegner sig for ca. 7,2% af bruttoværditilvæksten og beskæftiger 8% af den arbejdende befolkning. Disse tal ligger over EU-gennemsnittet, men svarer stort set til tallene i nogle medlemsstater.

Landbrugs- og levnedsmiddelsektoren tegner sig for 21% af Ungarns eksport (knap 15% af eksporten til EU). Dette er den eneste større sektor, hvor Ungarn er nettoeksportør. Selv om mere end tre femtedele af Ungarns samlede eksport går til EU - et tal, der ikke adskiller sig meget fra tallet i flere medlemsstater - afsættes kun to femtedele af landbrugs- og levnedsmiddeleksporten på EU's marked.

Industrien tegner sig for 23% af bruttoværditilvæksten og en tilsvarende andel af beskæftigelsen. Sektoren har igennem de seneste år været igennem en omfattende omstrukturering. Der er registreret en vækst over gennemsnittet inden for maskinproduktion og moderne metallurgi, mens der har været et fald i de brancher, der er store energiforbrugere. Industrien har tiltrukket en stor mængde udenlandsk kapital, hvilket skulle bidrage til at modernisere sektoren og forbedre dens konkurrenceevne i de kommende år. Produktiviteten er steget stærkt - over 10% om året - siden 1993, og industrivarer tegnede sig for over 50% af eksporten i 1996. Der har været en meget stor vækst i antallet af virksomheder, og der er registreret langt over 100 000 aktieselskaber i slutningen af 1996. Disse er næsten udelukkende SMV'er. Dette antyder, at der er tale om en forholdsvis dynamisk industrisektor, som er i stand til at sælge en stor del af sin produktion på EU-markederne.

Servicesektoren kan skematisk opdeles i en ekspanderende privat sektor og en offentlig servicesektor, som stadig er i færd med at definere og tilpasse sig til sin rolle i en markedsøkonomi.

Hovedtal for økonomien (1996-data, hvis ikke andet er angivet)		
Befolkning	<i>millioner</i>	10,2
BNP per capita	<i>KKS-ECU (1995)</i>	6 300
<i>i % af gennemsnittet for EU-15</i>	<i>% (1995)</i>	37
Landbrugets andel af:		
bruttoværditilvæksten	<i>% (1995)</i>	7,2
beskæftigelsen	<i>% (1995)</i>	8
Bruttoudlandsgæld/BNP	<i>%</i>	62
Eksport af varer og tjenester/BNP	<i>%</i>	34
Udenlandske direkte investeringer ¹	<i>mia. ECU</i>	10,6
	<i>ECU per capita</i>	1 040
<i>Kilde: Kommissionens tjenestegrene, nationale kilder, EBRD</i>		
¹ Udenlandske direkte investeringer omregnet efter kursen ultimo 1996, 1 ECU = 1,25299 USD.		

Privatiseringen af en flertalspost i teleselskabet og de fremskridt, der siden slutningen af 1995 er sket med hensyn til privatisering af de statsejede banker, vil bidrage til udviklingen af effektive tjenesteydelser over for erhvervslivet på disse områder. Udviklingen i disse sektorer vil sandsynligvis blive en prøve på, om de statslige institutioner er i stand til at opretholde konkurrencen og/eller forebygge private monopolars misbrug af dominerende stilling. Medlemsstaterne står ligeledes over for disse spørgsmål.

Høje skattesatser sammen med skattemyndighedernes vanskeligheder ved at følge med den hurtige udbredelse af private virksomheder har ført til, at der er opstået en ret stor **uformel sektor**. Ifølge ungarske overslag udgør den "sorte" økonomi mellem 20 og 30% af BNP. Væksten i den uformelle sektor menes imidlertid at være standset i de seneste år takket være indførelsen af ny lovgivning og strengere kontrol med overholdelsen af skattereglerne.

Liberalisering

Prissystemet

Prisliberaliseringen blev i det væsentlige afsluttet i 1992. En progressiv afskaffelse af subsidier støttede overgangen til markedspriser: subsidier som en procentdel af BNP faldt fra 13% i 1989 til 4% allerede i 1992. Den resterende priskontrol angår hovedsagelig tjenester ydet af "naturlige monopoler", såsom posttakster, togbilletpriser, telefontakster og gas- og elpriser til husholdningerne. Der er en vis bekymring for, at den prioritet, som regeringen i øjeblikket tillægger en reduktion af inflationen, kan støde sammen med behovene hos de energiselskaber, der blev privatiseret i slutningen af 1995.

Handelssystemet

Liberaliseringen af udenrigshandelen indledtes i 1987. Der består stadig en række restriktive foranstaltninger vedrørende udenrigshandelen. For det første er der en global kvote for værdien af importen af forbrugsgoder. Denne er både reduceret i omfang og øget i værdi i de seneste år. For at beskytte den indenlandske industri kræves der for det andet en importbevilling i forbindelse med tekstilvarer, beklædningsgenstande, fodtøj, biler, medicin, teleudstyr og vaskemidler. For det tredje blev der i marts 1995 indført en importafgift på 8%, som imidlertid var helt afviklet i juli 1997. For det fjerde gælder der desuden licenskrav i forbindelse med visse eksportvarer. Med undtagelse af de sektorer, der er omfattet af den globale forbrugsvarekvote, ser importlicensordningen i praksis ud til at være en administrativ formalitet. I overensstemmelse med Europaaftalen er de kvantitative restriktioner ved at blive afviklet trinvis.

Valutasystemet

Siden januar 1996 har den ungarske forint været fuldt konvertibel i forbindelse med løbende transaktioner. Visse typer kapitaltransaktioner er også blevet liberaliseret. Centralbanken fører en "crawling peg"-valutakurspolitik, hvorved forinten hver måned devalueres med en fast, forudbekendt sats i forhold til en kurv af valutaer.

Stabilisering af økonomien

Internt

Det sammenbrud i udenrigshandelen, der fulgte i kølvandet på COMECON's opløsning, bidrog i høj grad til den dybe recession, Ungarn led under fra 1989 til 1993, i hvilket tidsrum BNP faldt med næsten en femtedel. Fra 1994 indledte økonomien et gradvist opsving, som fortsatte i 1995 (BNP +1,5%) og 1996 (BNP +1%). Væksten er fortsat dæmpet og kan forventes at blive det på kort til mellemlang sigt, idet Ungarn stadig mangler at få styr på statens underskud og betalingsbalanceunderskuddet samt reducere udlandsgælden.

Beskæftigelsen faldt betydeligt under recessionen, nemlig med over 1 million ud af en arbejdsstyrke på omkring 5 millioner. Tabet af arbejdspladser i den statslige sektor blev kun delvis opvejet af væksten i arbejdspladser i den private sektor. Afgangen fra arbejdsmarkedet, som er blevet fremmet gennem forholdsvis generøse invalide- og førtidspensionsordninger, har også spillet en vigtig rolle med hensyn til at reducere beskæftigelsen. Arbejdsløsheden, som tidligere havde været skjult, steg hurtigt til 12% af arbejdsstyrken i begyndelsen af 1993. Den er siden faldet til under 10% som følge af en nedgang i erhvervsfrekvensen. På grund af den moderate vækst har Ungarn endnu ikke oplevet en stigning i beskæftigelsen.

Mønstret med faldende beskæftigelse og et stigende antal arbejdsløse og pensionister, hvorved skattegrundlaget indskrænkedes, samtidig med at antallet af modtagere af offentlige ydelser steg, var en af de faktorer, der bidrog til at forværre de offentlige finanser. Dette truede med at standse Ungarns konjunkturopsving. Statens budgetunderskud lå på 8% af BNP i 1994, og statsgælden, hvoraf omkring 70% skyldes til udlandet, steg til hen imod 90% af BNP. Den ugunstige udvikling i de offentlige finanser blev standset i 1995. Den skattemæssige tilpasning blev konsolideret i 1996, og der er nu udsigt til en vedvarende forbedring. Dette afhænger imidlertid af, at der gennemføres en omfattende reform af de offentlige finanser, bl.a. på

pensionsområdet, som i øjeblikket er ved at blive udarbejdet. Denne reform er ikke blot af betydning for den fiskale bæredygtighed, men også med henblik på at reducere den samlede skattebyrde, hvilket vil være til fordel for virksomhedernes konkurrenceevne.

Inflationen havde allerede nået et tocifret niveau i slutningen af 1980'erne og nåede hurtigt et toppunkt på 35% i 1991, hvor recessionen nåede sit laveste punkt. Derefter skete der en gradvis opbremsning, og den årlige prisstigning faldt til under 20% i 1994. Den faldende tendens blev midlertidigt afbrudt i 1995 under indvirkning af foranstaltninger, der blev truffet til at vende forværringen i landets finanser. Inflationen begyndte imidlertid igen at falde i 1996. I begyndelsen af 1997 var den tolv måneders inflation faldet til under 20%. Denne faldende tendens forventes at fortsætte fremover og kan eventuelt resultere i encifrede tal i de kommende år. Det synes imidlertid vanskeligt at opnå et hurtigere fald i inflationen. En mere restriktiv pengepolitik og den deraf følgende stigning i rentesatserne kunne bremse det økonomiske opsving og føre til en modvirkende spekulativ kapitaltilstrømning; en mere aktiv anvendelse af valutakurspolitik til dæmpning af inflationen kunne skade de ungarske virksomheders konkurrenceevne.

Udviklingen i de økonomiske nøgletal		1994	1995	1996
Vækst i realt BNP	%	2,9	1,5	1,0
Forbrugerpris-inflation				
årligt gennemsnit	%	18,8	28,2	23,6
december-december	%	21,2	28,3	19,8
Arbejdsløshed, ultimo året	%	10,2	9,3	9,2
	<i>ILO-definition</i>			
Offentlig budgetbalance	% af BNP	-8,4	-6,0	-3,3
Balance	% af BNP	-9,4	-5,7	-3,9
Gæld/eksport	%	267	186	144
Tilstrømning af udenlandske direkte investeringer	% af BNP	2,8	10,5	4,4
<i>Kilde: Kommissionens tjenestegrene, nationale kilder, EBRD</i>				

Eksternt

Ungarn gik ind i overgangsfasen med en stor gældsbyrde over for udlandet, og dette er fortsat tilfældet. Til trods herfor og i modsætning til en række andre lande i området har landet altid været i stand til fuldt ud at opfylde sine gældsbetalingsforpligtelser. Der sket en alvorlig forværring af betalingsbalancens løbende poster i begyndelsen af 1995, hvortil kom store underskud, som allerede var blevet registreret i 1993 og 1994. En målbevidst indsats fra myndighedernes side har i høj grad rådet bod på situationen. For at berolige de internationale långivere opretholder centralbanken et stort lager af udenlandske reserver. I slutningen af 1996

beløb disse sig til næsten 7 mia. ECU, svarende til mere end syv måneders import.

Da Ungarn kom ud af recessionen i 1993, opstod der samtidig et betydeligt underskud på handelsbalancen og på de løbende poster, og sidstnævnte oversteg 9% af BNP i 1994. I 1995 blev der truffet en række korrigerende foranstaltninger, hvorved det lykkedes at reducere dette underskud, og i 1996 var underskuddet på de løbende poster faldet til under 4% af BNP. Ved hjælp af store tilstrømninger af udenlandske investeringer i tilknytning til en hurtigere privatisering i slutningen af 1995 er det lykkedes Ungarn at reducere sin udestående udlandsgæld fra over 24,6 mia. ECU i midten af 1995 til ca. 20,7 mia. ECU i slutningen af 1996. Som følge heraf har Ungarn været i stand til at optage lån på det internationale kapitalmarked til gradvis mere gunstige rentesatser. En nedskæring af underskuddet på de løbende poster til et niveau, hvor det kan finansieres gennem tilstrømmende udenlandske direkte investeringer, således at udlandsgælden fortsat kan kontrolleres, prioriteres imidlertid stadig meget højt i Ungarn.

Strukturændringer

Udenrigshandelen

Væksten i Ungarns handel med EU har været særdeles bemærkelsesværdig i de seneste år. Dollerværdien af handelen med EU er næsten tredoblet siden 1989. Sammen med et fald i handelen med de tidligere COMECON-lande medførte dette, at mere end 60% af Ungarns udenrigshandel foregik med EU i 1996.

Disse ændringer i samhandelens retning har været ledsaget af ændringer i produktsammensætningen i Ungarns samhandel med EU. Eksport af maskiner, reservedele og halvfabrikata har fået en større andel, mens landbrugsprodukter spiller en mindre betydningsfuld rolle i Ungarns eksport til EU. Ungarns import af maskiner og kapitalgoder fra EU er vokset mere end gennemsnittet. Importen af forbrugsgoder tegner sig nu for en mindre andel af den samlede import fra EU end i de første år af overgangsfasen; eftersom en stor del af dette fald skete i 1995, kan det tilskrives importafgiften og tilhørende foranstaltninger, der blev truffet i foråret 1995, men virkningen af den samlede kvote for import af forbrugsgoder, der blev indført af Ungarn, kan også have spillet ind.

Arbejdsmarkedet

Selv om der er sket et mindre fald i den samlede erhvervsaktive befolkning siden 1979, er denne udvikling taget betydeligt til siden 1990. Beskæftigelsen er faldet med omkring 1,3 millioner. Landbrugs- og industrisektorerne blev især ramt. Beskæftigelsen i det offentlige faldt, og der er sket en omfattende omstrukturering i kul- og stålindustrien. Disse reduktioner er kun delvis opvejet af stigningen i beskæftigelsen i det private erhvervsliv.

Den faldende efterspørgsel efter arbejdskraft er i stort omfang neutraliseret af et fald i den erhvervsaktive befolkning, som er fremskyndet gennem generøse ordninger for førtidspension og invalidepension.

De offentlige finanser

Ungarn har et udviklet system af offentlige finanser, som gør det vanskeligt at fastslå størrelsen af de offentlige udgifter nøjagtigt. Det anslås, at statens konsoliderede udgifter (som ikke omfatter alle udgifter afholdt af de lokale myndigheder) udgjorde mere end 55% af BNP i 1995.

Mere end en tredjedel af udgifterne eksklusive renter går til finansiering af et forholdsvis generøst socialsikringsystem. En lav pensionsalder, invalidepensioner og førtidspensionsordninger har medført, at den reelle gennemsnitlige pensionsalder ligger på under 55 år for både mænd og kvinder. Som følge heraf - og uanset en vis reduktion i bidragssatserne fra 1997 - er de sociale afgifter meget høje i forhold til bruttoindtægterne. Høje skattesatser og udviklede procedurer tilskynder imidlertid til unddragelse, samtidig med at skattemyndighederne forsøger at holde trit med den hurtige udvikling inden for private virksomheder. Denne kombination af omstændigheder har to hovedkonsekvenser for Ungarns offentlige finanser. Den ene er, at der er opstået en betydelig uformel økonomi. En anden konsekvens er det forhold, at der inden for den formelle økonomi er opstået et alvorligt problem med restancer med sociale bidrag. Nettoresultatet af høje offentlige udgifter og vanskeligheder med skatteopkrævningen har været, at der er opstået store budgetunderskud i de seneste år på gennemsnitlig ca. 7% af BNP fra 1992 til 1995.

Der sker imidlertid store fremskridt med hensyn til reform af de offentlige finanser. En centraliseret finansforvaltning har fungeret siden begyndelsen af 1996, og de ikke-budgetterede midler er gradvis ved at blive inkorporeret i det centrale budget. Som led i en generel omvurdering af de statslige institutioners funktioner i en markedsøkonomi er der ved at ske en omfattende reform af de offentlige finanser. Et af de centrale områder inden for denne reform er forbedringer i socialsikringsystemets funktion. Planerne for reformen af pensionssystemet befinder sig nu på et fremskredent stadium; parallelt hermed vil den lovfæstede pensionsalder blive hævet trinvis for såvel mænd som kvinder.

Som følge heraf er der allerede sket en betydelig forbedring af budgetunderskuddet, som anslås at være faldet til 3,3% af BNP i 1996. Denne samlede forbedring skjulte imidlertid en yderligere udvidelse af underskuddet i socialsikringsystemet. Gennemførelsen af de planlagte reformer inden for sundheds- og pensionssystemerne er derfor fortsat en nødvendig forudsætning for, at Ungarns offentlige finanser bliver holdbare på lang sigt.

Virksomhedssektoren: Privatisering og omstrukturering

Privatiseringen og omstruktureringen er nået længere i Ungarn end i de fleste andre overgangsøkonomier; i sådanne sektorer som f.eks. telekommunikation og energiforsyning er den private deltagelse rent faktisk større end i mange EU-lande. Mulighederne for offentlige investeringer i disse sektorer begrænses alvorligt af situationen i de offentlige finanser. Øget privat deltagelse i disse centrale sektorer burde bidrage til at fremskynde moderniseringen og forbedre kvaliteten af de tjenester, de yder til resten af økonomien.

Privatisering har været en væsentlig kanal for udenlandske direkte investeringer i den ungarske økonomi. Udenlandske direkte investeringer har ligeledes taget form af investeringer i nye industriområder. De udenlandske direkte investeringer kommer Ungarn til gode på flere forskellige måder. De har sat landet i stand til at finansiere store underskud på de løbende poster, uden at udlandsgælden er steget til endnu højere niveauer. De tilvejebringer den nødvendige kapital til finansiering af investeringer i modernisering af økonomiens

industristruktur. De tilskynder de lokale industrier til at investere i kvalitetsforbedringer, enten for at konkurrere med de "nye" eller som leverandører af input. Endelig kan de udenlandske direkte investeringer også skabe en betydelig beskæftigelse, både direkte og indirekte.

Bortset fra privatiseringen er den private sektor i Ungarn også vokset med usædvanlig stor fart gennem oprettelse af nye virksomheder. I sammenligning med en "typisk" markedsøkonomi er det sandsynligt, at den ungarske virksomhedssektor i de kommende år vil blive præget af en forholdsvis stor andel af meget små virksomheder.

Den finansielle sektor

De oprindelige reformer af banksektoren i 1987 og 1991 kunne ikke tackle de problemer, der skyldes det forhold, at staten ejer virksomheder og banker. Den statsejede banksektor støttede tabsgivende statsejede virksomheder og akkumulerede uerholdelige fordringer i en sådan grad, at det hindrede udviklingen i produktionssektoren. Bankerne har delvis fået rekonstrueret kapitalen med offentlige midler, og politikken tager nu sigte på en kapitalrekonstruktion gennem privatisering. Det første vellykkede resultat på dette område blev opnået i 1995. Som følge af fortsat privatisering og udbredelse af delvis udenlandsk ejede (joint venture) banker er banksektoren nu hovedsagelig på private hænder.

Faldet i banksektorens rentabilitet standsede i slutningen af 1993. Bankernes rentabilitet var positiv i 1995, men beskeden efter international målestok. Forbedringen kan tilskrives bedre kreditvurdering og udlånspraksis. Alle banker opfylder internationalt anerkendte normer for mindstekrav til kapitalen. Til trods for at der er ca. 40 banker, der opererer i Ungarn, er banksektoren fortsat forholdsvis stærkt koncentreret. Dette bidrager til store spredninger mellem indlåns- og udlånsatserne og ringe konkurrence inden for sektoren.

Høje rentesatser og store spredninger mellem ind- og udlånsatser skyldes også den politik, der føres af den uafhængige centralbank, Ungarns nationalbank. Nationalbanken opretholdt en stram pengepolitik for at opveje virkningen af skattepolitikken, som indtil 1995 har været forholdsvis slap. Der er opstået krav om høje reserver, der forrentes lavt, delvis fordi nationalbankens aktiver omfattede et stort misligholdt lån til staten. Overførslen af denne gæld - fra begyndelsen af 1997 - til statens budget skulle forbedre centralbankens finansielle situation og muliggøre en nedsættelse af de gebyrer, den pålægger forretningsbankerne. Slutresultatet kan blive lavere rentesatser og lavere kapitalomkostninger for virksomhedsinvesteringer.

En svaghed ved det ungarske finansielle system er de forholdsvis lave langsigtede finanser, der er til rådighed for udlån til virksomheder. I 1995 tegnede de kortsigtede lån (under et år) sig for tre femtedele af alle lån til erhvervssektoren. Dette vil uundgåeligt reducere den tidshorison, som virksomhederne arbejder med, når de planlægger investeringsprojekter, selv om den relative mangel på langsigtede kreditter delvis er blevet opvejet af virksomhedslån fra udlandet og øget selvfinansiering. Nogle af de faktorer, der reducerer de nationale bankers langsigtede udlån - f.eks. usikkerhed i forbindelse med høj inflation og rentesatser - er gradvis ved at blive fjernet, efterhånden som økonomien styrkes yderligere. Tilgængeligheden af langsigtede lån afhænger imidlertid i en vis grad af omfanget af den langsigtede opsparing, der foretages. Den planlagte reform af pensionssystemet, som forventes at omfatte et skift over mod bidragsfinansierede pensioner, skulle bidrage til at udfylde dette hul i Ungarns finansielle system.

Børsen i Budapest blev taget i brug i 1990 med én noteret aktie. I begyndelsen af 1996 var 41 virksomheder børsnoteret. Aktiekapitalisering på fondsbørsen tredobledes fra slutningen af 1994, og værdien af den gennemsnitlige månedlige handel med aktier steg med 300% i de første måneder af 1995. Værdipapirmarkedet har i stigende grad udgjort en alternativ finansieringsmulighed for virksomhederne i stedet for banklån. Statens obligationsemissioner dominerer obligationsmarkedet, hvorimod virksomhedsobligationsmarkedet ikke er udviklet.

Den økonomiske og sociale udvikling

Sociale indikatorer

Ungarns befolkningstal anslås til ca. 10,2 millioner. Befolkningstallet er i nogle år faldet en smule som følge af et faldende fødselstal (under 11%, svarende til tallet i EU) og et fald i den forventede levealder. Den gennemsnitlige forventede levealder er lav - 65 år i 1991 - og er endog faldet i de seneste år. Børnedødeligheden er høj sammenlignet med EU. Befolkningens aldersstruktur svarer også stort set til strukturen i EU, idet ca. en femtedel af befolkningen er under 15 år, og en femtedel er 60 år eller derover.

På længere sigt vil udviklingen af den ungarske økonomi kræve en yderligere forbedring af kvaliteten af såvel de menneskelige som fysiske reserver, der er til rådighed. Selv om Ungarn har en lang tradition for et højt uddannelsesniveau, står uddannelsessystemet i øjeblikket over for en periode med budgetstramninger, som sænker reformtempoet. Grundskolen og førskoleniveauet har meget stor søgning, på sekundærniveauet er søgningen tilfredsstillende, mens den inden for de højere uddannelser ligger lavere end EU-gennemsnittet.

Regional fordeling af indkomst og beskæftigelse

De regionale data for BNP per capita antyder, at der er store skævheder. Indkomstniveauet svinger fra 206% af det nationale gennemsnit i Budapest ned til 67% i det nordøstlige amt Nograd. De fleste af de amter, hvor BNP per capita er over gennemsnittet, ligger i landets vestlige og centrale dele.

Servicesektoren tegner sig for 77% af BNP i Budapest; industriens andel af BNP topper med 40% i landets centrale dele, mens landbrugets bidrag topper med 16% og typisk ligger højest mod øst.

Der er stor forskel på arbejdsløshedstallet i de forskellige amter. Arbejdsløsheden er lavest i de vestlige dele og i Budapest og højest i landets østlige dele. Med blot fem arbejdsløse personer for hvert ledigt job er det endog muligt, at visse sektorer kan få vanskeligt ved at rekruttere kvalificeret personale. I andre distrikter er arbejdsløsheden næsten dobbelt så stor som landsgennemsnittet. Arbejdsløshedstallet for befolkningen i Roma ligger betydeligt over landsgennemsnittet.

Store forskelle i arbejdsløsheden i et forholdsvis lille land tyder på, at der eksisterer hindringer for såvel kapitalens som arbejdskraftens mobilitet. I mangel af en hensigtsmæssig politik er der fare for, at de regionale skævheder i den økonomiske udvikling skærpes yderligere, efterhånden som arbejdstagere med mere uddannelse og højere mobilitet flytter derhen, hvor kapitalen befinder sig.

2.2 Økonomien set i lyset af medlemskab

Indledning

Det Europæiske Råd i København i 1993 fastsatte, hvilke betingelser de associerede lande i Central- og Østeuropa skal opfylde for at blive medlemmer af EU. De økonomiske kriterier er:

- en fungerende markedsøkonomi

- evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Disse kriterier er indbyrdes afhængige. For det første vil en fungerende markedsøkonomi bedre kunne klare konkurrencepresset. For det andet er det fungerende marked i forbindelse med medlemskab af EU det indre marked. Et EU-medlemskab, der ikke indebærer integrering i det indre marked, giver ingen økonomisk mening, hverken for Ungarn eller dets handelspartnere.

Tilslutning til EU's regelværk, specielt reglerne vedrørende det indre marked, er således afgørende for et ansøgerland, som permanent skal påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab. Denne uigenkaldelige forpligtelse er nødvendig for at give sikkerhed for, at alle dele af det udvidede EU-marked vil fortsætte med at fungere efter fælles regler.

Evnen til at tilslutte sig EU's regelværk har flere dimensioner. På den ene side skal Ungarn kunne påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab på en sådan måde, at det indre marked fungerer uproblematisk og retfærdigt. På den anden side forudsætter Ungarns evne til at høste det fulde udbytte af konkurrencepresset på det indre marked, at de grundlæggende økonomiske forhold er gunstige, og at den ungarske økonomi er præget af fleksibilitet og råder over tilstrækkelig menneskelig og fysisk kapital, især infrastruktur. Hvis disse forhold ikke er til stede, vil konkurrencepresset efter al sandsynlighed blive opfattet som for intenst i visse dele af samfundet, og der vil lyde krav om protektionistiske foranstaltninger, som, hvis de blev gennemført, ville trække tæppet væk under det indre marked.

Et ansøgerlands evne og vilje til at tilslutte sig og gennemføre EU's regelværk har afgørende betydning, fordi omkostningerne og fordelene ved at gøre det kan være ulige fordelt over tiden og på erhvervssektorer og samfundsgrupper. En bred konsensus om, hvilke ændringer i den økonomiske politik EU-medlemskab nødvendiggør, og en målbevidst gennemførelse af økonomiske reformer på trods af pres fra interessegrupper mindsker risikoen for, at et land ikke er i stand til at påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab.

For de offentlige myndigheder kræver EU-medlemskab administrativ og retlig kapacitet til at omsætte og gennemføre den brede vifte af teknisk lovgivning, der er nødvendig for at fjerne hindringerne for den frie bevægelighed inden for EU og derved sikre det indre markeds funktion. Disse aspekter behandles i senere kapitler. For den enkelte virksomhed er virkningen for konkurrenceevnen af at tilslutte sig EU's regelværk afhængig af dens evne til at tilpasse sig de nye økonomiske forhold.

En fungerende markedsøkonomi

En markedsøkonomi forudsætter, at ligevægten mellem udbud og efterspørgsel findes ved markedskræfternes frie spil. Der foreligger en fungerende markedsøkonomi, når retssystemet, herunder reguleringen af ejendomsretten, er på plads og er i stand til at håndhæve retslige afgørelser. En markedsøkonomi fremmes og forbedres af makroøkonomisk stabilitet og konsensus om hovedlinjerne i den økonomiske politik. En veludviklet finansiel sektor og det forhold, at der ikke findes væsentlige hindringer for markedsadgang og markedsudtræden, bidrager til at effektivisere den måde, en økonomi fungerer på. En tilfredsstillende gennemførelse af Europaaftalen bør bidrage til at sikre, at overgangen til medlemskab af Unionen forløber glat.

Ungarn kan anses for at have en fungerende markedsøkonomi. Det forhold, at landet hurtigt

opgav den centrale styring, betyder, at erhvervslivet har en forholdsvis lang erfaring med hensyn til at arbejde inden for en markedsøkonomis grundlæggende institutionelle rammer. På de fleste, om ikke på alle områder, er markedsmekanismerne på plads. Næsten alle transaktioner foretages til markedspriser, den resterende priskontrol angår sådanne tjenesteydelser som f.eks. post, jernbanetransport, telefoner og gas- og elforsyning til husholdninger, som typisk varetages af "naturlige monopoler". Dette svarer til den fremherskende situation i de fleste medlemsstater.

Det ser ud til, at ejendomsrettighederne er vel afgrænsede og kan håndhæves. Retssystemet udgør en stabil lovmæssig ramme om de erhvervsdrivendes aktiviteter. Det meget store antal små og mellemstore virksomheder, der er oprettet i 1990'erne, tyder på, at der ikke er store administrative hindringer for start af nye aktiviteter.

Det finansielle system, som er en afgørende faktor i en moderne markedsøkonomi, indeholder en række svagheder i Ungarn. Det drejer sig om en forholdsvis stor spredning mellem udlåns- og indlånsatser og en koncentrationsgrad, der svækker konkurrencen i sektoren. Virksomhederne har visse vanskeligheder ved at opnå langsigtede lån. Disse problemer peger imidlertid på, hvor vigtigt det er at styrke de institutionelle rammer, og ikke så meget på, at der mangler en central del af den markedsøkonomiske infrastruktur: de reducerer den effektivitet, hvormed økonomien fungerer, men de forhindrer den ikke i at fungere.

Der er ligeledes gjort fremskridt med hensyn til opnåelse af makroøkonomisk stabilitet, som er en afgørende betingelse, der skal sætte de erhvervsdrivende i stand til at planlægge deres aktiviteter og således lette investeringerne. Selv om inflationen og renten i Ungarn bestemt er højere end ønskeligt, viser de en forholdsvis stabil, forudsigelig og nedadgående tendens. Endvidere har en konsekvent anvendelse af "crawling peg"-valutakursen fjernet en potentiel kilde til usikkerhed for erhvervslivet.

Den store tilslutning til markedsreformerne i offentligheden og i politiske kredse har mindsket risikoen for et eventuelt større politisk omslag og bidraget yderligere til at reducere usikkerheden. Dette resultat skyldes til dels, at regeringen følger det princip, at der skal være enighed om udformningen af politikken. Myndighederne har imidlertid vist, at de om nødvendigt er i stand til at afvige fra dette princip, som f.eks. i forbindelse med stabiliseringspakken fra 1995. Deres fortsatte ønske om at gennemføre en makroøkonomisk tilpasning trods store sociale omkostninger og protester i offentligheden har yderligere styrket troværdigheden af Ungarns reformproces.

Evnen til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne

Her nogle år forud for et eventuelt medlemskab - og inden Ungarn har vedtaget og gennemført størstedelen af fællesskabsretten - er det vanskeligt at danne sig en endelig opfattelse af landets evne til at opfylde dette kriterium. Der er imidlertid en række karakteristiske træk ved Ungarns udvikling, som giver et fingerpeg om landets sandsynlige evne til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen.

Dette forudsætter en stabil makroøkonomisk ramme, inden for hvilken de enkelte erhvervsdrivende kan træffe beslutninger på en forholdsvis sikker baggrund. Der skal være et tilstrækkeligt grundlag af menneskelige og fysiske ressourcer, herunder infrastruktur, således at de enkelte virksomheder får mulighed for at ruste sig til at modstå det øgede

konkurrencepres på det indre marked. Virksomhederne må investere for at styrke effektiviteten, så de både kan konkurrere på hjemmemarkedet og udnytte de stordriftsfordele, der følger med adgangen til det indre marked. Denne evne til at tilpasse sig vil blive større, jo mere virksomhederne får adgang til investeringskapital, jo bedre arbejdskraften er uddannet, og jo mere nyskabende de er.

Endvidere vil en økonomi være bedre i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, hvis den forud for tiltrædelsen har opnået en høj grad af økonomisk integration med Unionen. Jo mere integreret et land allerede er i Unionen, desto færre yderligere omstruktureringer skal der foretages i forbindelse med medlemskabet. Graden af økonomisk integration afhænger både af udbuddet og mængden af varer, der indgår i samhandelen med medlemsstaterne. De direkte fordele ved adgangen til det indre marked kan desuden værre større i sektorer, hvor der er et ret stort antal små virksomheder, idet disse påvirkes forholdsvis mere af handelshindringer.

Myndighederne gør en stor indsats for at forbedre konkurrencevilkårene i den ungarske økonomi. Den nuværende ungarske regering har afsat store ressourcer til udvikling af en omfattende mellemsigtet makro- og mikroøkonomisk ramme, inden for hvilken det er lettere at udforme og gennemføre de foranstaltninger, der er nødvendige for et EU-medlemskab.

Reduktioner i socialsikringsbidragene og i det generelle beskatningsniveau tager sammen med nedskæringer i de offentlige udgifter sigte på at forbedre økonomiens konkurrenceevne. På samme måde må der forventes en styrkelse af konkurrenceevnen i det finansielle system, efterhånden som centralbanken sænker sine gebyrer over for forretningsbankerne. En sænkning af de marginale skattesatser vil ligeledes betyde et mindre incitament til uformelle økonomiske aktiviteter. Væksten i den sorte økonomi i de foregående år kan tyde på, at der er behov for at styrke den offentlige administration på visse områder.

Størstedelen af transportnettet lider under det store antal udeblevne investeringer som følge af de offentlige finansers vanskelige situation. På telekommunikationsområdet er der imidlertid gjort store fremskridt i de seneste år, idet det gennem privatiseringen og markedsliberaliseringen er lykkedes at tiltrække betydelige udenlandske investeringer.

I industrien vidner de tocifrede tal for væksten i produktiviteten, som nu har været fastholdt i flere år, sammen med de moderate lønstigninger om, at der fortsat sker forbedringer i konkurrenceevnen. Endvidere afhænger evnen til at modstå det fremtidige konkurrencepres helt klart af omfanget og effektiviteten af den igangværende omstrukturingsproces. Ud fra dette synspunkt er den store vækst i antallet af nye små og mellemstore virksomheder en positiv udvikling. Mange - eller de fleste - af disse befinder sig stadig i udviklingsfasen, og det må forventes, at mange ikke overlever. Tilstedeværelsen af et så stort antal nye virksomheder er imidlertid et tegn på, at omstruktureringen af industrisektoren i Ungarn er godt i gang. Disse mindre virksomheder forventes at få særlig stor fordel af adgangen til det indre marked.

Ungarns stadig større integration med Unionen fremgår endvidere af den andel af Ungarns samlede handel, der nu foregår med EU, og dens vækst i de seneste år. Dette tyder på, at der findes en kerne af ungarske virksomheder, som allerede er forholdsvis konkurrencedygtige på EU's markeder, og som er i stand til at producere varer, som er forenelige med de krav, der stilles på det indre marked.

Udenlandske direkte investeringer har desuden spillet en stor rolle i den ungarske omstrukturingsproces, og har til tider endog bidraget til, at der er opstået nye industrier, f.eks. bilfremstilling. Dette er særdeles vigtigt, idet strømmene af udenlandske direkte investeringer typisk udgør en virkningsfuld måde til at overføre teknologi til den berørte virksomhed samt til resten af økonomien via demonstration og følgevirkninger. De udenlandske direkte investeringer kan ligeledes forventes at hjælpe den ungarske industri med at tilpasse sig til kravene i forbindelse med EU's regelværk. Den hurtige privatisering, der er foregået i Ungarn til fordel for udenlandske købere af centrale serviceindustrier såsom telekommunikation, kan være af særlig stor betydning, når det drejer sig om at give ungarske virksomheder mulighed for at konkurrere mere effektivt.

Alle disse faktorer peger derfor på, at Ungarn bliver stadig bedre i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab og modstå konkurrencepresset på det indre marked. Det er klart, at der er en række industrier, som beskyttes mod den udenlandske konkurrence gennem foranstaltninger, som ikke kan fastholdes inden for det indre marked. De hidtidige fremskridt tyder imidlertid på, at tiltrædelse af Unionen i nærmeste fremtid snarere vil indebære, at de eksisterende omstrukturingsmønstre fremmes, end at der opstår helt nye udfordringer for økonomien.

Set i perspektiv af det fremtidige medlemskab af EU synes de ungarske virksomheders evne til at tilpasse sig ændrede omstændigheder nemlig at være lige så stor som den konkurrenceevne, de hidtil har været i stand til at opnå. I så henseende bidrager mange af de politikker, der tager sigte på at etablere en fungerende markedsøkonomi, ligeledes til at styrke virksomhedernes evne til at tilpasse sig konkurrencepresset på det indre marked.

Navnlig fremskridtene med hensyn til at reducere inflationen og få kontrol med budgetunderskuddet har bidraget til et betydeligt fald i rentesatserne, hvorved de finansielle omkostninger ved investering og omstrukturering er faldet. En strukturpolitik, der øger den nationale finanssektors konkurrenceevne, vil ligeledes bidrage til et yderligere fald i kapitalomkostningerne, mens den øgede liberalisering af kapitalbevægelserne og styrkelsen af den makroøkonomiske stabilitet vil forbedre mulighederne for at få adgang til de internationale kapitalmarkeder. Vedvarende makroøkonomisk og politisk stabilitet vil underbygge Ungarns allerede dokumenterede position som et attraktivt mål for udenlandske direkte investeringer.

De enkelte virksomheders evne til at modstå konkurrencepresset på det indre marked afhænger af deres teknologiske kapacitet. Set ud fra dette synspunkt har Ungarn fordel af en lang tradition for et højt uddannelsesniveau. På samme måde har landet opnået gode resultater på F&U-området, selv om udgifterne er blevet mere end halveret siden 1989. F&U-aktiviteterne må nu forventes at stige: den allerede store private andel af forskningsudgifterne bør skyde i vejret gennem forbedringer i rentabiliteten, efterhånden som det økonomiske opsving styrkes, og gennem en fortsat stor indstrømning af udenlandske direkte investeringer. Endvidere vil Ungarns deltagelse i EU's F&U-programmer styrke denne tendens og øge den ungarske økonomis konkurrenceevne.

Udsigter og prioriteter

Den makroøkonomiske stabilitet er fortsat ret skrøbelig i Ungarn. Selv om inflationen er aftagende, og underskuddene på budgettet og de løbende poster er faldende, betyder det imidlertid ikke, at denne udvikling ikke kan vende. Forbedringen af landets finanser, som kom

i gang i 1995, afhæng af allerhøjeste grad af udlandets tillid, navnlig med hensyn til regeringens vilje til at gennemføre den bebudede stabiliseringspolitik. Skal det lykkes at opretholde den positive økonomiske udvikling, der startede i 1995 og fortsatte i 1996, er det altafgørende, at tilliden bevares. Renter og afdrag på udlandsgælden vil udgøre en betydelig kapitaludstrømning fra Ungarn i mange år endnu. De udenlandske direkte investeringer bidrager til at finansiere disse betalinger. De udenlandske direkte investeringer bidrager også til en fortsat forbedring af produktiviteten og konkurrenceevnen.

Den makroøkonomiske stabilitet - som betyder lavere inflation og arbejdsløshed samt højere økonomisk vækst - må understøttes gennem strukturreformer, hvis den skal opretholdes. En række af disse reformer er blevet påpeget i de foregående afsnit. De ungarske myndigheder anser med rette en reform af den offentlige sektor for et højt prioriteret område. Dette omfatter en omstrukturering af statens aktiviteter, således at de bedre kan opfylde behovet i en markedsøkonomi. Dette indebærer, at de retlige og lovmæssige mekanismer, der er nødvendige for at virksomhederne kan fungere effektivt, skal videreudvikles og styrkes.

Det er ligeledes vigtigt at genskabe sundheden i de offentlige finanser. Statens låntagning til dækning af de løbende udgifter bortleder opsparing, som kunne anvendes til investeringer i forbedring af den ungarske økonomis konkurrenceevne. Statens låntagning reducerer den kapital, der er til rådighed for investeringer foretaget af de nyopståede private virksomheder. En reform af de offentlige finanser indebærer ligeledes en mere rimelig skattefordeling, delvis gennem en udvidelse af skattegrundlaget. Dette vil bidrage til at forbedre virksomhedernes konkurrenceevne gennem en nedsættelse af de ikke-lønrelaterede arbejdsomkostninger.

Forbedringer i transport- og kommunikationsinfrastrukturen vil fremme Ungarns integration med EU og ligeledes hjælpe virksomhederne til at fungere mere effektivt inden for landets grænser. Det vigtigste problem, som myndighederne står over for på dette område, ser ud til at være omkostningerne ved de nødvendige investeringer.

Nogle af de karakteristiske træk ved de mere udviklede markedsøkonomier er forståeligt nok ret underudviklede i Ungarn. For at skabe et miljø, hvor det store antal små virksomheder, der er opstået i de seneste år - og private virksomheder som helhed - kan trives, er det vigtigt, at der sker en konsolidering af de institutionelle og retlige rammer for en markedsøkonomi. Der er helt konkret behov for at styrke de lovgivningsmekanismer, der sætter en markedsøkonomi i stand til at fungere effektivt.

Der er ligeledes behov for en effektiv konkurrencepolitik, herunder passende regulering af producenter med et monopol. Efter at Ungarn med held har privatiseret sådanne virksomheder, må landet nu sørge for, at de kan fungere i et hensigtsmæssigt lovgivnings- og konkurrencemiljø.

Det store antal nye, små og mellemstore private virksomheder, der er oprettet i Ungarn, vil formentlig have særlig behov for erhvervsstøttetjenester. Det kan give anledning til særlige problemer, når deres udvidelse skal finansieres, idet bankerne som helhed kan mangle erfaringer på dette område af långivningen. Det kan være nødvendigt at udvikle den institutionelle og retlige infrastruktur, der er nødvendig for at fremme udlån mod kaution.

Skal virksomhederne konkurrere effektivt, må de have en veluddannet arbejdsstyrke. Den gennemgribende omstrukturering af den ungarske økonomi medfører store ændringer i

beskæftigelsens art og i den type færdigheder, arbejdsgiverne vil efterspørge. Den umiddelbare udfordring for uddannelsessystemet bliver at tilpasse sig, således at det bliver bedre i stand til at opfylde disse behov inden for sådanne områder som f.eks. nye teknologier. En aktiv arbejdsmarkedspolitik kan ligeledes yde et vigtigt bidrag i så henseende. En forbedring af arbejdstagernes geografiske mobilitet indebærer en forbedring af den måde, hvorpå boligmarkedet fungerer, hvilket muligvis nødvendiggør, at der skal oprettes nye finansieringsinstitutter. Der kan være behov for en regional udviklingspolitik, som skal tackle de "sorte pletter" med arbejdsløshed, der kan opstå. Der vil i det hele taget være behov for en omfattende serie politiske foranstaltninger, som skal sikre, at et mangelfuldt arbejdsmarked ikke ødelægger Ungarns muligheder for at klare sig i konkurrencen på det indre marked.

2.3 Generel evaluering

Ungarn kan anses for at have en fungerende markedsøkonomi. Der er sket store fremskridt med hensyn til liberalisering og privatisering, og der har været en stor vækst i antallet af nye private virksomheder. For at sikre stabilitet på længere sigt må der imidlertid snarest ske fremskridt med hensyn til reformen på pensions- og socialsikringsområdet. Den foreslåede pensionsreform vil have den ekstra fordel, at kapitalmarkederne udvides.

Ungarn burde være i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen på mellemlang sigt, forudsat at de makroøkonomiske betingelser for en stor vækst i investeringerne fortsat er til stede. Ungarske virksomheder er allerede forholdsvis konkurrencedygtige på EU's markeder. Omstruktureringen af industrien og bankerne er godt i gang. Ungarns konsekvente gennemførelse af solide markedsreformer og landets evne til at træffe vanskelige beslutninger, når de er påkrævede, er en vigtig positiv faktor. De udenlandske direkte investeringer har til stadighed ligget på et højt niveau i Ungarn. Den vigtigste opgave er imidlertid nu at undgå uholdbare budgetunderskud eller underskud over for udlandet, som kan hindre investeringerne og omstruktureringen og sætte en stopper for den seneste stigning i væksten.

3. Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab

Det Europæiske Råd i København anførte blandt kriterierne for tiltrædelse “evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, herunder tilslutning til målene for politisk, økonomisk og monetær union”.

Ungarn har med sin ansøgning om medlemskab på basis af traktaten uden forbehold accepteret Unionens grundlæggende mål, også dens politikker og instrumenter. I dette kapitel gennemgås Ungarns evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, dvs. de retlige og institutionelle rammer, der går under betegnelsen Fællesskabets regelværk, på grundlag af hvilke Unionen realiserer sine mål.

Med Unionens udvikling er regelværket gradvis blevet mere tyngende og udgør en større udfordring for fremtidige tiltrædelser, end det var tilfældet tidligere. Ungarns evne til at gennemføre regelværket vil være af central betydning for dets evne til at fungere hensigtsmæssigt inden for Unionen.

I de følgende afsnit undersøges på hvert hovedområde af Unionens virksomhed den nuværende og fremtidige situation i Ungarn. Udgangspunktet for beskrivelsen og analysen er et kort sammendrag af Fællesskabets regelværk med angivelse af bestemmelserne i Europaaftalen og hvidbogen, hvor de er relevante. Endelig gives der for hvert aktivitetsområde en kort vurdering af Ungarns evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab på mellemlang sigt.

3.1 Det indre marked uden grænser

Det indre marked defineres i traktatens artikel 7A som et område uden indre grænser med fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital. Grundlaget for det indre marked, som er af afgørende betydning for integrationsprocessen i Fællesskabet, er en åben markedsøkonomi, hvor konkurrence og økonomisk og social samhørighed spiller en afgørende rolle.

Den faktiske gennemførelse af de friheder, der er nedfældet i traktaten, forudsætter ikke blot overholdelse af så vigtige principper som ikke-forskelsbehandling eller gensidig anerkendelse af nationale regler, således som disse principper er blevet præciseret gennem Domstolens retspraksis, men også en samtidig og effektiv anvendelse af en samling af specifikke fælles bestemmelser. Disse specifikke bestemmelser har bl.a. til formål at sikre offentlig sikkerhed og sundhed, miljø- og forbrugerbeskyttelse, bevarelse af offentlighedens tillid til sektoren for tjenesteydelser eller garanti for, at personer, der udøver visse specialiserede erhverv, har de rette kvalifikationer, og i givet fald at indføre eller samordne visse regulerings- og tilsynsordninger. Al kontrol og systematisk efterprøvning, som er nødvendig for at sikre en korrekt anvendelse af reglerne, skal finde sted inden for selve markedet og ikke ved grænseovergangene.

Det er ikke alene vigtigt at EF-lovgivningen effektivt inkorporeres i national ret, men også at den gennemføres korrekt i praksis via de relevante administrative og retslige strukturer i medlemsstaterne og overholdes af virksomhederne. Denne forudsætning skal være opfyldt for at sikre den gensidige tillid, som er nødvendig for at markedet kan fungere tilfredsstillende.

Dette kapitel bør læses i sammenhæng med bl.a. kapitlet om socialpolitik, miljø, forbrugerbeskyttelse og sektorpolitik.

De fire friheder

Ansøgerlandene overtager gradvis Fællesskabets regelværk:

- Associeringsaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater og Ungarn trådte i kraft den 1. februar 1994. Hvad angår de fire friheder og indbyrdes tilnærmelse af lovgivningerne foreskriver aftalen navnlig en øjeblikkelig eller gradvis anvendelse af et vist antal forpligtelser, gensidige eller ikke-gensidige, vedrørende bl.a. etableringsret, national behandling, frihandel, intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb.

- Kommissionens hvidbog fra 1995 (KOM (95) 163 endelig udg.), som indeholder retningslinjer med henblik på at bistå ansøgerlandene med at forberede integrationen i det indre marked, foretager en snævrere afgrænsning af de pågældende lovgivninger; den udvælger de emner og "nøgleområder", som øver direkte indflydelse på den fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, kapital og personer, og redegør for de betingelser, der er nødvendige for at gennemføre lovgivningen, herunder de retlige og organisatoriske strukturer. Der gennemgås 23 aktivitetsområder i Fællesskabet, hvor de pågældende foranstaltninger opdeles i to etaper alt efter hvor højt de prioriteres, og der fastlægges dermed et arbejdsprogram for perioden forud for tiltrædelsen. Kontoret for Informationsudveksling om Faglig Bistand (TAIEX) blev nedsat med det formål at yde supplerende og målrettet faglig bistand på de lovgivningsområder, der er omfattet af hvidbogen. Kontoret har for nylig oprettet en lovgivningsdatabase.

- Tiltrædelsen af Den Europæiske Union indebærer for ansøgerlandene, at de skal overtage og gennemføre hele Fællesskabets regelværk. Det skal i den forbindelse understreges, at den handlingsplan for det indre marked, som blev forelagt for Det Europæiske Råd i Amsterdam, indeholder en række prioriterede foranstaltninger, som er nødvendige for at forbedre det indre markeds funktion (EU-15) på baggrund af indførelsen af den fælles valuta.

Dette giver sig nødvendigvis udslag i en udvikling af Fællesskabets regelværk.

De generelle rammer

Virksomhederne skal kunne udøve deres aktiviteter på grundlag af fælles regler uanset aktivitetsområde. Disse fælles regler er vigtige, fordi de fastlægger de generelle rammer for, hvorledes økonomien fungerer, og dermed de generelle konkurrencevilkår. Dette område omfatter ud over konkurrencereglerne (virksomheder og offentlig støtte) skatte- og afgiftsbestemmelserne, som behandles i et andet afsnit i udtalelsen, åbningen af markedet for bygge- og anlægsarbejder, indkøb og tjenesteydelser, harmonisering af reglerne for intellektuel ejendomsret (herunder det europæiske patent), harmonisering af selskabsretten og reglerne for regnskabsaflæggelse, beskyttelse af personoplysninger samt henvisning af sagsanlæg og gensidig anerkendelse af retsafgørelser (konventioner, traktatens artikel 220).

Sammendrag

Offentlige indkøb reguleres af en lov fra 1995 og gennemførelsesbestemmelserne hertil, mens koncessioner reguleres af lovgivning fra 1991. Et uafhængigt organ, Rådet for Offentlige Indkøb, som er under parlamentets tilsyn, har ansvaret for at forvalte de forskellige aspekter af politikken for offentlige indkøb.

Ungarn har allerede tilpasset sin lovgivning inden for intellektuel og industriel ejendomsret. Patentbeskyttelsen er baseret på München-konventionen. Beskyttelsen af ophavsret synes at opfylde de fleste af EU-kravene. Ungarn er medlem af TRIPS (handelsrelaterede aspekter af den intellektuelle ejendomsret).

Selskabsret er i vid udstrækning reguleret af selskabsloven af 1988. Den ungarske lovgivning anerkender en række forskellige selskabsformer, herunder aktieselskaber og selskaber med begrænset ansvar. Pr. 30. april 1996 var der registreret over 94 000 selskaber. Selskaber har ret til at udstede aktier, og lovgivningen indeholder bestemmelser om beskyttelse af aktionærer i den forbindelse. Kravene til minimumskapital er lovfastsatte, og der findes også bestemmelser svarende til beskyttelsen af registreret kapital. Kreditorer nyder ligeledes en vis grad af beskyttelse. Registreringsdomstolen holder et selskabsregister, som indeholder de vigtigste oplysninger om de enkelte selskaber. Der findes tilmed en edb-database, som giver bred adgang til offentlige data om selskaber.

Hvad angår regnskabsaflæggelse, indeholder loven om regnskabsaflæggelse fra 1991 de grundlæggende rammer for selskabers årsregnskaber. Der er nedsat et national regnskabsudvalg, der skal udvikle principperne for regnskabsaflæggelse og foreslå ændringer til såvel gældende som nye dekretter. Loven fastlægger også reglerne for konsoliderede regnskaber. Autorisationen af revisorer er baseret på bestemmelserne i loven om regnskabsaflæggelse, et regeringsdekret og et dekret fra finansministeriet. Der findes i øjeblikket ikke nogen myndighed, der fører direkte tilsyn med revisorer; deres arbejdsvilkår checkes af et ekspertpanel, som udpeges af finansministeren.

Artikel 59 i den ungarske forfatning foreskriver beskyttelsen af alle borgeres privatliv. Denne artikel danner retsgrundlaget for loven af 27. oktober 1992, som fastlægger de institutionelle rammer for beskyttelse af data, herunder oprettelse af en uafhængig tilsynsmyndighed. Denne lov er blevet suppleret med en række sektorspecifikke bestemmelser, f.eks. loven om sundhedssektoren, der blev vedtaget i maj 1997. Ungarns parlament godkendte i maj 1997 ratifikationen af Europarådets konvention nr. 108 om beskyttelse af persondata. Det er

planlagt, at ratifikationsinstrumentet vil blive deponeret senere i 1997.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Den ungarske lovgivning om offentlige indkøb er i vid udstrækning forenelig med EF-direktiverne på dette område. Den indeholder grundprincipperne i EF's regler for offentlige indkøb. Alle de seks direktiver på dette område, som der henvises til i hvidbogen, er inkorporeret i ungarsk lovgivning, selvom det i alle tilfælde kun er sket delvis. Især opfylder den ungarske lovgivning ikke fuldstændigt kravene i EF-direktiverne vedrørende offentlige værker (især energi, telekommunikation, vand og transport).

Det er for tidligt at foretage en adækvat bedømmelse af de offentlige indkøbsprocedurers effektivitet i praksis, men det kan konstateres, at retsmidlerne er hurtige og effektive, at de anvendes af domstolene, og at de er på linje med de fleste krav i de relevante direktiver. Rådet for Offentlige Indkøb, som er et uafhængigt organ, synes at opfylde de infrastrukturbetingelser, der kræves for en korrekt gennemførelse af lovgivningen om offentlige indkøb. I marts 1997 forelagde det parlamentet sin første rapport om de aktiviteter, der var gennemført i perioden fra november 1995 til december 1996. I øjeblikket forholder det sig sådan, at ungarske firmaer (eller EU-firmaer med datterselskaber i Ungarn) nyder præferencebehandling i forbindelse med tildelingen af offentlige indkøbsaftaler.

Firmaer, der er beliggende i EU, vil først få samme adgang efter udløbet af den overgangsperiode, der er fastsat i Europaaftalen. De yderligere ændringer til 1991-loven om offentlige indkøb forventes færdiggjorte i 1997. Det forventes, at der vil blive opnået fuldstændig harmonisering på området offentlige indkøb senest på tidspunktet for tiltrædelse.

Der er allerede gjort betydelige fremskridt inden for beskyttelsen af intellektuel og industriel ejendomsret. Ifølge de ungarske myndigheder er patentbeskyttelsen i fuld overensstemmelse med Den Europæiske Patentkonvention, som Ungarn har ansøgt om at blive medlem af. Inden for lægemiddelsektoren vil der dog skulle gøres en yderligere indsats. Et policy dokument vedrørende ophavsret og dermed beslægtede rettigheder, der snart vil blive fremlagt, vil indeholde forslag til yderligere foranstaltninger, som vil bringe den ungarske lovgivning på området i fuld overensstemmelse med EU-lovgivningen. I marts 1997 blev der vedtaget en varemærkelov, der er forenelig med EU-kravene. Hvad angår ophavsret i forbindelse med radio- og fjernsynsspredning, skal den gældende lov tilpasses betydeligt for at blive forenelig med EU-lovgivningen, og der vil skulle gennemføres en styrkelse af de nødvendige administrative strukturer for at sikre, at lovgivningen håndhæves på passende vis. Piratvirksomhed er stadig et problem i Ungarn.

Der er planlagt, at selskabsloven i 1997 skal underkastes en omfattende gennemgang, som vil omfatte alle de foranstaltninger, der stadig kræves for at opnå fuld overensstemmelse med første, andet, tredje og tolvte direktiv. Så vidt det forstås, er man gået i gang med at forberede lovgivningen svarende til det elvte direktiv (i øjeblikket må udenlandske selskaber ikke oprette filialer i Ungarn), som vil skulle træde i kraft i første halvår af 1998.

Ungarn erkender, at der fortsat består en række forskelle mellem den ungarske lovgivning og direktiverne om regnskabsaflæggelse. Ungarn vil søge at fjerne disse ved hjælp af en række ændringer, men der er endnu ikke angivet nogen tidsplan herfor. Man er ved at forberede en lov om regnskabsaflæggelse, i kraft af hvilken substansen i det ottende direktiv vil blive

gennemført. Endvidere er man i færd med at oprette et revisionsorgan. Der kan konstateres visse overgangsproblemer i forbindelse med den praktiske gennemførelse af de nye regler, herunder mangel på kvalificerede regnskabsførere og revisorer, men disse problemer kan løses på mellemlang sigt. Selvom der er nedsat et nationalt regnskabsudvalg, og dette synes at give den fornødne garanti, er der ikke oprettet noget uafhængigt standardfastsættende organ.

Ungarns umiddelbart forestående tiltrædelse af Europarådets konvention nr. 108 viser, at den ungarske lovgivning om databeskyttelse er på linje med de europæiske standarder, der er fastlagt i denne konvention. Desuden er der allerede blevet oprettet en uafhængig myndighed, der har beføjelse til at overvåge gennemførelsen af denne lovgivning. Selvom Ungarns lovgivning ligger ret tæt op ad EF's rammedirektiv, er det ikke helt i overensstemmelse hermed. Der er endnu ikke bebudet ny lovgivning i den sammenhæng.

Ungarn er for nylig blevet opfordret af de stater, der er parter i Lugano-konvention om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, til at tiltræde denne konvention. En sådan udvikling er et godt tegn på den tiltro, der hersker til Ungarns retssystemer.

Konklusion

Ungarn har allerede overtaget de vigtigste af de direktiver, der gælder for ovennævnte sektorer. Gennemførelsen af bestemmelserne i Europaaftalen og anbefalingerne i hvidbogen har for de gennemgæede sektors vedkommende generelt set været god.

Det er nødvendigt at gøre en yderligere indsats, specielt inden for intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb. Med hensyn til intellektuel og industriel ejendomsret skal den lovgivning, der allerede er vedtaget, styrkes. Der vil skulle gøres en mindre omfattende indsats inden for selskabsret, regnskab og databeskyttelse, således at den ungarske lovgivning kommer fuldstændigt på linje med EF-lovgivningen. Såfremt de nuværende harmoniseringsplaner skrider fremad og færdiggøres inden for regnskabsaflæggelse og databeskyttelse, skulle der ikke være større problemer på disse tre områder.

Fri bevægelighed for varer

Den fri bevægelighed for varer forudsætter, at foranstaltninger, der medfører begrænsninger for handelen, forsvinder, dvs. ikke blot told og kvantitative begrænsninger på handelen, men også alle foranstaltninger med tilsvarende virkning, nemlig de foranstaltninger, der særskilt eller generelt finder anvendelse på nationalt fremstillede eller importerede varer og har protektionistiske virkninger. I det omfang de tekniske krav ikke er harmoniserede, er anvendelsen af princippet om gensidig anerkendelse af nationale regler og princippet om begrænsning af de nationale krav til kun at omfatte krav svarende til de mål, der ønskes opnået, afgørende for at garantere varers fri bevægelighed, jf. principperne i EF-Domstolens "Cassis de Dijon"-dom.

Med henblik på harmonisering har Det Europæiske Fællesskab udviklet den "nye metode", der indfører en fremgangsmåde med fin balance mellem offentlige og private autonome organer, hvori EF-lovgivningen og europæiske standarder spiller en selvstændig supplerende rolle. I stedet for at påtvinge tekniske løsninger er EF-lovgivningen således begrænset til at fastsætte de væsentlige krav, som varer skal opfylde. Varer fremstillet i overensstemmelse med europæiske standarder antages at opfylde sådanne væsentlige krav, men europæiske

standarder er ikke det eneste middel til at bevise en sådan overensstemmelse. Den "nye metode" fungerer i forbindelse med den "globale metode" for varecertificering, der styrer anbringelsen af EF-overensstemmelsesmærket på varen. For andre varer såsom lægemidler, kemikalier, motorkøretøjer og levnedsmidler følger EF-direktiverne det traditionelle regulatoriske mønster med tilvejebringelse af fuldt detaljerede regler.

Den frie bevægelighed for varer hviler således også på gennemførelse af en række EF-harmoniseringsforanstaltninger. I denne forbindelse bør der lægges stor vægt på anvendelse af reglerne for harmonisering på området for beskyttelse af sikkerhed og sundhed, som forudsætter indførelse af passende ordninger og organer for såvel virksomheder som forvaltninger.

Blandt de "horisontale" direktiver, der er absolut nødvendige for, at markedet uden grænser kan fungere effektivt, er bl.a. direktivet om produktsikkerhed i almindelighed og direktivet om produktansvar. Bestemmelserne om produktsikkerhed i almindelighed er dækket i afsnittet om forbrugerbeskyttelse.

De specifikke bestemmelser om landbrugsprodukter (overholdelse af veterinære og plantesundhedsmæssige standarder) beskrives detaljeret i afsnittet om landbruget.

Sammendrag

I overensstemmelse med bestemmelserne i Europaaftalen er Ungarns toldmæssige beskyttelsesniveauer lave. Der er allerede udarbejdet et retsgrundlag for afskaffelsen af de få diskriminerende foranstaltninger, der fortsat findes, og dette er i vid udstrækning baseret på gennemførelsen af Europaaftalen. Alle priser er blevet liberaliseret, undtagen i forbindelse med offentlige værker (posttjenester, jernbaner, telekommunikation) og gas og elektricitet til husholdningerne.

Hvad angår de tekniske handelshindringer, skrider tilpasningsprocessen i levnedsmiddelsektoren hurtigt fremad. Med hensyn til direktiverne under den nye metode ser det ud til, at der er ved at opstå visse forsinkelser. I den farmaceutiske sektor er det i øjeblikket kun lovgivningen vedrørende veterinære lægemidler, der er fuldstændigt tilnærmet.

Hvad angår produkters overensstemmelse og standardisering, udfoldes der bestræbelser for at udvide infrastrukturen inden for både metrologi og overensstemmelsesvurdering. Den ungarske standardiseringsinstitution (1995-lovgivning) opgaver omfatter certificering af kvalitetssikringssystemer og produkter. Anvendelsen af nationale standarder er frivillig, men i henhold til loven kan der fastsættes individuel lovgivning med henblik på at gøre de nationale standarder obligatoriske.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Ungarn har i de seneste to år forøget tempoet for at finde en løsning på en række af de tilbageværende handelshindringer og har opnået positive resultater med hensyn til opfyldelsen af de tidsfrister, der er fastlagt i Europaaftalen. Landet har gjort betydelige fremskridt i forbindelse med etableringen af betingelserne for fri bevægelighed for varer. Det har allerede liberaliseret sine priser, sin handel og sine valutakursordninger og indført grundlæggende juridiske og handelsmæssige regler, der skal sikre retssikkerheden og gennemsigtigheden for de private økonomiske operatører. Ikke desto mindre er det nødvendigt med yderligere bestræbelser for at sikre en fuldstændig vedtagelse og gennemførelse af EF's regelværk.

Der findes fortsat en række restriktive foranstaltninger vedrørende udenrigshandelen, herunder

et samlet kontingent for værdien af importerede forbrugsgoder og ordninger med eksport- og importlicenser i en række følsomme sektorer (f.eks. beklædningsgenstande, fodtøj, biler, medicin og telekommunikationsudstyr). Et nyt sæt fælleseuropæiske oprindelsesregler, som bidrager til at fremme handel og fri bevægelighed, trådte i kraft den 1. juli 1997. Listen over EU-produkter, der er underlagt et ufravigeligt krav om certificering ved import til Ungarn, er blevet reduceret og skulle snart være bragt på linje med EU-standarderne.

Hvad angår fri bevægelighed og sikkerhed for industriprodukter, forventes der at blive opnået fuld overensstemmelse med anbefalingerne i hvidbogen inden 1998. Nogle af de tekniske direktiver er allerede blevet indført i det ungarske retssystem. I forbindelse med direktiverne under den nye metode gøres der fremskridt i tilpasningsprocessen, som næsten er fuldført inden for levnedsmiddelsektoren. Hvad angår automobilektoren, har Ungarn bebudet planer om at gennemføre rammedirektivet samt de særskilte tekniske direktiver for det europæiske typegodkendelsessystem i national lovgivning inden udgangen af 1997. I forbindelse med farmaceutiske og kemiske produkter skrider tilpasningen langsommere frem end tidligere angivet.

For så vidt angår de nødvendige strukturer til gennemførelsen af EF-regelværket, har Ungarn optaget de massive udenlandske investeringer i visse sektorer som en stimulering til at tilpasse de fornødne regelsæt og strukturer. Der er skabt et passende retsgrundlag, som indeholder bestemmelser om standardisering, der fokuserer på frivillige og internationalt orienterede standarder, etablering af et nationalt akkrediteringssystem, herunder omfattende anvendelse af EN 45000-standarder og internationale retningslinjer, og certificerings- og kontrolaktiviteter i overensstemmelse med EU-principperne. Den ungarske standardiseringsinstitution er en institution, der repræsenterer offentlige interesser, og som også arbejder med certificering af produkter. Den er medlem af Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN) og Den Europæiske Komité for Elektroteknisk Standardisering (CENELEC).

Den 1. januar 1994 trådte en lov om civilretligt produktansvar i kraft, og denne er på næsten alle vigtige punkter fuldstændigt i overensstemmelse med EF-lovgivningen.

På de områder, der er reguleret på nationalt plan, men som ikke er omfattet af en fællesskabsharmonisering, mangler der imidlertid oplysninger om den faktiske anvendelse af fællesskabsrettens principper for varers fri bevægelighed i Ungarn. Dette skyldes især den omstændighed, at underretningsprocedurerne, der udgør en del af det indre markedes funktion, endnu ikke er operationelle og således ikke kan anvendes i før-tiltrædelsesperioden. De vigtigste instrumenter i den sammenhæng er: direktiv 83/189, der foreskriver underretning om forslag til nationale tekniske standarder og forskrifter, beslutning nr. 3052/95 om foranstaltninger, der fraviger princippet om frie varebevægelser, procedurer for klager til Kommissionen eller endda muligheden for at lade Domstolen afgøre spørgsmål, jf. traktatens artikel 177. En vurdering af, hvorvidt Ungarn anvender princippet om gensidig anerkendelse, vil forudsætte mere detaljerede oplysninger om landets nationale regler og administrative praksis, der kan være af betydning for markedsføringen af varer.

Konklusion

Der er gjort betydelige fremskridt. Ungarn er gradvis ved at indarbejde Fællesskabets regelværk for fri bevægelighed for varer og har allerede gennemført de vigtigste direktiver. Gennemførelsen af bestemmelserne i Europaaftalen og anbefalingerne i hvidbogen er generelt set forløbet udmærket.

Der vil skulle gøres en yderligere indsats på området standarder og certificering. Såfremt de nuværende bestræbelser videreføres, skulle det være muligt at opnå fri bevægelighed for varer på mellemlang sigt.

I løbet af denne periode bør der ved modtagelsen af automobiler, traktorer og motorcykler udvises særlig opmærksomhed om procedurerne for markedsføringstilladelser og bestemmelserne vedrørende mærkning. De ungarske myndigheder bør ligeledes sikre sig, at deres nationale lovgivning på de områder, der ikke er omfattet af en fællesskabsharmonisering, ikke vil kunne tænkes at besværliggøre handelen, bl.a. ved at kontrollere, at de gældende foranstaltninger står i rimeligt forhold til det mål, der skal opnås.

Fri bevægelighed for kapital

Europaaftalen fastlægger princippet om fri bevægelighed for kapital mellem Ungarn og EU. For så vidt angår Ungarns forpligtelser, gælder dette fra Europaaftalens ikrafttræden hvad angår direkte investeringer foretaget af selskaber, der allerede er etableret i Ungarn, og og skal hvad angår EF-selskabers filialer og agenturer (samt selvstændige) gennemføres gradvis i overgangsperioden.

Hvidbogen fremhæver sammenhængen mellem fri bevægelighed for kapital og fri bevægelighed for finansielle tjenesteydelser. Den foreslår en trinfølge af liberalisering af kapitalbevægelser, som starter med langfristede kapitalbevægelser og kapitalbevægelser knyttet til handelstransaktioner og slutter med kortfristede kapitalbevægelser.

Sammendrag

Ungarns evne til at tiltrække udenlandske direkte investeringer har været imponerende: Ungarn har den største tilstrømning af udenlandske direkte investeringer i regionen, idet landet tiltrækker 40% af de samlede udenlandske direkte investeringer i Central- og Østeuropa. De udenlandske direkte investeringer nåede op på i alt ca. 13,3 mia. USD i perioden 1990-1996. Dette har medvirket til at mindske udlandsgælden, samtidig med at det har bidraget positivt til omstruktureringen, privatiseringen og moderniseringen af Ungarns industri. Udover de udenlandske direkte investeringer har kapitaltilstrømningen været betragtelig, da det langfristede offentlige værdipapirmarked står åbent for udenlandske investorer, og udbyttet i HUF er tilstrækkeligt attraktivt til at fremme tilstrømningen til porteføljeinvesteringer. Desuden har den betydelige låntagning i den private sektor bidraget til nettotilstrømningen af kapital. Denne udvikling har til dels fundet sted takket være Ungarns liberaliserede politikker for frie kapitalbevægelser. Ungarn tilsluttede sig OECD i maj 1996.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Ungarn har accepteret kravene i artikel VIII i IMF-overenskomsten og fra den 1. januar 1996 fastlagt valutakonvertibilitet for løbende transaktioner.

Der er gjort betydelige fremskridt hen imod en liberalisering af kapitalbevægelser med ikrafttrædelsen den 1. januar 1996 af den nye valutlov. Den nye lov liberaliserer delvis langfristede kapitalbevægelser, men opretholder forpligtelsen til autorisation for kortfristede kapitaltransaktioner. Den vigtigste ændring var fjernelsen af restriktioner for direkte investeringer i udlandet, kapitalbevægelser af personlig karakter og handelskreditter.

Fra den 1. juli 1996 blev der gennemført en yderligere lempelse af restriktionerne for

indlændinges porteføljeinvesteringer i udlandet. Endvidere blev indlændinges erhvervelse af aktier og obligationer hos OECD-baserede virksomheder med sikre investeringspapirer liberaliseret fra 1. januar 1997.

Det princip, der gælder for den videre liberalisering af kapitalbevægelser, er det samme som det, der hidtil er fulgt: først transaktioner med længere løbetid, derefter transaktioner med kortere løbetid. Med udgangspunkt i ovenstående principper vil den videre åbning af kapitalkontiener efter planen forløbe således:

- Efter den 1. januar 1998: etablering af filialer af udenlandske selskaber inden for alle sektorer vil blive tilladt.

- I løbet af 1 til 2 år: mellem- og langfristede kapitaltransaktioner vil blive liberaliseret.

Den fuldstændige liberalisering af kapitaltransaktioner (hvidbogen, trin II) kan forventes gennemført inden slutningen af indeværende årti.

Konklusion

Den ungarske regerings indsats for at liberalisere landets kapitalmarkeder har på adskillige områder været særdeles vellykket. Bestemmelserne i Europaaftalen og anbefalingerne i Hvidbogen er i vidt omfang gennemført.

Det er imidlertid nødvendigt at fortsætte bestræbelserne, især inden for liberalisering af kapitalbevægelser til udlandet og fjernelse af investeringsrestriktioner over for institutionelle investorer (f.eks. forsikringsselskaber).

Fri bevægelighed for tjenesteydelser

Grundlaget for den fri bevægelighed for tjenesteydelser er forbud mod forskelsbehandling, bl.a. på grund af nationalitet, og regler for harmonisering af forskellige nationale regelsæt. Disse regler vedrører ofte både etableringsretten, som henhører under området for personers fri bevægelighed, og den fri levering af tjenesteydelser. Deres gennemførelse forudsætter indførelse af administrative strukturer (banktilsynsudvalg, kontrolmyndigheder for den audiovisuelle sektor, tilsynsmyndigheder) samt en styrkelse af samarbejdet mellem medlemsstaterne på kontrolområdet (gensidige anerkendelsesordninger).

En vigtig del af lovgivningen om fri bevægelighed for tjenesteydelser vedrører finansielle tjenesteydelser. Ligeledes berøres problemerne i forbindelse med åbningen af nationale markeder i traditionelt monopoldominerede sektorer som telekommunikations- og til dels energi- og transportsektoren. Disse områder vil blive behandlet i de relevante afsnit i udtalelsen.

Sammendrag

Markedet er til en vis grad koncentreret, idet de fem største banker repræsenterer (i slutningen af 1996) knap 60% af de samlede aktiver.

I en ny lov om bank- og finansmarkedet, der trådte i kraft i begyndelsen af 1997, er der taget højde for en struktur for kreditinstitutionerne, der er baseret på EU-kravene.

De gældende forskrifter for banksektoren indeholder bestemmelser om minimumskapital, solvensnøgletal, indskudsgarantiregler, forebyggelse af hvidvaskning af penge og andre områder. Disse bestemmelser er i overensstemmelse med EF's regelværk. Der er i vid udstrækning gennemført tilnærmelse til både EF's første bankdirektiv, direktivet om kreditinstitutioners egenkapital, direktivet om hvidvaskning af penge, direktivet om store udeståender og de fleste andre elementer af den centrale del af regelværket. I øjeblikket er det kun de kreditinstitutioner, der er etableret i Ungarn og registreret i henhold til den nationale lovgivning, som kan udøve virksomhed i Ungarn, også selvom de ejes eller kontrolleres af udenlandske interesser.

Budapests fondsbørs blev genåbnet i 1990. Der blev åbnet et terminsmarked i april 1995. Kreditinstitutioner og forsikringsvirksomheder må kun udføre "kontantforretninger".

Tilsynet med banker og kapitalmarkedsinstitutioner fungerer på nogenlunde samme måde som i EU; det gennemføres af ét organ, den ungarske tilsynsmyndighed for bank- og kapitalmarkedet. Denne myndighed har ansvaret for at samarbejde med udenlandske tilsvarende myndigheder med henblik på at sikre overvågningen. Det er underlagt gensidig tavshedspligt for så vidt angår de overvågningsinformationer, der modtages fra udenlandske myndigheder. Selvom det ungarske finansmarked endnu ikke er så udviklet som EU-markederne, er der gjort imponerende fremskridt.

Ud af de 19 forsikringsselskaber, der i øjeblikket udøver virksomhed i Ungarn (herunder de to tidligere statslige monopolhavere), er der udenlandske kapitalinteresser i de 15, herunder det største forsikringsselskab. Det ungarske forsikringsmarked er åbent for udenlandsk deltagelse og ejerskab. I henhold til de nuværende bestemmelser må hverken EU-selskaber eller ikke-EU-selskaber, der har hovedsæde uden for Ungarn, åbne en filial i Ungarn.

Forsikringsselskaber må ikke som i EU udøve andre forretningsmæssige aktiviteter uden for forsikringsområdet og skal forelægge en fortrolig, intern rapport for statens forsikringstilsyn, som evaluerer selskabets aktiviteter. Den minimale garantifond skal være en tredjedel af solvensmargenen, ligesom i EU. Imidlertid er kravene i forbindelse med minimumsgarantifondene endnu strengere end i EU.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Siden gennemførelsen af konsolideringsordningen for bankerne har statsejede banker ikke nydt nogen præferencebehandling. Programmet for bankprivatisering skal efter planen afsluttes inden udgangen af 1997, når det offentlige andel af bankaktier begrænses til 15%.

Der er gjort betydelige fremskridt med at vedtage EF's regelværk vedrørende finansielle tjenesteydelser (banker), især i forbindelse med den nye banklov, der blev vedtaget i 1996. Det eneste større direktiv, til hvilket der endnu ikke er sket en tilstrækkelig tilnærmelse, er direktivet om kravene til kapitalgrundlag, idet de ungarske forskrifter om kapitalgrundlag stadig kun er baseret på kreditrisici (det planlægges at udvide de gældende bestemmelser, således at de inden for 1-2 år også kommer til at omfatte markedsrisici). Den nye banklov er i vid udstrækning forenelig med Fællesskabets regelværk, men dens praktiske gennemførelse og

funktion vil skulle overvåges.

Der forudses fri etablering for udenlandske bankers filialer fra 1. januar 1998 på basis af OECD-aftalen.

For så vidt angår finansmarkedet, er de lovgivningsmæssige rammer nu i vidt omfang i overensstemmelse med EU-kriterierne vedrørende officiel notering på en fondsbørs, offentlig udbydelse af værdipapirer, insider-handel, afhændelse af en betydelig kapitalandel og investeringstjenester på værdipapirområdet. Direktivet om institutter for kollektiv investering i værdipapirer (investeringsinstitutter) er kun delvis gennemført via en lov fra 1991. Investeringsinstitutter må ligesom i EU kun forvaltes af selskaber, der har autorisation fra tilsynsmyndigheden. Direktivet om kravene til kapitalgrundlag gælder også for investeringsfirmaer.

Det er i høj grad lykkedes de ungarske myndigheder at bringe deres lovgivning på linje med EF-direktiverne om livs- og skadesforsikring af første og anden generation. På nogle områder er kravene i forsikringsloven af 1995 strengere end kravene i den første generation af EU-direktiver (f.eks. inden for godkendelse af forsikringsbetingelser og forsikringspræmie), men opfylder til gengæld ikke målene i den tredje generation, herunder bl.a. fuldstændig afskaffelse af forudgående godkendelse af præmier. Den ungarske regering har oplyst, at den ønsker at indføre ændringer gradvist med henblik på at opnå fuldstændig tilnærmelse til EU-forordninger og -direktiver, især i forbrugernes interesse.

Konklusion

Der er gjort store fremskridt. Fællesskabets regelværk på dette område (23 af hvidbogens vigtigste foranstaltninger) er allerede i vid udstrækning indarbejdet i lovgivningen. Inden for bank- og forsikringsvirksomhed vil den fuldstændige etableringsfrihed skulle indføres i de lovgivningsmæssige rammer og gennemføres på behørig vis. Ifølge de nuværende forskrifter må hverken EU- eller ikke-EU-foretagender med hovedsæde uden for Ungarn åbne en filial i Ungarn. Ungarn agter dog i 1997 at etablere det generelle retsgrundlag for at rette op på denne situation. Etablering af filialer af udenlandske selskaber forventes at blive tilladt fra 1998.

Hvis harmoniseringen skrider frem som planlagt, kan der ikke forudses nogen større vanskeligheder med at opnå fuldstændig tilnærmelse i forbindelse med fri bevægelighed for tjenesteydelser. Med den planlagte færdiggørelse i 1997/98 af privatiseringen inden for bank- og forsikringssektorerne og i betragtning af de udenlandske (hovedsagelig europæiske) investorers relativt store rolle i disse to sektorer er der grund til at formode, at den ungarske sektor for finansielle tjenesteydelser vil være i stand til at kunne konkurrere på et større enhedsmarked efter tiltrædelsen.

Fri bevægelighed for personer

Den fri bevægelighed for personer omfatter to begreber, der ikke har samme traktatmæssige baggrund. På den ene side vedrører artikel 7 A i første del af traktaten, der omhandler "Principperne", oprettelsen af det indre marked og indebærer, at de indre grænser mellem medlemsstaterne kan passeres uden kontrol. På den anden side giver artikel 8 A i traktatens anden del om unionsborgerskabet enhver unionsborger en personlig ret til på visse betingelser at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område. Afskaffelsen af grænsekontroller

gælder for alle personer uanset nationalitet, da det ellers risikeres, at artikel 7 A mister sin effektive virkning. Mens rettighederne i henhold til artikel 8 A gælder i alle medlemsstater, er de rettigheder, der følger af artikel 7 A, endnu ikke gennemført fuldstændigt på unionsplan.

a) Fri bevægelighed for unionsborgere, etableringsfrihed og gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer

Europaaftalen fastslår, at lovligt beskæftigede arbejdstagere (og deres familier) ikke må forskelsbehandles. Den dækker muligheden for at kumulere eller overføre rettigheder i forbindelse med social sikring og opmuntrer medlemsstaterne til at indgå bilaterale aftaler med Ungarn om adgang til arbejdsmarkeder. Under 2. fase af overgangsperioden vil Associeringsrådet undersøge yderligere måder til at forbedre arbejdstageres bevægelighed.

I hvidbogen omhandles de lovgivningsmæssige krav, der er nødvendige for at sikre en harmonisk udvikling på arbejdsmarkedet og samtidig forhindre konkurrencefordrejninger.

Arbejdstageres fri bevægelighed er en af de grundlæggende frihedsrettigheder, der anerkendes i traktaten; adgangen til visse erhverv (f.eks. i den juridiske sektor eller på sundhedsområdet) kan imidlertid afhænge af visse betingelser, bl.a. kvalifikationer, der alt efter tilfældet er genstand for samordning eller anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse. Den fri etableringsret garanteres ligeledes af traktaten og vedrører økonomiske aktiviteter, der udøves af fysiske personer, som ikke er lønmodtagere, og af selskaber.

Retten til frit at vælge bopæl kan ligeledes underlægges minimumsbetingelser vedrørende midler til underhold og dækning af en sygeforsikring, når der ikke udøves en erhvervsmæssig aktivitet i det pågældende land.

Sammendrag

Ifølge den ungarske lovgivning kan udenlandske borgere, der besidder de relevante tilladelser, ikke nægtes adgang til beskæftigelse alene på grund af nationalitet. Under visse omstændigheder kan der dog i kraft af lovmæssige eller kollektive instrumenter fastlægges præferencekriterier til fordel for indenlandske borgere. Siden begyndelsen af 90'erne har der i den ungarske lovgivning været fastsat restriktioner for den årlige maksimumskvote for indrejsetilladelser med henblik på at fremme beskæftigelsen af landets egne borgere.

Udlændinge kan kun få adgang til beskæftigelse, hvis de har en arbejdstilladelse, som er underlagt visse betingelser. I den gældende lovgivning kræves der ligeledes visa for udenlandske arbejdstageres familier.

Hvis en vandrende arbejdstager har en korrekt opholdstilladelse, er vedkommende berettiget til støtte fra socialsikringen. Den udenlandske arbejdstagers familiemedlemmer har adgang til uddannelse, men tilmeldingsgebyret er - i hvert fald for så vidt angår videregående uddannelser - højere for udlændinge end for landets egne borgere. En arbejdstagers familiemedlemmer opnår ikke retten til at arbejde.

En væsentlig del af Fællesskabets regelværk vedrørende gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer (55 direktiver) er allerede blevet overtaget, og der kan forventes en fuldstændig tilnærmelse på mellemlang sigt. Der skulle snart blive indledt forhandlinger om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, og Ungarn har i den anledning navnlig udtrykt interesse for også at drøfte beviser for faglige kvalifikationer på mellemniveau, der er udstedt af erhvervsuddannelsescentre.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Ungarns lovgivning anerkender allerede princippet om forbud mod forskelsbehandling mellem indenlandske og udenlandske borgere, der har taget lovligt ophold i landet. Derfor skulle anvendelsen af princippet om ligebehandling af de EU-arbejdstagere, der allerede opholder sig lovligt i Ungarn, ikke være noget problem.

Den faglige uddannelse, hvor der er koordineret direktiver for syv erhverv, er stort set på linje med Fællesskabets regelværk, selvom der stadig mangler nogen tilpasning. Erhvervsstrukturerne (såsom faglige kamre eller sammenslutninger) findes allerede for mange fags vedkommende, men vil formodentlig skulle styrkes i fremtiden. Integrationen i forhold til EU's faglige sammenslutninger forløber udmærket (f.eks. opfylder eksamensbeviser på ingeniørområdet allerede de europæiske minimumsstandarder).

Konklusion

De nødvendige strukturer på dette område synes at være på plads, men det er dog vanskeligt at vurdere deres faktiske virkninger og gennemførelse. Ungarn er bevidst om de tilbageværende problemer, der skal løses med henblik på at sikre den fri bevægelighed for personer. Fra en teknisk synsvinkel vil det være nødvendigt at tilpasse forskrifterne på mellemlang sigt.

b) Afskaffelse af personkontrol ved de indre grænser

Den fri bevægelighed i henhold til EF-traktatens artikel 7 A, dvs. afskaffelsen af kontrol af alle personer uanset nationalitet ved de indre grænser, er endnu ikke virkeliggjort fuldstændigt på unionsplan. Afskaffelsen af personkontrollen afhænger nemlig af, at der vedtages et stort antal ledsageforanstaltninger, hvoraf nogle endnu ikke er blevet godkendt og gennemført af medlemsstaterne (jf. afsnittet om retlige og indre anliggender). Derimod er dette mål nået af et begrænset antal medlemsstater på grundlag af Schengen-konventionen, der allerede anvendes af syv medlemsstater, mens seks andre forbereder sig på at tage den i brug.

Udkastet til traktat sigter mod at lette virkeliggørelsen af dette mål inden for rammerne af Unionen ved at indføre et nyt kapitel om "et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed" samt ved at integrere Schengen-regelværket i traktaten.

Ungarn har givet udtryk for sit ønske om at blive part i Schengen-aftalen. Landet har anmodet om institutionelt og teknisk samarbejde, navnlig i forbindelse med grænsekontrol, idet der er afsat betydelige finansielle ressourcer til at ajourføre og modernisere dette område.

Generel evaluering

1. Ungarns fremskridt med hensyn til gennemførelsen af lovgivningen i forbindelse med hvidbogen er opsummeret i bilaget. Af tabellen fremgår det, at Ungarn pr. 30. juni 1997 forventer at have gennemført 579 af de 899 direktiver eller forordninger, der er omhandlet i hvidbogen, i sin nationale lovgivning. Disse oplysninger vedrører den lovgivning, som Ungarn allerede mener at have gennemført, eller som anses for forenelig med fællesskabsreglerne. Dette indebærer ikke en stillingtagen til teksternes forenelighed, hvorom Kommissionen ikke på nuværende tidspunkt kan udtale sig.

2. For samtlige de områder, der er knyttet til det indre marked, og især offentlige indkøb, intellektuel ejendomsret, selskabsret og reglerne for regnskabsaflæggelse, produktansvar og finansielle tjenesteydelser, er Fællesskabets lovgivningsmæssige sokkel praktisk taget på plads. Størsteparten af foranstaltningerne er ifølge de ungarske myndigheders evaluering gennemført helt eller delvis i den nationale lovgivning, men Kommissionen kan ikke på nuværende tidspunkt udtale sig om, hvorvidt de er fuldstændigt forenelige med fællesskabsretten. Ungarn vil fortsat skulle udfolde bestræbelser på det lovgivningsmæssige område med henblik på at overtage EF's regelværk fuldstændigt.

3. Trods det arbejde, der allerede er gjort, bør de faktiske fremskridt inden for omsættelsen af de tekster, der på det seneste er vedtaget, ledsages af konkrete iværksættelsesforanstaltninger samt etableringen af en effektiv administrativ infrastruktur. Ungarn råder over visse infrastrukturer, som fungerer tilfredsstillende (på området offentlige indkøb gælder f.eks. de klageadgangsbestemmelser, der er fastlagt i direktiverne, og sagerne indbringes for domstolene), men der skal endnu gøres en stor indsats på flere områder, specielt

inden for standardisering, og herunder også i forbindelse med de tekniske strukturer, der kræves til gennemførelsen af den nye metode.

Det bør erindres, at Kommissionen på nuværende tidspunkt endnu ikke kan udtale sig om virksomhedernes - og navnlig de små og mellemstore virksomheders - evne til at gennemføre Fællesskabets regelværk.

4. Uafhængigt af de specifikke aspekter i forbindelse med landbruget vil det først være muligt at afskaffe kontrollerne ved Unionens indre grænser, når der er sket en tilstrækkelig harmonisering af lovgivningerne. Dette forudsætter en gensidig tillid, der bl.a. hviler på forvaltningerne på rette niveau (f.eks. betydningen af sikkerhedskontroller af visse produkter foretaget på afgangsstedet). Således var det kun muligt at skabe et område uden grænser pr. 1. januar 1993 ved at afskaffe alle medlemsstaternes formaliteter og kontroller i forbindelse med passage ved unionsmedlemsstaternes indbyrdes grænser. Det drejede sig bl.a. om tekniske kontroller (især produktsikkerhed), veterinære, sanitære, plantesundhedsmæssige, økonomiske og kommercielle kontroller (f.eks. bekæmpelse af efterligninger) samt sikkerheds- og miljømæssige kontroller (våben, affald osv.). I de fleste tilfælde var afskaffelsen kun mulig ved at indføre og iværksætte fællesskabsforanstaltninger, der tillod en harmonisering af reglerne for bevægelighed og markedsføring (især vedrørende produktsikkerhed) og evt. flytte kontroller og formaliteter, således at de finder sted internt i medlemsstaterne eller på deres marked (bl.a. vedrørende moms og punktafgifter, veterinær og fytosanitær kontrol eller indsamling af statistiske oplysninger). En del af Ungarns grænse vil blive Unionens ydre grænse. Dette vil indebære en styrkelse af grænsekontrollen (jf. afsnittet om told).

I betragtning af den samlede vurdering, der kan foretages af fremgangen og tempoet i arbejdet på de forskellige berørte områder, er der på nuværende tidspunkt ikke nogen grund til at formode, at Ungarn ikke vil være i stand til på mellemlang sigt at overtage og gennemføre alle de retsakter, der er nødvendige for at afskaffe kontrollen ved de indre grænser og overføre denne kontrol til Unionens ydre grænse.

5. Ungarn har allerede vedtaget betydelige dele af regelværket vedrørende det indre marked. Kommissionen er imidlertid endnu ikke i stand til at tage stilling til hver enkelt af de foranstaltninger, som ifølge Ungarn er gennemført. På mange områder må håndhævelsen forbedres. Hvis de nuværende bestræbelser fortsættes, kan det forventes, at Ungarn på mellemlang sigt vil have vedtaget og gennemført lovgivningen og gjort de nødvendige fremskridt med hensyn til håndhævelsesmekanismerne, så landet kan deltage fuldt ud i det indre marked.

Konkurrence

Det Europæiske Fællesskabs konkurrencepolitik bygger på traktatens artikel 3, litra g), der fastsætter, at Fællesskabet skal have *en ordening, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes*. De vigtigste anvendelsesområder er anti-trust og statsstøtte.

Europaaftalerne indeholder bestemmelser om en konkurrenceordning, der skal gælde i handelsforbindelserne mellem Fællesskabet og Ungarn, og som er baseret på de kriterierne i traktatens artikel 85 og 86 (aftaler mellem virksomheder/misbrug af dominerende stilling) og artikel 92 og 93 (statsstøtte) og om, at der skal vedtages gennemførelsesbestemmelser på disse områder senest tre år efter aftalens ikrafttræden. Den fastsætter desuden, at Ungarn skal bringe sin lovgivning i overensstemmelse med Fællesskabets på konkurrenceområdet.

Hvidbogen refererer til den gradvise anvendelse af ovennævnte bestemmelser og bestemmelserne i fusionsforordningen (4064/89) og artikel 37 og 90 (monopoler og særlige rettigheder).

Sammendrag

Den nye konkurrencelov om forbud mod illoyal og restriktiv markedspraksis blev vedtaget i juni 1996 af parlamentet og trådte i kraft den 1. januar 1997. Den repræsenterer et væsentligt skridt i retning af den fornødne tilnærmelse af lovgivningen på *anti-trust-området*.

Gruppefritagelser for vertikale begrænsninger svarende til dem, der gælder i Fællesskabet, er under udarbejdelse og forventes vedtaget i 1997.

Til håndhævelse af konkurrencelovgivningen blev der i 1991 oprettet et *kontor for økonomisk konkurrence*. Procedurereglerne, særlig med hensyn til rimelig behandling og tredjemands rettigheder, opfylder i vid udstrækning kravene vedrørende lovgivningstilnærmelse.

For at holde sig på linje med den bestående og forudseelige situation i EU, hvad angår *sektorer, der er undergivet monopoler eller indtager en dominerende stilling*, som f.eks. telekommunikation, transport, posttjenester og energi, er de nødvendige foranstaltninger allerede truffet; andre er under udarbejdelse.

Inden for *statsstøtte* er der i finansministeriet allerede oprettet en tilsynsmyndighed. Reglerne for dens funktion er endnu ikke klart fastlagt, navnlig hvad angår tilsynsmyndighedens beføjelser til at indsamle den nødvendige information til at vurdere foreneligheden af statsstøtte bevilget af alle støtteydende myndigheder.

Der er foretaget en første opgørelse, som repræsenterer et skridt i retning af den gennemsigtighed, der kræves i forbindelse med statsstøtte. Den er dog ikke komplet, da den kun omfatter støtte finansieret via statsbudgettet og ikke støtte finansieret af andre offentlige myndigheder, og den giver ikke tilstrækkelige oplysninger om formålet med den ydede støtte.

Der ydes eksportstøtte i Ungarn, som er uforenelig med Europaaf-talen.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Med den nye konkurrencelov, som trådte i kraft den 1. januar 1997, og den planlagte

vedtagelse af gruppefritagelser svarende til dem, der gælder i Fællesskabet, er Ungarn nået langt med hensyn til at opfylde kravene i forbindelse med lovgivningstilnærmelse på *anti-trust-området*. Der kan blive tale om finpudsning af procedurer og fusionskontrol og hvad angår *særlige og eksklusive rettigheder*. Personalet i det ungarske konkurrencekontor synes at være tilstrækkeligt kvalificeret til at sikre en troværdig håndhævelse af konkurrencelovgivningen.

Procedurereglerne for tilsynet med *statsstøtte* vil skulle forbedres, således at der opnås overensstemmelse, og støtteopførelsen vil skulle udvides for at sikre den nødvendige gennemsigtighed.

Desuden skal det tilføjes, at visse støtteforanstaltninger synes at være betinget af eksportresultater, hvilket klart ikke er foreneligt med Europaaf-talen. Der synes tillige at blive ydet statsstøtte ved indirekte former for statsstøtte, som f.eks. skattelem-pelser, gældsafskrivning og skattebetalingshenstand. Sådanne foranstaltninger udgør driftsstøtte, der kun tillades på meget strenge betingelser. På grund af den manglende gennemsigtighed er det hidtil uklart, om betingelserne for ydelse af driftsstøtte er opfyldt.

Foruden vedtagelse af lovgivning, der ligger tilstrækkelig nær EF's, kræves det til en *troværdig håndhævelse* af konkurrencelovgivningen, at der etableres velfungerende anti-trust- og statsstøttetilsynsmyndigheder. Det forudsætter tillige, at retssystemet, den offentlige forvaltning og de relevante økonomiske beslutningstagere har en tilstrækkelig forståelse af konkurrencelovgivningen og -politikken.

Konklusion

Med vedtagelsen af den nye konkurrencelov er der gjort et væsentligt skridt med hensyn til tilnærmelse af lovgivning på *anti-trust-området*, og de kvalifikationer, som personalet i den ungarske anti-trust-myndighed har lagt for dagen, og dets indsats hidtil, må betragtes som et væsentligt skridt i retning af en troværdig håndhævelse af konkurrencelovgivningen.

Hvad derimod angår *statsstøtte*, kræves der en yderligere indsats til at opnå den ønskede grad af gennemsigtighed. Tilsynsmyndighedens rolle og beføjelser skal klart defineres for at sikre forenelighed med Fællesskabets regler for støtteydelse. Der vil blive behov for en større indsats til at indfri kravene på statsstøtteområdet på mellemlang sigt. Det bliver nødvendigt med et samarbejde med Kommissionen på dette felt.

3.2 Innovation

Informationssamfundet

Nuværende situation

Kombinationen af informationsteknologi og telekommunikation kan få store økonomiske og samfundsmæssige virkninger. I Ungarn negligeredes disse muligheder før 1989, selv om almen uddannelse prioriteredes højt. Følgen heraf er blevet, at markedet for informationsteknologi i den senere tid er vokset kraftigt, og mere end man skulle forvente på grundlag af BNI-tallet pr. indbygger. Tallet for værtscomputere på Internet (2,9 pr. 1000 indbyggere), der kan tages som et relativt mål for, hvor langt udviklingen frem mod informationssamfundet er kommet, tyder på, at Ungarn har passeret det tal, der var EU-gennemsnittet for to år siden. Hvis internettilslutningerne følger samme vækstmønster, kan teleinfrastrukturen, som for tiden er cirka seks år bagud i forhold til EU-gennemsnittet, fortsat hæmme informationssamfundets udvikling.

Konklusion

Den positive indfaldsvinkel til liberaliseringen af telekommunikationen og det høje niveau i landets uddannelsessystem gør tilsammen, at Ungarn kan forventes at virkeliggøre informationssamfundets muligheder hurtigere end gennemsnittet af øst- og centraleuropæiske lande.

Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender

I EF-traktatens artikel 126 og 127 hedder det, at Fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau og iværksætter en erhvervsuddannelsespolitik, hvis mål er at udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet, at lette tilpasningen til den industrielle udvikling og at fremme arbejdsmarkedets fleksibilitet ved hjælp af erhvervsuddannelsestiltag.

Europaaftalen rummer bestemmelser om samarbejde med henblik på at højne uddannelsesniveaet og forbedre de erhvervsuddannelsesmæssige kvalifikationer. Hvidbogen rummer ingen foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Ungarns udgifter til uddannelse andrager 6% af BNP, og de udgør 8,9% af udgifterne over statsbudgettet.

Det ungarske uddannelsessystem er opbygget på lignende måde som i de fleste vesteuropæiske lande. For øjeblikket omfatter det 9 500 skoler og 89 videregående uddannelsesinstitutioner, hvoraf 30 er universiteter og 59 andre former for højere læreanstalter. Der er 2 millioner skoleelever, 186 000 lærere og 180 000 studerende i Ungarn. Ungarn har en lang tradition for udmærkede uddannelsesfaciliteter. Allerede inden det politiske systemskifte havde det ungarske uddannelsessystem en meget høj standard. Ifølge oplysninger fra 1993 er det kun 2,3% af arbejdsstyrken, der ikke har gennemført hele primærundervisningen, 25,8% har erhvervet skoleafgangsbevis, 27,2% er uddannet som faglærte arbejdere, 29,9% har taget studentereksamen og 14,8% har et bevis for at have gennemgået en højere uddannelse. I de seneste år har Ungarn udviklet sine erhvervsuddannelser med henblik på at øge arbejdsmarkedsmobiliteten og derved fremme det økonomiske systemskifte og bekæmpe arbejdsløsheden.

Den økonomiske afmatning efter 1990 og den deraf følgende nedgang i statens indtægter (i sig selv en forklaring på de store lønmæssige forskelle mellem den offentlige og private sektor, hvor der tilskynder de bedste lærere til at forlade den offentlige sektor) har medført en risiko for en forringelse af ovennævnte høje standard.

TEMPUS-programmet har bidraget til opfyldelsen af målene for en reform af de højere uddannelser og skabt grundlag for et samarbejde med videregående uddannelsesinstitutioner i EU.

Ca. 15% af Ungarns samlede befolkning tilhører aldersgruppen mellem 15 og 25 år. De ungarske ungdomsorganisationer har siden 1990 deltaget i europæiske ungdomsaktiviteter. Fra og med 1995 har samarbejdet mellem unge indgået i programmet Ungdom for Europa.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Ungarn har en solid baggrund på det uddannelsesmæssige område. De institutionelle reformer og udarbejdelsen eller revisionen af læseplaner vil støtte undervisningen på de erhvervsfaglige områder, der yder et direkte bidrag til tiltrædelsen. Udarbejdelsen af europæiske studier, indførelsen af nye uddannelser og studieprogrammer inden for de regulerede erhverv, udviklingen af multi- og tværfaglige erhvervsprofiler, anvendelsen af moderne teknologi og etableringen af kvalitetsstyringssystemer er alle udfordringer, som Ungarns videregående

uddannelsessystem er i færd med at tage op.

Der har i de seneste år kunnet noteres fremskridt med udviklingen af nye læseplaner og indførelsen af nye studieprogrammer på graduat- og doktorniveau, især på områderne for udvikling og overførsel af teknologi, business- og management-studier, udvikling af små og mellemstore virksomheder og landbrug. Dette vil bidrage til at befæste og udvikle den kraftigt voksende markedsøkonomi. Dog er ressourcemangelen og de lave lønninger i den offentlige sektor, sammenholdt med den private, fortsat et problem.

Fra andet halvår af 1997 deltager Ungarn i Fællesskabets programmer, og dette vil bidrage yderligere til at forberede landet på dets integrering i EU.

Konklusion

Set i et tiltrædelsesperspektiv, forventes der ikke at opstå større problemer på disse områder.

Forskning og teknologisk udvikling

I Fællesskabet sigter forskning og teknologisk udvikling, som fastsat i traktaten og i rammeprogrammet, på at fremme den europæiske industris konkurrenceevne, øge livskvaliteten samt fremme bæredygtig udvikling, miljøbeskyttelse og andre fællesskabspolitikker.

Europaaftalen og dens tillægsprotokol åbner mulighed for samarbejde på dette område, navnlig gennem deltagelse i rammeprogrammet. Hvidbogen omfatter ingen direkte foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Den Nationale Komité for Teknologisk Udvikling er Ungarns vigtigste institution for videnskab og teknologi med ansvar for gennemførelse af forsknings- og teknologipolitikken, forvaltning af statens strategiske programmer og planlægning, koordinering og finansiering af alle statsstøttede aktiviteter på dette område.

Der er indført konkurrencebaserede ordninger til finansiering af forskningen. Ungarns udgifter på dette område svarer til omkring 0,78% af BNP. Denne procentdel var på 1,07% i 1991.

For øjeblikket lægges der størst vægt på informationsteknologi, materialeteknologi og levnedsmidler.

Regelmæssigt samarbejde med Det Europæiske Fællesskab indledtes i 1992 med det tredje rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling. Hidtil har samarbejdet navnlig været koncentreret i COPERNICUS (Specific Programme for Cooperation with CECs and NIS - særprogram for samarbejde med de central- og østeuropæiske lande og de nye uafhængige stater) og er deltagelsen i det fjerde rammeprogram forholdsvis lav. Ungarn er medlem af COST (Europæisk Samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning) og EUREKA (European Research Coordination Agency - agentur for koordinering af europæisk forskning).

Statistikkerne vedrørende forskning og teknologisk udvikling er forenelige med normerne i OECD, og Ungarn er nu medlem af denne organisation.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der har allerede fundet vigtige ændringer og forbedringer sted. Der er gjort en stor indsats med hensyn til forbedring af den interne struktur, liberalisering og finansiel støtte i denne sektor. Der er stadig store menneskelige ressourcer og muligheder trods beskæringerne.

Trods faldet i investeringer og tekniske tjenesteydelser de seneste år opnår Ungarn stadig et af de bedste resultater blandt de central- og østeuropæiske lande. Ungarns forskningsresultater placerer landet blandt verdens 20 toplande.

Det er ikke desto mindre nødvendigt at forbedre innovationsniveauet i erhvervslivet generelt og i industrien og at styrke forskningsinstitutionernes forbindelser med industrien og små og mellemstore virksomheder.

Ungarn er rede til at spille en aktiv rolle i den europæiske forskning og teknologiske udvikling

og at afsætte midler til denne aktivitet. Det har erklæret, at det er interesseret i fuld associering med det femte rammeprogram.

Konklusion

Med henblik på tiltrædelse forventes der ikke større problemer på dette område. Tiltrædelse vil være til gensidig fordel.

Telekommunikation

Målsætningerne for EF's telekommunikationspolitik er at afskaffe hindringerne for, at enhedsmarkedet for teleudstyr, -tjenester og -net kan fungere effektivt, at åbne tredjelands markeder for virksomheder fra EU og at sikre, at privatpersoner og virksomheder overalt i EU har adgang til moderne teletjenester. Målene nås gennem harmonisering af standarder og vilkår for udbud af tjenester, liberalisering af markederne for terminaludstyr, tjenesteydelser og net samt vedtagelse af de nødvendige forskrifter. De direktiver og politikker, der skal til, er på plads, men liberaliseringen af offentlig taletelefoni og den tilhørende infrastruktur udsættes et år eller to ud over 1998 i visse medlemsstater.

Europaaftalen omfatter samarbejde om at forbedre standarder og praksis med henblik på en tilnærmelse til EF-niveauet inden for post- og teletjenester, standardisering, reguleringspolitik og modernisering af infrastruktur. Hvidbogen fokuserer på tilnærmelse af lovgivning, net og tjenester, efterfulgt af yderligere tiltag til en gradvis liberalisering af sektoren.

Sammendrag

I begyndelsen af 1990'erne havde Ungarn et ringe udviklet telenet, på trods af at den økonomiske liberalisering allerede var i gang. Dækningsgraden var meget lav - kun 11%, men der er sket store fremskridt siden da, navnlig som følge af en hurtig liberalisering af telemarkedet.

Lovgivningen og bestemmelserne for sektoren omfatter loven om telekommunikation af 1992, frekvensforvaltningsloven af 1993, dekret af 1993 om tilladelser og de generelle vilkår teleoperatørers udbud af tjenester, lov af 1995 om typegodkendelse af teleudstyr og dekret af 1997 om godkendelse af de tjenester, der allerede er liberaliseret (f.eks. datatransmission, multimedier). Selv om der fortsat er betydelige regionale uligheder, er dækningsgraden for faste telenet og mobilnet steget markant (til 28% for faste net i maj 1997). Mobilkommunikation udbydes af tre selskaber, der alle er joint ventures mellem ungarske og vestlige investorer. Ungarn tiltrækker i øjeblikket betydelige investeringer i denne sektor, delvis fordi man har privatiseret over 50% af aktiverne i det selskab, der driver det offentlige net, MATAV. MATAV er den eneste operatør af offentlige net i de central- og østeuropæiske lande, hvor over 50% af virksomheden er på private hænder. Staten har kun beholdt en andel på 23%.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Liberaliseringsgrad

Ifølge de forpligtelser, Ungarn har indgået ved WTO-forhandlingerne i 1997, vil regeringen liberalisere markedet for faste net og taletelefoni inden 1. januar 2002. Markedet for mobilkommunikation er åbnet for konkurrence, i og med at der er udstedt tilladelser til to GSM-net ved siden af de analoge mobiltjenester. Der forventes indført yderligere mobiltelefonitjenester i 1998 og 2000. Udbud af tjenester via alternative infrastrukturer bliver formentlig en realitet i juni 1997, hvor der forventes tilladelse til udbud af datatransmission og tillægstjenester via de ungarske jernbaners net.

Tilnærmelse til EF-lovgivningen

Den nyeste lovgivning om net og tjenester dækker hovedparten af EU-lovgivningen. Lovgivningen og bestemmelserne omfatter loven om telekommunikation af 1992, frekvensforvaltningsloven af 1993, dekret af 1993 om tilladelser og de generelle vilkår teleoperatørers udbud af tjenester, lov af 1995 om typegodkendelse af teleudstyr og dekret af 1997 om godkendelse af de tjenester, der allerede er liberaliseret (f.eks. datatransmission, multimedier). Reguleringstiltag vedrørende samtrafik og lige vilkår for nye virksomheder på markedet har bidraget til, at der hurtigt er skudt mange nye virksomheder op, der udbyder forskellige tjenester.

Det ser ud til, at Ungarn har tilstrækkelig administrativ kapacitet til at gennemføre EU-lovgivningen. Imidlertid er den nationale kommunikationsmyndighed undergivet transportministeriets direkte tilsyn. Dermed er myndighedsfunktionen ikke uafhængig af den ejerskabsfunktion, der udøves af staten i forhold til MATAV.

Man er i gang med at forberede et takstreformprogram, der har til formål at indføre omkostningsbaserede takster i 1998. Med henblik på at finansiere omkostningerne i forbindelse med forsyningspligten vil der blive oprettet en "kommunikationsfond" i 1997. Det vil være nødvendigt med politiske tiltag for at sikre, at forsyningspligten opfyldes under de nye konkurrencevilkår og for at udjævne store forskelle i dækningsgraden.

Infrastruktur

Dækningsgraden for telefoni er steget fra 11 abonnenttilslutninger pr. 100 indbyggere i 1991 til 26 i 1996 (gennemsnittet for Irland, Portugal og Grækenland er ca. 43,9 tilslutninger pr. 100 indbyggere). Der var 465.000 mobiltelefoniabonnenter i 1996. Ca. 60% af det faste net og ca. 85% af mobilnettene var digitaliseret i 1996 (sammenlignet med et gennemsnit på 62,4% for Irland, Portugal og Grækenland) Alle landets teledistrikter er forbundet af et lysledernet med en længde på 2500 km. På grundlag af denne modernisering af nettet begyndte indførelsen af avancerede tjenester som f.eks. ISDN i 1995, og der er nu ca. 2000 ISDN-linjer. Siden 1996 er teknologier som SDH og ATM gradvis blevet indført i Budapest og det overordnede net. Hvad angår kabel-tv, er over 40% af husstandene tilsluttet.

Der er foretaget store udenlandske investeringer i sektoren. 67% af aktierne i den nationale netoperatør, MATAV, er overtaget af et konsortium mellem Deutsche Telekom og Ameritech. Udbyderen af personsøgetjenester, Operator Hungaria, er en joint venture mellem TDF Radio-Services, Frankrig (49%) og TeleHungaria (51%). De to andre operatører af personsøgetjenester, Easy Call Hungary og Eurohivo Kft Magyar Paging, er joint ventures mellem Matrix Telecommunications og Telecom Finland samt Microsystem Telecom Corporation og Gerard AC Sales and Leasing (USA). Mobiltelefoniselskabet Pannon GSM er en joint venture mellem flere vesteuropæiske lande (74%) og et ungarsk konsortium (26%). Den anden GSM-operatør, WesTel 900 GSM, og selskabet, der udbyder analog mobiltelefoni, er joint ventures mellem MATAV (51%./ 43,6%) og amerikanske og andre selskaber (49%/56,4%).

Sektorens konkurrenceevne

Ungarns strategi for en hurtig udvidelse af telenettet har været en succes. I 1995 var der 10,2 ansatte pr. 1000 tilslutninger (gennemsnittet i Irland, Portugal og Grækenland er 6,2). Ventelisterne for en telefontilslutning forventes afskaffet midt i 1997. Prisen på en standardtilslutning til erhvervsformål (416 ECU) er den højeste i regionen, og indtægten pr. tilslutning (ca. 270 ECU i 1995) er også blandt de højeste. Det bør betyde, at MATAV's udbytte er tilstrækkeligt til at tillade yderligere investeringer.

Konklusion

Ungarn burde ikke have nævneværdige problemer med at overtage EF's model for liberalisering af telesektoren på lidt længere sigt, da det allerede har gennemført hovedparten af EU-lovgivningen. Hvis de udenlandske investeringer fortsætter i det nuværende tempo, og hvis der indføres en takstudligningsordning i 1998, skulle sektoren være rustet til konkurrencevilkår.

Den audiovisuelle sektor

Formålet med den gældende fællesskabsret vedrørende av-sektoren er, som led i det indre marked, at sikre adgangen til og den frie bevægelighed for audiovisuelle tjenester inden for EU samt at fremme den europæiske programindustri. Direktivet om "fjernsyn uden grænser", som finder anvendelse på alle tv-radiospredningsorganer, uanset transmissionsmåden (jordbaseret, satellit, kabel), og uanset om organerne er private eller offentlige, omfatter den pågældende fællesskabsret og fastslår de grundlæggende regler for transnational tv-radiospredning. Hovedformålene er: at sikre den frie bevægelighed for tv-programmer i medlemsstaterne, at fremme produktionen og distributionen af europæiske audiovisuelle produktioner (gennem bestemmelser om, at et vist minimum af sendetiden skal være forbeholdt europæiske produktioner og programmer produceret af uafhængige producenter), at fastsætte grundlæggende normer for tv-reklame samt at sikre beskyttelsen af mindreårige og retten til berigtigelse.

Europa-aftalen omhandler samarbejde om fremme og modernisering af den audiovisuelle industri og harmonisering af lovgivningsmæssige aspekter af den audiovisuelle politik.

Direktiverne om "fjernsyn uden grænser" er en fase I-foranstaltning i hvidbogen.

Sammendrag

Lovgrundlaget for av-sektoren udgøres af loven fra 1996 om radio- og tv-tjenester. Loven ophævede statens monopol på informationsområdet og oprettede det nationale radio- og tv-råd, som er ansvarligt for vurderingen af ansøgninger om sendetilladelse, overvågning af medier, programovervågning og kontrolforanstaltninger.

Det største public service-organ er det ungarske tv, som drives som et privat foretagende, men er 100% statsejet. Det har en markedsandel på 72%, og resten deles af en række nationale og udenlandske kanaler. Processen med tildeling af tilladelser til private stationer er godt i gang.

Statens monopol på filmproduktion blev ophævet i slutningen af 80'erne. Statsstøtten til filmproduktion, som ydes indirekte, udgør ca. 1 mia. HUF (5 mio. ECU) om året. Distributionssektoren er hovedsagelig kontrolleret af to amerikanske selskaber.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Av-sektoren i Ungarn forsøger at genetablere sig efter store omvæltninger i de senere år, og den er præget af hurtig vækst og stadig forandring. Sektorens mulighed for reelt at overholde fællesskabsretten afhænger af, om programindustriens kapacitet forbedres, således at den kan imødegå de store udfordringer, som en lovgivningsmæssig ramme indebærer.

Ungarns av-lovgivning er i vid strækning forenelig med EU-kravene. Den ungarske regering har givet udtryk for, at den kan overtage den gældende fællesskabsret ved tiltrædelsen af EU, og den vil i mellemtiden arbejde i retning af en større tilpasning.

Som resultat af de fremskridt, der er gjort, vil Ungarn om kort tid blive inviteret til at deltage i Fællesskabets av-politik (specielt i MEDIA II-programmet).

Konklusion

På baggrund af den fortsatte tilpasning af lovgivningen, og forudsat at denne ledsages af de nødvendige strukturtilpasninger inden for industrien, skulle Ungarn i løbet af nogle få år være i stand til at opfylde EF-kravene på det audiovisuelle område

3.3. ØKONOMISKE OG FISKALE ANLIGGENDER

Økonomisk og monetær union

På det tidspunkt, hvor Ungarn tiltræder, vil ØMU'en være gået ind i tredje fase. Dette vil medføre betydelige ændringer for samtlige medlemsstater, herunder dem, der ikke deltager i euro-zonen. Alle medlemsstater, også de nye, vil komme til at deltage fuldt ud i Den Økonomiske og Monetære Union. Deres økonomiske politik vil være et anliggende af fælles interesse, og de vil blive inddraget i samordningen af den økonomiske politik (nationale konvergensprogrammer, overordnede økonomiske retningslinjer, multilateral overvågning, procedure i tilfælde af for stort underskud). De skal overholde stabilitets- og vækstpakten, må ikke direkte lade deres centralbank finansiere offentlige underskud eller give offentlige myndigheder privilegeret adgang til finansieringsinstitutter, og de skal have gennemført liberaliseringen af kapitalbevægelser.

Tiltrædelsen indebærer et snævrere samarbejde med EU om monetære spørgsmål og valutakurser. Dette vil kræve strukturreformer til styrkelse af den monetære politik og valutakurspolitikken. Medlemsstater, der ikke deltager i euro-zonen, skal være i stand til at føre en selvstændig monetær politik og i begrænset omfang deltage i Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB). Deres centralbanker skal være uafhængige, og deres vigtigste mål skal være at sikre prisstabilitet. Den monetære politik skal gennemføres ved hjælp af markedsbaserede instrumenter og fungere effektivt i den forstand, at dens impulser hurtigt får virkning for økonomien. Derfor skal reformpolitikken videreføres med henblik på at eliminere de faktorer, der hindrer en effektiv monetær politik, f.eks. utilstrækkelig konkurrence i banksektoren, utilstrækkelig udvikling af de finansielle markeder og problemet med "dårlige lån" inden for banksektoren. Endelig skal samtlige medlemsstater behandle deres valutakurspolitik som et anliggende af fælles interesse og være i stand til at stabilisere deres vekselkurser ved hjælp af en mekanisme, som der endnu ikke er truffet afgørelse om.

Da medlemskab af Den Europæiske Union indebærer accept af, at målet er at etablere ØMU'en, skal Ungarn på længere sigt opfylde konvergenskriterierne, selv om det ikke nødvendigvis vil blive krævet ved tiltrædelsen. Selv om opfyldelse af konvergenskriterierne ikke er en forudsætning for EU-medlemskab, vil disse fortsat være vigtige referencepunkter for en stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik, og de skal derfor fra et vist tidspunkt permanent være opfyldt af alle nye medlemsstater. Det er derfor af afgørende betydning, at der med held gennemføres systemændringer og markedsorienterede strukturreformer. Ungarns økonomiske situation og de hidtil opnåede fremskridt er analyseret i tidligere kapitler af denne udtalelse.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Centralbanken er formelt uafhængig af regeringen. I praksis er chefen for centralbanken dog blevet udskiftet i forbindelse med regeringsændringer. Målet prisstabilitet fremgår ikke klart af loven om centralbanken, men siden indførelsen af stabilitetspakken (marts 1995) har centralbankens mål været at sænke inflationen. Endelig har den seneste ændring af loven om centralbanken praktisk talt bragt denne lovs bestemmelse om forbud mod centralbankens finansiering af budgetunderskud i fuldstændig overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i traktaten.

Den pengepolitiske strategi, der har været fulgt siden marts 1995 inden for rammerne af et omfattende stabiliseringsprogram, har utvivlsomt virket inflationsbekæmpende. Hertil kommer, at overgangen til en markedsbaseret monetær politik synes at være ret fremskreden: den ungarske centralbank anvender kun indirekte instrumenter til at styre pengeforsyningen. Privatiseringen af bankerne er gået hurtigt, med massiv deltagelse af udenlandske investorer. De "dårlige lån" er blevet reduceret, så de ikke længere udgør nogen kritisk faktor. Konkurslovgivningen håndhæves ret effektivt, og de budgetkrav, der stilles til bankerne, kan bestemt ikke kaldes eftergivende. Endelig er markedet for statspapirer et af de mest udviklede i regionen. Det er imidlertid vigtigt, at privatiseringen af forretningsbanker fortsætter, og at konkurrencen i banksektoren skærpes for således at fremskynde omstillingsprocessen og øge centralbankens evne til at styre de pengepolitiske størrelser.

Siden marts 1995 har valutakursen spillet en afgørende rolle som nominelt anker i stabiliseringsprogrammet. Den valutakurspolitik, der blev valgt på det tidspunkt (glidende margen = crawling band), har formået at formindske inflationen og modvirke tilstrømning af spekulativ kapital. Myndighederne overvejer, med tiden at formindske den nuværende glidningstakt for at fastholde inflationsforventningerne på et lavere niveau. Desuden har den sunde og stabilitetsfremmende politik, der har været ført siden marts 1995, bidraget til, at valutakursen har kunnet bevæge sig som planlagt uden større spændinger.

Konklusion

Det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvorvidt Ungarn på tiltrædelsestidspunktet vil være i stand til at deltage i euro-zonen. Det vil afhænge af, hvorvidt landet får held med strukturændringerne, så det kan opfylde og til stadighed overholde konvergenskriterierne, hvilket imidlertid ikke er en forudsætning for tiltrædelse.

Ungarns deltagelse i ØMU'ens tredje fase som ikke-medlem af euro-zonen skulle ikke give anledning til problemer på mellemlang sigt, under forudsætning af, at lovgivningen om centralbanken gøres fuldt ud forenelig med EF-reglerne, og at den monetære politik og valutakurspolitikken vedbliver med at være stabilitetsorienteret.

Beskatning

Den gældende fællesskabsret om direkte beskatning berører hovedsagelig enkelte sider af selskabsskatten og kapitaltilførselsafgiften, mens de fire friheder i EF-traktaten har en mere omfattende indvirkning på medlemsstaternes afgiftssystemer.

Den gældende fællesskabsret på området indirekte beskatning består først og fremmest af harmoniseret lovgivning om moms og forbrugsafgifter. Dette omfatter anvendelse af en ikke-kumulativ generel forbrugsafgift (moms), som opkræves i alle led af produktionen og distributionen af varer og tjenesteydelser. Det betyder ens beskatning af indenlandske og udenlandske (import-)transaktioner. Den gældende fællesskabsret på momsområdet omfatter også overgangsordninger for beskatning af transaktioner mellem afgiftspligtige inden for EU. Hvad angår forbrugsafgifter omfatter den gældende fællesskabsret harmoniserede beskatningsstrukturer og minimumsafgifter sammen med fælles regler om opbevaring og transport af varer, der er pålagt harmoniserede afgifter (herunder afgiftsoplag). Som resultat af gennemførelsen af det indre marked blev enhver form for fiskal kontrol ved Fællesskabets indre grænser afskaffet i januar 1993.

Den gensidige bistand mellem medlemsstaternes afgiftsmyndigheder er et vigtigt element i det administrative samarbejde i det indre marked. De pågældende direktiver dækker både direkte og indirekte beskatning.

Europaaftalerne indeholder bestemmelser om tilnærmelse af lovgivningerne om indirekte beskatning.

Hvidbogen indeholder i etape I de foranstaltninger, der udgør hovedkravene i fællesskabsretten om indirekte beskatning (hovedsagelig de foranstaltninger, der blev iværksat i Fællesskabet indtil 1993), og i etape II de foranstaltninger, som der derudover er behov for til gennemførelse af den gældende fællesskabsret om indirekte beskatning fuldt ud.

Sammendrag

Direkte beskatning

De to direktiver om selskabsbeskatning og konventionen om voldgiftslovgivning indeholder et system, der hviler på gensidighed. Pr. definition kan det derfor ikke forventes, at der indføres bestemmelser herom inden tiltrædelsen.

Indirekte beskatning

De samlede indbetalinger af moms og forbrugsafgifter til den ungarske stats budget var henholdsvis ca. 21% og 10% i 1995. Dette forventes at fortsætte med en opadgående tendens.

Moms

Det gældende ungarske momssystem blev indført 1. januar 1988 som erstatning for den tidligere afgift, der kun erlægges i ét omsætningsled. Den 1. januar 1995 trådte der en revideret momslov i kraft. Ungarn anvender et momssystem med to satser, nemlig en standardmomssats på 25% og en reduceret momssats på 12%. Den reducerede sats anvendes på visse nærmere beskrevne varer og tjenesteydelser. Alle andre varer og tjenesteydelser

pålægges standardmomssatsen. Derudover anvender Ungarn en nulsats for salg af farmaceutiske varer.

Visse former for virksomhed er momsfrie uden fradragret for den indgående moms. Denne fritagelse vedrører hovedsagelig aktiviteter i offentlighedens interesse, finansielle tjenesteydelser og forsikringsydelser, ejendomme samt lotterier og lignende spil. Refusion af for meget erlagt moms er principielt kun muligt i særlige tilfælde, som når en afgiftspligtig har foretaget betydelige investeringer, eller hvis han har fremsendt en erklæring om, at han ikke mere er afgiftspligtig. I andre tilfælde modregnes den for meget erlagte moms med den afgift, der skal betales med den efterfølgende momsangivelse. På gensidig basis refunderes der moms til afgiftspligtige uden fast forretningssted i Ungarn.

Den ungarske momslovgivning omhandler adskillige særordninger for overnatning mod betaling, landbrugssektoren, brugte varer og detailhandlere.

Forbrugsafgifter

Det gældende forbrugsafgiftssystem i Ungarn trådte i kraft 6. januar 1992. Forbrugsafgifter pålægges en lang række varer, herunder andre varer end dem, der er underkastet de fælles forbrugsafgifter i Fællesskabet (mineralolier, alkohol og alkoholholdige drikkevarer og tobaksvarer). Generelt er der tale om en værditold med en ekstra særlig afgift for spiritus, øl og cigaretter. Det er kun mineralolier, der pålægges afgift på et helt specielt grundlag.

Gensidig bistand

Afgiftsmyndighederne har endnu ikke skullet indføre systemet til gensidig bistand over for afgiftsmyndighederne i EU-medlemsstaterne, da den gensidige bistand først vil træde i kraft ved tiltrædelsen.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Moms

Det gældende momssystem i Ungarn er baseret på hovedprincipperne i Fællesskabets momslovgivning og udgør således et solidt udgangspunkt for dets fremtidige tilnærmelse til den gældende fællesskabsret om moms.

Definitionerne af varer og tjenesteydelser er ikke de samme som dem, der anvendes i fællesskabsretten. Den reducerede momssats i Ungarn anvendes på andre varer end dem, der er berettiget hertil ifølge fællesskabsretten.

Ungarns medlemsskab af EU ville kræve yderligere justeringer for at bringe landets momslovgivning i overensstemmelse med kravene i den gældende fællesskabsret. Dette er især tilfældet med hensyn til det afgiftssystem, der er behov for i et fællesskab uden kontrol ved de indre grænser.

Ifølge Ungarns strategi til gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen vedrørende moms skal der efter planen på kort sigt (i løbet af 1997) gives højeste prioritet til indførelsen af beskatningsordninger for visse tjenesteydelser på basis af den såkaldte omvendte momspligt, hvorved tjenesteydelsen enten vil blive pålagt afgift hos modtageren, eller denne eller en anden

skal hæfte solidarisk for afgiftens erlæggelse. Der er også planer om at indføre en standardsatsordning for landbrugere. Det er tanken, at den nye ordning for brugte varer skal baseres på princippet om afgift på fortjenstmargenen. Der er planer om en udvidelse af den gældende særlige ordning for små virksomheder. Det er målet at bringe det ungarske momssystem i overensstemmelse med Fællesskabets i løbet af 1998.

Forbrugsafgifter

Der er betydelige uoverensstemmelser mellem det ungarske forbrugsafgiftssystem og EF's krav.

For det første findes der intet system til suspension af afgiften, når varer transporteres mellem godkendte afgiftsoplag uden erlæggelse af afgiften.

For det andet har værditolden på spiritus en tendens til at øge prisforskellene mellem produkterne og kan anfægtes som en forskelsbehandling af de dyrere importerede varer til fordel for lokale producenter. Ej heller er systemet for beskatning af vin og tobak (værditold) og beskatning af øl (baseret på to elementer) i overensstemmelse med fællesskabsretten.

I tilfælde af Ungarns tiltrædelse af EU kunne forbrugsafgifter på varer, som ikke tilhører de ovennævnte kategorier, fortsat anvendes, medmindre de giver anledning til grænseoverskridende formaliteter i samhandelen mellem medlemsstaterne, og på betingelse af, at principperne om, at der ikke må ske forskelsbehandling mellem indenlandske varer og varer fra andre medlemsstater, overholdes.

For at sikre en korrekt anvendelse af fællesskabsretten om forbrugsafgifter er det vigtigt, at Ungarn snart vedtager et forbrugsafgiftssystem, der er i overensstemmelse med fællesskabsretten, på det mindste afgiftsniveau, der gælder i EU, EU-kompatible ordninger for en effektiv funktion af afgiftsordningen (afgiftsoplag, indregistrerede erhvervsdrivende osv.) og en udbygning af kontrolforanstaltningerne (med anvendelse af banderoler eller anden afgiftsmærkning) med henblik på bedrageribekæmpelse.

Den ungarske strategi til gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen indeholder ingen klar og detaljeret tidsplan for kommende tilpasninger af den ungarske lovgivning om forbrugsafgifter. Målet på kort sigt består i at indføre afgiftsoplag for produktionsfasen, krav om økonomisk garanti, indførelse af et ledsagedokument, angivelse af muligheden for inddrivelse af afgiften, erstatning af afgiften på andre varer end alkohol, tobak og mineralolier med en "national forbrugsafgift", overgang fra afgiftssatser baseret på værditolden til særlige satser for tre afgiftspligtige varekategorier undtagen cigaretter og anvendelse af banderoler. Men anvendelsen af afgiftssatser på EU's minimumsniveau samt vedtagelsen af retsforskrifter om fri bevægelighed for varer er blevet forsinket.

Gensidig bistand

Ved tiltrædelsen skal der også iværksættes hensigtsmæssige ordninger for det administrative samarbejde og den gensidige bistand mellem medlemsstaterne. Disse krav er af væsentlig betydning for det indre markedes funktion.

Konklusion

Den gældende fællesskabsret på området direkte beskatning synes ikke at volde større vanskeligheder.

Under forudsætning af, at der fortsat gøres fremskridt på området indirekte beskatning, ser det ud til, at Ungarn er i stand til at opfylde kravene i den gældende fællesskabsret om moms og forbrugsafgifter inden for de næste par år.

Det skulle være muligt for Ungarn at være med i den gensidige bistand, når afgiftsmyndighederne har opnået den nødvendige ekspertise på området.

Statistik

Hovedprincipperne i Fællesskabets regelværk vedrører objektivitet, pålidelighed, gennemsigtighed, fortrolighed (af de enkelte oplysninger) og udbredelse af statistikker. Desuden findes der et vigtigt sæt principper og praksis vedrørende anvendelse af europæiske og internationale klassifikationer, nationalregnskabssystemer, virksomhedsregistre og forskellige kategorier af statistikker.

Europaaftalerne omfatter bestemmelser om samarbejde om udvikling af effektive og pålidelige statistikker i overensstemmelse med internationale standarder og klassifikationer.

Hvidbogen indeholder ingen bestemmelser på dette felt.

Sammendrag

Det centrale statistiske kontor, som er det centrale organ, der har til opgave at fremstille og udbrede officielle statistikker i Ungarn, arbejder nært sammen med det nationale statistiske råd, særlig ved forberedelsen af det nationale undersøgelsesprogram.

Retsgrundlaget for de ungarske officielle statistikker er loven af 1993 om statistikker.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Den ungarske lovgivning er med enkelte undtagelser forenelig med de gældende standarder i Den Europæiske Union.

Nogle spørgsmål vedrørende objektivitet og fortrolighed kræver endnu en afklaring. Der forekommer visse mangler med hensyn til udenrigshandels- og virksomhedsstatistikker, og der er endnu ikke etableret nogen systematisk forbindelse mellem virksomhedsundersøgelser og nationalregnskaber.

Konklusion

Forudsat at der stadig gøres fremskridt, skulle Ungarn være i stand til at opfylde EU-kravene for officielle statistikker i de kommende år.

3.4 Sektorpolitik

Industri

EF's industripolitik søger at forbedre konkurrenceevnen og således opnå bedre levestandard og højere beskæftigelse. Den tager sigte på at fremme tilpasningen til strukturændringer, skabe et initiativfremmende klima, udvikle virksomhederne i hele Fællesskabet, fremme industrielt samarbejde og sørge for at udnytte innovationspolitikens og forskningens og den teknologiske udviklingspolitik's industrielle muligheder bedre. EF's industripolitik er horisontal. De horisontale ideer overføres til de enkelte sektorer ved hjælp af sektormeddelelser. EF's industripolitik er resultatet af en kombination af forskellige virkemidler fra Fællesskabets forskellige former for politik. Den omfatter både virkemidler med sigte på markedets funktion (produktspecifikation og markedsadgang, handelspolitik, statsstøtte og konkurrencepolitik) og foranstaltninger i forbindelse med industriens evne til at tilpasse sig forandringer (et stabilt makroøkonomisk klima, teknologi, uddannelse osv.).

For at kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen, skal ansøgerlandenes industri have nået et bestemt konkurrencedygtighedsniveau på tiltrædelsestidspunktet. Det skal fremgå, at ansøgerlandene fører en politik, der tager sigte på åbne, konkurrenceprægede markeder, i overensstemmelse med traktatens artikel 130 ("industri"). Samarbejdet mellem EU og ansøgerlandene inden for industri, investering, industriel standardisering og overensstemmelsesvurdering, således som dette er fastsat i Europa-aftalen, er også en vigtig indikator på, at udviklingen går i den rigtige retning.

Sammendrag

Ungarns industriproduktion havde i 1995 en værdi på ca. 9,2 mia. ECU eller under 3/4 af Irlands industriproduktion og udgjorde 23% af BNP (en tilbagegang fra 28% i 1990), og industrien tegner sig for 830 000 arbejdspladser eller 21% af den samlede beskæftigelse. Det samlede antal industrivirksomheder anslås til ca. 100 000, hvoraf de fleste er SMV.

Omstillingsprocessen medførte et markant fald i industriproduktionen i de første fem år, og den nåede sit laveste punkt i 1992 med 77% af 1980-produktionen. Siden da er produktionen vokset jævnt med en gennemsnitlig årlig vækst på 4%.

Den Ungarske industris vigtigste produktionssektorer i 1995

Sektor	% andel af det samlede BNP	%-andel af den samlede beskæftigelse
Kemisk industri og medicinalvareindustri	5	2
Maskin- og elektroindustri	4	3
Levnedsmidler og tobak	4	4
Tekstil- og beklædningsindustri	2	3
Træ, papir, trykkerivirksomhed og møbler	2	2
Minedrift, udvinding, metallurgi og ikke-metalliske mineralprodukter	2	2
Motorkøretøjer	1	1
Trykbeholdere, medicinske apparater og udstyr, måleudstyr	1	0,5
Telekommunikation og elektronik	1	0,5
I alt	23	18

Den kemiske industri er en af Ungarns mest dominerende sektorer. I delsektorerne for vaske- og rengøringsmidler, sæbe og farvestoffer er der et stærkt udenlandsk engagement. I de sektorer, hvor det er lykkedes den kemiske industri at bevare den styrke, den havde før omstillingen (det gælder især farmaceutiske mellemprodukter, plast og agrokemikalier), skulle tiltrædelsen ikke volde problemer. Da den kemiske industri i almindelighed er stærkt råvarekrævende, og da Ungarn kun i ringe grad er forsynet med naturressourcer, kan nogle af de øvrige delsektorer imidlertid få tilpasningsvanskeligheder.

Medicinalvareindustrien er den mest vellykkede og teknologisk set mest avancerede i Central- og Østeuropa. Mange virksomheder producerer på et kvalitetsniveau, som ligger tæt på EU's. Det kræver imidlertid mange års investering og strukturomlægning, før virksomhederne bliver i stand til at fremstille internationalt konkurrencedygtige produkter. Efter en periode med omfattende strukturomlægninger og vellykket privatisering er eksportmarkedet begyndt at komme på fode. Næsten alle medicinalvareproducenter har skaffet sig strategiske vestlige investorer. Det meste af eksporten går til andre CØL, men på det seneste er produktionen (af generiske medicinalvarer) blevet omstillet med sigte på EU.

Maskin- og elektroindustri: Nogle af denne sektors produkter kan konkurrere med nogle af EU's medlemsstater. Store DUI fra EU og USA er en indikator på yderligere forbedring af konkurrenceevnen. Hele maskinindustrien er allerede stærkt integreret med den tyske og til en vis grad også med den østrigske, en proces, der sandsynligvis vil blive yderligere forstærket. Trods COMECON-markedernes sammenbrud er Rusland stadig Ungarns vigtigste handelspartner i denne sektor. Elektrosektoren, især elektrisk og medicinsk udstyr, har kunnet øge sin eksport og skulle uden vanskeligheder kunne integreres i den europæiske industri,

hvorimod udsigterne for maskinindustrien (især værktøjsmaskiner og løftegrej) er mere usikker. Maskin- og elektroindustriens forholdsvis gode konkurrencestilling har bidraget både til at stimulere forbedring af den tekniske infrastruktur og til en hurtig indsat for at tilpasse lovgivningen til EU's krav.

Motorkøretøjsindustrien er en af de hurtigst voksende sektorer. Der blev i 1993 oprettet samlefabrikker for personbiler. Det skyldtes næsten udelukkende DUI, som blev tiltrukket af de forholdsvis lave lønomkostninger, den fleksible arbejdslovgivning og de gunstige efterspørgselsprognoser. De vigtigste vestlige bilproducenter har oprettet produktionsanlæg, heriblandt en japansk producent, som tilstræber en betydelig eksport til EU. Ungarns bilproduktion er stadig lille i forhold til de andre ansøgerlandes. Ungarn har udviklet sig til et center for motorproduktion til mange vestlige fabrikker. Strukturelt set er Ungarns bil- og komponentsektors integrering i den europæiske økonomi og verdensøkonomien allerede stærk og teknologisk avanceret. Produktionen af erhvervskøretøjer, som er den traditionelle sektor i Ungarns motorkøretøjsindustri og stadig den største arbejdsgiver, er imidlertid i alvorlig krise. Denne sektor lider under stærke produktionsfald og har stadig brug for privatisering og omfattende strukturomlægninger, før den kan anses for at være rustet til at klare tiltrædelsen.

Levnedsmidler: rundt regnet halvdelen af Ungarns ikke ubetydelige udenrigshandel i denne sektor foregår med EU, og der har været et betydelig tilførsel af moderne produktionsteknologi på grundlag af DUI. Der skal stadig foretages strukturomlægninger, da produktionskoncentrationen stadig er højere i nogle delsektorer, og kapacitetsudnyttelsen er meget lille.

Tekstilindustrien lider under de tidligere COMECON-markeders sammenbrud og er præget af lav produktivitet og nedslidte produktionsanlæg. Trods en betydelig nedgang i tekstilindustrien er der et betydeligt overskud i beklædningsindustrien, fortrinsvis på grund af en stærk passiv forædling (PF) mellem EU og Ungarn. I 1992 skyldtes over 75% af EU's samlede tekstilimport fra Østeuropa PF, der således var det vigtigste led i tekstilhandelen mellem EU og CØL. Produktionens tilbageflytning til Ungarn er imidlertid sket hurtigt på grund af de lave lønomkostninger, mens aktiviteter med højere værditilvækst (innovation, design, markedsføring) er forblevet i EU. I slutningen af 1993 havde Ungarn det største antal joint ventures i denne sektor blandt de østeuropæiske lande med Italien, Tyskland, Frankrig og Grækenland som de mest aktive. Der er en vis sandsynlighed for, at den nuværende lave produktivitet vil blive bedre i løbet af perioden forud for tiltrædelsen på grund af øget konkurrenceevne og industriel strukturomlægning ved hjælp af DUI og bedre markedsadgang.

Stålindustrien, som er ret lille og stadig beskyttes af importrestriktioner, venter på yderligere modernisering. Det første internationale joint venture er ganske vist blevet iværksat, men stålindustrien har brug for flere samarbejdsprojekter. Privatiseringen og strukturomlægningens langsomme tempo giver anledning til bekymring, da det har alvorlige konsekvenser for det kriseramte Nordøstungarn. Ungarns anmodning om at udvide statsstøtten viser dets ønske om at støtte moderniseringen af denne sektor aktivt.

Træ- og papirindustrien har gode vækstudsigter og skulle ikke møde vanskeligheder.

Siden omstillingsperiodens begyndelse har den forholdsvis moderne ungarske **cementindustri** ihærdigt søgt at komme ind på EU's markeder. Ungarn nærmer sig hastigt EU's standarder i denne sektor, og der er et stærkt samarbejde med EU-virksomheder. Så snart efterspørgslen inden for byggesektoren stiger, vil også den indenlandske efterspørgsel på cement vokse og således lette konkurrencepresset på EU's virksomheder.

Mange former for **glasvarer og keramiske produkter** (bordservice, fliser) kan konkurrere med EU's produkter, både når det gælder pris og kvalitet. Disse delsektorer har ligesom delsektorer med udenlandsk deltagelse gode udsigter.

Ungarn har et meget stærkt grundlag for levering af **jernbanemateriel**. Dets adgang til billige tilførsler og dets vilje til at opveje tabet af yderligere COMECON-markeder gør det til en stærk konkurrent for leverandørerne i EU, især på områder med lav værditilvækst.

Efter en privatiseringsproces, som gik langsommere end oprindeligt planlagt, gjorde Ungarn en ny begyndelse i sommeren 1995 og håber at have solgt over 70% af de statsejede produktionsaktiver i slutningen af 1997. Det vil gøre den statsejede andel til en af de mindste i ansøgerlandene. I nogle sektorer, f.eks. byggeindustrien, er privatiseringen allerede nået op på et meget højt niveau (82%).

Næsten halvdelen af DUI er sket i fabriksindustrien og fordeler sig således på de enkelte sektorer: Levnedsmidler og tobak (28%), maskin- og elektroindustri (26%), kemikalier og olieraffinering (20%), ikke-metalliske mineralprodukter (2%) og træ- og papirprodukter (7%). Den stærke DUI-aktivitet har skabt vidtgående forbindelser med udenlandske virksomheder til gavn for Ungarns konkurrenceevne. Desuden har den haft en betydelig indflydelse på den ungarske industris præstation som helhed, da udenlandske søsterselskaber har betydelig større vækst, når det gælder produktivitet, salg og eksport, end rent indenlandske virksomheder og således stimulere de øvrige industrier i både tidligere og senere produktionsled.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Ungarn begyndte sine reformer tidligt og har fået indført de fleste markedsøkonomiske elementer (herunder også et kapitalmarked). Disse elementer fungerer nu tilfredsstillende. Det er sammen med den måde, hvorpå privatiseringen blev tilrettelagt, forklaringen på, at Ungarn har det højeste DUI-niveau blandt ansøgerlandene. Industristrukturen er forholdsvis forskelligartet og mindre afhængig af store virksomheder i de energikrævende sektorer.

Udsigterne til hastig økonomisk vækst svækkes af et beskedent investeringsniveau (19% af BNP eller omtrent det samme som EU's gennemsnit) og af behovet for at fastholde høje rentesatser for at fremme opsparingen, da den store udenlandsgæld, som allerede er oparbejdet, ikke giver landet mulighed for at indhente yderligere udenlandsk kapital. Der kræves stadig omfattende tilpasninger i de sektorer, som ikke allerede er stærkt involveret i handelen (de sidste er som regel domineret af udenlandsk kapital).

Industriproduktionens nuværende stagnation, der først og fremmest skyldes regeringens spareprogram, forventes at ophøre i 1997. Med den voksende indenlandske efterspørgsel og

EU's økonomiske opsving er industriens vækstforøgelse allerede begyndt. De sidste års stærke produktionsvækst kan ventes at fortsætte, selv om den måske bliver mindre, og selv om den (i hvert fald delvis) afhænger af DUI's udvikling. Den stærke forbindelse mellem DUI og privatiseringen, som tidligere har gjort sig gældende, giver grundlag for en forventning om, at den årlige DUI-tilførsel vil stabilisere sig på et betydelig lavere niveau end i dag, når privatiseringen er afsluttet.

Ungarns nuværende industripolitik går ud på at tilpasse industristrukturen ved at udskifte de traditionelle industrisektorer med andre, som har bedre vækstudsigter og større muligheder i EU og på andre vestlige markeder. De fleste af de tidligere strukturtilpasningsproblemer (forvridding af hjemmemarkedets prisstruktur ved hjælp af afgifts- og støtteforanstaltninger, monopolstilling, svage og ineffektive finansmarkeder) er allerede blevet løst. I almindelighed står den ungarske industris mere traditionelle sektorer, der tidligere har haft overdreven vækst (minedrift og metallurgi), og de sektorer, hvor energi-, miljø- og materialeomkostningerne er store, stadig over for strukturomlægninger. Blandt de sektorer, som efter al sandsynlighed kan blive konkurrencedygtige omkring århundredeskiftet, er levnedsmiddelindustrien, levnedsmiddelforberedningsmaskiner, bilindustrien, bygge- og byggevareindustrien samt medicinalvareindustrien og produktionen af specialkemikalier. Det største behov for yderligere omstrukturering og modernisering findes inden for fremstillingen af erhvervskøretøjer, i visse delsektorer inden for levnedsmiddelfremstillingen, i nogen grad i tekstil- og beklædningsindustrien og i stålindustrien.

Konklusion om industriens konkurrencedygtighed

Den strukturomlægning og modernisering, der hidtil er sket, giver god grund til at antage, at de fleste ungarske industrisektorer på mellemlangt sigt vil blive konkurrencedygtige på det indre marked. Det gælder især de sektorer, som får tilført udenlandske investeringer.

En vurdering af de særlige bestemmelser for industrivarers fri bevægelighed findes i det særlige afsnit om det indre marked.

Landbrug

Den fælles landbrugspolitik har til formål at bevare og udvikle et moderne landbrug og derved sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard, sikre forbrugerne rimelige priser på landbrugsprodukter og sikre varers frie bevægelighed inden for EF. Der lægges særlig vægt på miljøet og udviklingen af landdistrikterne. Den fælles landbrugspolitik forvaltes ved hjælp af fælles markedsordninger. De er suppleret med bestemmelser om dyresundhed, plantesundhed og dyrs ernæring og med bestemmelser om levnedsmiddelhygiejne. Der findes også forskrifter inden for strukturpolitikken, som oprindeligt blev udviklet med henblik på modernisering og udvidelse af landbruget, men hvor der i den senere tid lægges større og større vægt på miljøet og på en regional differentiering af strategien. Siden reformerne i 1992 har en stigende del af landbrugsstøtten haft form af direkte støtte, der udbetales for at kompensere for nedsættelser af de garanterede priser.

Europaaftalen danner grundlag for landbrugshandelen mellem Ungarn og EF og har til formål at fremme samarbejdet om modernisering, omstrukturering og privatisering af Ungarns landbrug og agroindustri og om plantesundhedsnormer. Hvidbogen omfatter veterinærkontrol, plantesundhedskontrol og foderkontrol tillige med bestemmelser om afsætningen af de enkelte varer. Formålet med denne lovgivning er at beskytte forbrugerne, folkesundheden og dyrs og planters sundhed.

Sammendrag

Landbrugets situation

Landbrugsproduktionens værdi udgjorde i 1995 ca. 1,97% af værdien af landbrugsproduktionen i EU.

Landbruget og skovbruget bidrager med 7,2% til BNP (1995) og tegner sig for 8% af den samlede beskæftigelse. Regionalt varierer denne sektors andel af beskæftigelsen fra 2,3% til 17,1% af den samlede regionale beskæftigelse.

Siden 1990 har der været en endnu mere udtalt recession i landbruget end i økonomiens øvrige sektorer (-34% i perioden 1990-93), hvilket har medført et stærkt fald i landbrugsbeskæftigelsen og sociale problemer i landdistrikterne; hovedårsagerne er ændringen af jordbesiddelsesforholdene og de traditionelle eksportmarkeders sammenbrud. Efter denne drastiske nedgang har planteavlproduktionen igen været på vej op siden 1993.

Ungarn har 6,2 mio. ha landbrugsjord (4,3% af EF's landbrugsareal) og 1,8 mio. ha skov. Agerjord tegner sig for 4,8 mio. ha, varige græsmarker for 1,15 mio. ha og varige kulturer for 260 000 ha. Efter overgangsperiodens ustadighed synes arealanvendelsesmønstrene nu at have stabiliseret sig.

Bedriftsstrukturen i Ungarn har tidligere navnlig været præget af en overvægt af store gårde side om side med mange små individuelle brug og lodder. Situationen udvikler sig nu i retning af en øget balance mellem på den ene side store bedrifter i selskabsform og kooperativer og på den anden side individuelle bedrifter. Ca. 7 000 bedrifter i form af selskaber og kooperativer og yderligere 50-60 000 heltidslandbrug står for ca. 70% af landbrugsproduktionen. Desuden er der ca. 1,1 mio. små- og deltidsbrug.

På nuværende tidspunkt er hovedparten af landbrugsjorden i privat eje, mens en mindre del fortsat ejes af staten (statslandbrug, der beskæftiger sig med frøproduktion, avl osv.). Arbejdsproduktiviteten i landbruget er generelt højere end i andre central- og østeuropæiske lande, men stadig noget lavere end produktiviteten i EU.

Den vigtigste afgrøde er korn (11 mio. tons i 1995), og ca. 15% af produktionen eksporteres. Den næstvigtigste afgrøde er olieholdige frø, især solsikkefrø (1995: 780 000 t), der dyrkes på 10% af agerjorden. Ungarn er normalt selvforsynende med sukker (4,6 mio. tons i 1995) og har en eksport af denne vare i de år, hvor produktionen er høj. Ungarn producerer et bredt sortiment af frugt og grøntsager og eksporterer ret betydelige mængder friske og forarbejdede produkter. Landet har også en ret betydelig vinproduktion og er traditionelt nettoeksportør med en eksport svarende til ca. 25% af produktionen.

Ungarn har traditionelt været eksportør af mejeriprodukter, navnlig ost. En faldende forsyning har imidlertid skabt balance mellem importen og eksporten (1995-produktion: 1,9 mio. t). Produktionen er også faldet betydeligt i kødsektoren (i 1995 oksekød: 39 000 t; svinekød: 580 000 t; fjerkræ: 364 000 t), men et faldende forbrug, især af svinekød, og en øget import har muliggjort en fortsat om end mindre eksport, navnlig af fjerkræ og svinekød.

Agroindustrien har undergået radikale ændringer med fremkomsten af et stort antal nyoprettede private virksomheder. Inden omstillingen tegnede de statsejede fødevarerforædlingsvirksomheder sig for 75% af fødevarerindustriens produktion. Privatiseringen af fødevarerindustrien er ret fremskreden og nu næsten afsluttet. De udenlandske investeringer har spillet en vigtig rolle i privatiseringsprocessen, og ved udgangen af 1995 ejede udenlandske investorer ca. 53% af den tidligere statsindustri, mens staten stadig havde en andel på 12% and andre indenlandske investorer 35%.

Ungarn er nettoeksportør af landbrugs- og skovbrugsvarer. I 1995 tegnede landbruget og skovbruget sig for 21% af den samlede eksport og 6,7% af den samlede import, og handelsoverskuddet for denne sektor beløb sig til 1,6 mia. ECU. De vigtigste eksportvarer er kød, korn, friske og forarbejdede frugter og grøntsager og drikkevarer; den vigtigste importvare er dyrefoder, mens de øvrige varer er ret spredte med en vis koncentration på tropiske produkter.

Den positive balance skyldes ikke alene primære landbrugsvarer, men også forarbejdede varer.

EF er langt den vigtigste handelspartner inden for landbrugsvarer og tegner sig for over halvdelen af både importen og eksporten. Ungarn har en positiv balance på 500 mio. ECU (1995) over for EU. 40% af eksporten gik til de andre central- og østeuropæiske lande og de nye uafhængige stater.

Landbrugspolitikken

Producentstøtteækvivalenten (PSE) for Ungarn, som beregnet af OECD, var 16% i 1995, mod 49% for EU.

Den ungarske landbrugspolitik er traditionelt eksportorienteret. I den første del af overgangsperioden var landbrugsstøtten i Ungarn lav (PSE 8%), og importtolden var også forholdsvis lav (en gennemsnitlig beskyttelse på 22%). Importen reguleredes hovedsagelig ved kvantitative restriktioner.

Siden 1993 har landbrugspolitikken gradvis ændret sig i retning af øget beskyttelse af de indenlandske markeder og indførelse af markedsstabilisering i nøglesektorer. Med vedtagelsen af nye landbrugsforanstaltninger er det generelle støtteniveau blevet hævet betydeligt, men det er fortsat en hel del lavere end støtteniveauet i EF.

Ungarn har indført to kategorier af landbrugsmarkedsforanstaltninger: (i) Direkte markedsregulering for hvede, majs, slagtesvin, slagtekvæg og komælk. Markedsreguleringen omfatter en ordning med garanterede priser inden for garanterede maksimumsmængder. Et særligt træk ved ordningen er, at den direkte støtter prisen af landmand snarere end engrosprisen, såsom som det er tilfældet i EU. (ii) En anden gruppe produkter (sukkerroer, kylling, solsikkefrø, sukker og isoglukose) støttes ved en indirekte markedsregulering. Eksterne handelsforanstaltninger (importregulering, eksportsubsidier) er hovedinstrumenterne til stabilisering af disse markeder.

De ungarske støttepriser er generelt mærkbart lavere end EF-støttepriserne (30-50% i 1995-96). Selv om engrospriserne i Ungarn fortsat er lavere, ligger de ret nær på EF-priserne for en del varer. Det gælder navnlig svinekød, olieholdige frø og fjerkrækød.

De vigtigste prisforskelle vedrører korn, mælk og oksekød, hvor de ungarske priser er betydeligt lavere end de tilsvarende EU-priser.

De samlede budgetudgifter for landbruget ligger på ca. 500 mio. ECU (1995). Omkring halvdelen af budgettet anvendes til eksportsubsidier, mens omorganisering og udvikling af landbruget tegner sig for hen ved 20% af budgettet. Udgifterne til indenlandske markedsstøtteordninger udgjorde under 10%, hvilket navnlig skyldes, at markedspriserne generelt har været højere end interventionspriserne, og at interventionsopkøbene derfor har været meget begrænsede.

Ungarn anvender en generel ordning for investeringsstøtte med det formål at forbedre effektiviteten i landbrugsproduktionen og fremme strukturalpasninger. Disse foranstaltninger omfatter direkte støtte til anvendelse af certificeret frø, rentesubsidier i forbindelse med kreditter til indkøb af inputs til landbrugsproduktionen og støtte til investeringer i forbedring af produktionskapitalgoder.

Politikken for udvikling af landdistrikter er begyndt at spille en vigtigere rolle, og der er truffet en række foranstaltninger. Finansieringen af disse foranstaltninger har imidlertid indtil nu været begrænset som følge af begrænsede midler.

Ungarns forpligtelse i forbindelse med aftalen fra Uruguay-runden er anført i national valuta. Hovedparten af den indenlandske støtte er det aggregerede mål for støtte (AMS), der vil blive begrænset til 33 808 mio. HUF (272 mio. ECU) i år 2000. Det aggregerede mål for støtte (AMS) svarer til ca. 10% af produktionsværdien i Ungarn. Der er fastlagt minimumsadgangskvoter for en lang række varer med en gennemsnitlig toldsats på 22%. Ungarns eksportsubsidieforpligtelse er begrænset til 14 318 mio. HUF (115 mio. ECU) i år 2000, og de vigtigste produkter, hvortil der ydes eksportstøtte, er fjerkræ (3 514 mio. HUF), svinekød (3 031 mio. HUF) og hvede (1 315 mio. HUF).

Inden for Europaaftalens rammer vil tilpasningen i 1997 af de nuværende EU-landbrugsinddrømmelser til resultaterne af Uruguay-runden og EU-udvidelsen bl.a. medføre en

5% årlig forhøjelse af toldkontingenterne og en ændring til en 80% nedsættelse af kontingenttoldsatserne. Dette skulle yderligere forbedre Ungarns adgang til EU-markedet. På veterinær- og plantesundhedsområdet har Ungarn med Europa-Kommissionen forhandlet en ækvivalensaftale, der er ved at foreligge færdig.

Ungarn er også medlem af CEFTA. Liberaliseringen af landbrugsmarkedet inden for CEFTA vil blive implementeret gradvis, idet det er hensigten at nå frem til en fuldstændig markedsintegration mellem de kontraherende parter i 1999.

Ungarn er i gang med at harmonisere sin lovgivning i overensstemmelse med hvidbogen.

Det vigtigste statslige organ med forvaltningsansvar for landbruget er landbrugsministeriet, hvis områder omfatter landbrug, fødevarerindustri, skovbrug, jagt og fiskeri. Landbrugshandelen sorteres imidlertid under handelsministeriet. I landbrugsministeriet er det kontoret for landbrugsmarkedsordninger, der koordinerer og overvåger alt arbejde vedrørende markedsordninger. 19 amtslandbrugskontorer giver ministeriet de primære oplysninger og statistiske data om regionerne, kontrolopgaver (arealanvendelse, støtte) og kontakt med regionale landbrugsrelaterede organisationer.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Landbrugets vilkår, bedriftsstrukturen, den ret fremskredne omstrukturering af fødevarerindustrien og dens evne til at tiltrække udenlandske investeringer tyder på, at det ungarske landbrug allerede er på vej til at øge sin konkurrenceevne. Mens den mest dynamiske omstrukturering har fundet sted i agroforædlingssektoren, er der behov for en yderligere udvikling i første fase af forarbejdningen og afsætningen af landbrugsprodukter.

Ungarn gør fremskridt med tilpasningen af sin politik til den fælles landbrugspolitik, og lovgivning om harmonisering af markedspolitikken med den fælles landbrugspolitik er under overvejelse i visse sektorer (f.eks. sukker). Der er dog stadig nogle ret store forskelle mellem Ungarns og EF's politik.

Markedsstøtteforanstaltningerne i svinekødssektoren, særlig de offentlige interventionsforanstaltninger, vil skulle tilpasses til EF-politikken. Markedsprisnoteringssystemer vil også være nødvendige af hensyn til markedsforvaltningen. Afsætningsstandarderne i frugt- og grøntsagssektoren er i vid udstrækning harmoniseret med EU-standarderne undtagen for varer til forarbejdningsindustrien. Der findes producentorganisationer i denne sektor, men deres struktur og funktion vil skulle tilpasses efter EF-kriterierne.

En del vigtige politikinstrumenter, der er indført i EF i forbindelse med forvaltning af produktionen, afsætning og visse interventionsforanstaltninger, anvendes imidlertid ikke i Ungarn. Det gælder bl.a. nøgleinstrumenter som mælkekvoter, hovedelementerne i ordningen med markafgrøder (basisareal, jordudtagning, godtgørelser og præmier i husdyrsektoren) tillige med programmer for landdistrikter og strukturudvikling.

Det vil kræve relativt avancerede administrative systemer at forvalte og føre kontrol med disse foranstaltninger, herunder en hensigtsmæssig tingbog og systemer til identifikation og registrering af kvæg. Generelt gælder det, at den administrative kapacitet må udvikles yderligere på disse områder, hvis disse foranstaltninger skal anvendes i Ungarn.

På dette stadium er det svært at forudsæ, hvordan landbrugsstøttepriserne i Ungarn vil udvikle sig i perioden forud for tiltrædelsen. Dette vil afhænge af en række faktorer, herunder den indenlandske økonomi, situationen på eksportmarkederne og udviklingen i prisstøtten i Unionen.

Selv om der er gjort fremskridt med tilpasningen af landdistrikts- og strukturpolitikken, synes nogle foranstaltninger og inputsubsidier at være uforenelige med EF-politikkerne.

Der er stadig vigtige problemer med hensyn til eksportsubsidier: i 1995 overskred Ungarn sin forpligtelse inden for GATT-aftalen, der var begrænset til 21 mia. HUF (169 mio. ECU). Regeringen bør tage subsidieordningen op til fornyet overvejelse og undersøge struktur- og landdistriktspolitikkenes mulige rolle.

Ungarn anvender Europaaftalens bestemmelser om handel med EU med landbrugsvarer korrekt.

Ungarn gør fremskridt med indførelsen af den lovgivning, der er forudset i hvidbogen. Forberedelsen af lovgivning til yderligere harmonisering af den ungarske lovgivning med EU-lovgivningen forventes afsluttet inden for de nærmeste år.

På veterinærområdet har Ungarn indført ny primærlovgivning, der skal danne grundlag for implementering af sekundære gennemførelsesbestemmelser, som nu er under forberedelse. Tilpasningen af lovgivningen forudsæ afsluttet i 1997.

Der forventes imidlertid at blive behov for en yderligere tilpasning vedrørende overholdelse af interne markedskontrolforanstaltninger (beskyttelse, licensordning, veterinærkontrol, yderligere garantier, regionalisering), indførelse af HACCP (risikoanalyse og kritiske kontrolpunkter) og egenkontrollsystemer, veterinærmedicin og lovgivning om dyrevelfærd.

Ungarn har en omfattende infrastruktur for veterinærkontrol og -inspektion, både ved grænserne og internt i landet. Den øgede opdeling af husdyrbrugene kan imidlertid gøre inspektionen og den samlede sygdomskontrol vanskeligere. Med den eventuelle omstrukturering af tjenesterne kan der desuden være risiko for en svækkelse af de direkte kommando- og kommunikationslinjer. Faciliteterne ved grænsekontrolstederne er stadig utilstrækkelige for en EF-veterinærkontrol. Der findes endnu ikke fuldstændige faciliteter til kontrol af levende dyr og animalske produkter ved grænsekontrolstederne, og kontrollen ved grænserne omfatter for det meste kun kontrol af certifikater og andre dokumenter, mens hovedparten af den fysiske kontrol foretages på bestemmelsesstedet. Det ungarske system er ikke fuldt ud i overensstemmelse med EU-reglerne for import fra tredjelænde.

Hvad angår interne foranstaltninger, må de ungarske myndigheder sikre Ungarns dyresundhedsstatus i forhold til visse EU-krav. Systemet for registrering af bedrifter og identificering af dyr vil skulle tilpasses til EU-systemerne.

Der er behov for forbedring af visse virksomheder for det nationale marked, forbedring af undersøgelses- og diagnosefaciliteterne, udvikling af acceptable veterinære kontrol- og certificeringsprocedurer og opretholdelse af en veterinærsektor med passende strukturer, ressourcer, personale og uddannelse.

En harmonisering af lovgivningen om dyreernæring, plantebeskyttelsesmidler, pesticidrester,

økologisk landbrug, frø og formeringsmateriale og plantesundhed er på vej (loven om dyreernæring er allerede trådt i kraft) og skulle være på plads ved udgangen af 1998. Det bliver nødvendigt at undersøge, om de eksisterende institutioner er i stand til at implementere den nye lovgivning.

Konklusion

Selv om der er gjort betydelige fremskridt med indførelsen af de foranstaltninger, der er nævnt i hvidbogen, kræves der fortsat en yderligere tilpasning til den gældende fællesskabsret.

Der kræves en særlig indsats med hensyn til:

- gennemførelse og håndhævelse af de veterinære og plantesundhedsmæssige krav og modernisering af virksomhederne, så de opfylder EF-normerne; dette er særlig vigtigt, når det gælder inspektions- og kontrolordningerne for beskyttelse af EU's ydre grænser
- udbygning af de administrative strukturer for at sikre den nødvendige kapacitet til at iværksætte og håndhæve den fælles landbrugspolitik bestemmelser
- yderligere omstrukturering af den agroindustrielle sektor for at øge dens konkurrenceevne.

Hvis der sker sådanne fremskridt, skulle en tiltrædelse på mellemlang sigt ikke frembyde væsentlige problemer vedrørende anvendelsen af den fælles landbrugspolitik på en hensigtsmæssig måde.

Fiskeri

Den fælles fiskeripolitik omfatter fælles markedsordninger, strukturpolitik, aftaler med tredjelande, forvaltning og bevarelse af fiskeressourcerne og videnskabelig forskning til støtte for disse aktiviteter.

Europaaftalen indeholder bestemmelser om handel med fiskerivarer med Fællesskabet.

Hvidbogen omfatter ingen foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Ungarn har kun indlandsfiskeri. Fiskerisektoren spiller ikke en vigtig rolle i den nationale økonomi. I 1995 var den samlede fangst på 22 866 tons, overvejende karpe. Den indenlandske forarbejdning af fisk er mængde- og artsmæssigt meget begrænset som følge af mangel på kapital. Denne sektor beskæftiger kun 250 mennesker.

Som handelspartner for Fællesskabet leverer Ungarn 0,1% af EF's samlede import (uanset oprindelse) af fiskerivarer og 4% af EF's import af fiskerivarer fra ansøgerlandene alene (målt i værdi). Hvad EF's eksport angår, aftager Ungarn 1,05% af dets samlede eksport af fiskerivarer og 12,6% af dets eksport af disse varer til ansøgerlandene (målt i værdi).

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Ungarns produktions- og udenrigshandelstal er lave i forhold til de tilsvarende EU-tal og skulle følgelig ikke få nogen væsentlig effekt for Fællesskabet som helhed.

Det bliver nødvendigt for Ungarn at sørge for overholdelse af EU's sundheds-, hygiejne- og miljønormer.

Konklusion

Denne sektor skulle ikke frembyde problemer for en tiltrædelse.

Energi

Hovedmålsætningerne med EU's energipolitik er ifølge Kommissionens hvidbog om "En energipolitik for Den Europæiske Union" bl.a. øget konkurrenceevne, energiforsyningsikkerhed og miljøbeskyttelse. Den gældende fællesskabsret på energiområdet består af bestemmelser i EF-traktaten og afledt ret vedrørende konkurrence og statsstøtte, det indre energimarked (herunder direktiver om elektricitet, prisdiskrimination, transitordninger for gas og el, fossile brændstoffer, licenser, beredskab inkl. forpligtelser om sikkerhedslag, osv.), atomkraft, energieffektivitet og miljø. De transeuropæiske energitransmissionsnet og støtte til FTU inden for energi er også vigtige energipolitiske emner. Blandt igangværende arbejde er liberalisering af gassektoren, fællesskabslovgivning om energieffektivitet og auto-oil-programmet.

Fællesskabsretten på det nukleare område bestod oprindeligt af Euratom-traktaten, men er nu blevet betydeligt mere omfattende og består af en række juridiske og politiske instrumenter, herunder internationale aftaler. Fællesskabsretten vedrører bl.a. sundhed og sikkerhed, herunder strålingsbeskyttelse, sikkerheden på kernekraftanlæg, affaldshåndtering, investeringer inkl. finansielle instrumenter under Euratom, fremme af forskning, et nukleært fællesmarked, forsyninger, sikkerhedsforanstaltninger og internationale relationer.

Europa-aftalerne fastslår, at der skal etableres et samarbejde om en gradvis integration af de europæiske energimarkeder og ydes bistand inden for de relevante politiske områder. Hvidbogen om de associerede central- og østeuropæiske landes integration i EU's indre energimarked fremhæver behovet for, at de vigtigste direktiver om det indre marked gennemføres i fuldt omfang sammen med EF's konkurrenceret. På kerneenergiområdet omtaler hvidbogen forsyninger, kontrolforanstaltninger og transport af radioaktivt affald.

Sammenfattende beskrivelse

Ungarn importerer over halvdelen af sit energiforbrug og er meget afhængig af Rusland med hensyn til olie, gas og uran. De indenlandske ressourcer (olie og gas) er enten faldende, af lav kvalitet eller urentable at udvinde (fast brændsel). Produktionen af fast brændsel faldt i perioden 1983-1994 fra 25 mio. t til 14 mio. t pr. år, mens beskæftigelsen i samme periode faldt fra 50 000 til 21 000.

Uranproduktionen ophører i 1997, men de sociale følger på regionalt plan vil blive afbødet gennem statslige interventioner frem til 2005.

Som følge af de historisk betingede lave priser og forsyningskilder mv. er Ungarns energisektor to til tre gange mindre effektiv end EU-gennemsnittet.

Landet arbejder på at etablere tættere forbindelser mellem sine netværk og EU's. Det bør fremhæves, at en synkronforbindelse med det vesteuropæiske UCPTE-net har været under afprøvning siden 1995, og at der er opført en gasedledning til Østrig.

Paks-kernekræfterværket, som er af russisk design, producerer 40% af landets elektricitet og dets fire reaktorer af VVER 440-213-typen vil være tæt på at opfylde de standarder, der generelt accepteres i EU, efter gennemførelsen af det planlagte opgraderingsprogram (til 300 mio. ECU). To-tredjedele af programmet vedrører forbedring af sikkerhedsforanstaltningerne. Der er desuden to forskningsreaktorer, som anvender russisk-fremstillet brændsel, i drift.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Ungarns energimålsætninger stemmer overens med EU's og omfatter bl.a. forsyningssikkerhed, herunder diversificering, indførelse af flere markedsøkonomiske principper, miljøbeskyttelse og effektivitetsforbedringer.

Konkurrencebestemmelserne på energiområdet tilnærmer gradvist direktiverne om det indre energimarked, samtidig med, at EF's konkurrenceret anvendes. I denne forbindelse kan konkurrenceloven, mineloven fra 1993 og 1994-lovene om el og gas fremhæves. Sidstnævnte love indeholder bestemmelser om etablering af en national tilsynsmyndighed for sektoren.

Der er gennemført energiprisforhøjelser, og priserne for husholdningerne er nu tæt på at være omkostningsdækkende.

Privatisering er en væsentlig indtægtskilde og omfatter både produktion og distribution. Staten beholder imidlertid "gyldne aktier" i de strategisk vigtige el- og kulbrinteselskaber.

Ungarn har taget betydelige skridt til hurtigt at kunne leve op til beredskabskravene i fællesskabsretten, herunder forpligtelsen til at have olielagre svarende til 90 dages forbrug. I 1993-loven om sikkerhedslagre af importeret råolie og olieprodukter forventes det, at man når op på dette beredskabsniveau i 1999 (beregnet på grundlag af import og ikke på grundlag af forbrug i henhold til EU-reglerne). Den lagerførende organisation anslås i øjeblikket at have lagre svarende til 50-60 dages forbrug, men landets samlede olielagre overstiger målet på 90 dage.

Omstruktureringen af uranminerne og minerne til brydning af faste brændsler fortsætter. Der må træffes yderligere foranstaltninger til at imødegå de sociale og regionale følgevirkninger, mens statslige interventioner derimod må vurderes efter EF- og EKSF-reglerne om statsstøtte.

Ungarn er begyndt at udarbejde lovgivning, der stemmer overens med EU-lovgivningen om energieffektivitet (f.eks. energimærkning af hårde hvidevarer, effektivitetsnormer), samt miljønormer (brændselskvalitetsnormer), men der resterer stadig meget at gøre.

Ungarn anvender landets eget uran i sine kernekraftværker, men får yderligere forsyninger fra Rusland; også berignings- og brændselsfremstilling foregår i Rusland. Ungarns tiltrædelse vil øge EU's afhængighed af Rusland hvad angår uranforsyning og -berigning. EU's forsyningssikkerhedspolitik, der bygger på diversificering af forsyninger med nukleart materiale, vil finde anvendelse for kontrakter indgået efter tiltrædelsen.

Brugt brændsel sendes tilbage til Rusland i henhold til aftaler mellem Ungarn og Rusland. Et midlertidigt tørlager (50 års drift) er imidlertid under opførelse ved Paks. Placeringen af et slutdeponeringslager for højaktivt affald og brugt brændsel er under udvælgelse, og målsætningen er, at anlægget skal være operationelt i 2040. En deponeringsfacilitet for lavradioaktivt og mellemaktivt affald er under opførelse. Dette anlæg skal være operationelt i 2002. Det forventes, at omkostningerne ved slutdeponering og nedlukning af værkerne i nær fremtid vil blive inkluderet i elpriserne.

Ved tiltrædelsen skal Ungarn overholde Euratom-traktatens bestemmelser, herunder især bestemmelserne om forsyninger af nukleart materiale, det nukleare fællesmarked, kontrolforanstaltninger, sundhed og sikkerhed og internationale aftaler. Landet deltager

allerede i de relevante internationale aftaler på områderne, og lovgivning er enten i kraft eller under udarbejdelse om gennemførelse af disse aftaler i den nationale lovgivning. Endvidere har Ungarn indgået en ubegrænset kontrolaftale med IAEA. Der ventes derfor ikke at opstå vanskeligheder med gennemførelsen af EU-lovgivningen på ovennævnte områder. Der må særligt fokuseres på rettidig gennemførelse af programmerne om nuklear sikkerhed, og sikkerhedsmyndighedens uafhængighed må støttes.

Konklusion

Under forudsætning af, at den nuværende indsats fortsættes, skulle Ungarn i løbet af de næste par år kunne opfylde de fleste af kravene i EU-lovgivningen på energiområdet. Emner som tilpasning af monopoler, herunder import og eksport, netadgang, energipriser, statslige interventioner i uranindustrien og industrien for faste brændsler, samt indførelse af energieffektivitets- og brændselskvalitetsstandarder må imidlertid følges nøje.

Der ventes ingen væsentlige problemer med at opfylde Euratom-bestemmelserne. Sikkerhedsstandarder på kernekraftsområdet må tackles på passende vis, således at alle anlæggene bringes op på det krævede sikkerhedsniveau, og man må være opmærksom på behovet for mere langsigtede løsninger hvad radioaktivt affald angår.

Transport

Fællesskabets transportpolitik består af tiltag og initiativer inden for tre hovedområder:

- kvalitetsforbedring gennem udvikling af integrerede og konkurrencedygtige transportsystemer på grundlag af avancerede teknologier, som også bidrager til opfyldelse af miljømæssige og sikkerhedsmæssige målsætninger
- forbedring af det indre markeds funktion ved fremme af mere effektive og brugervenlige transporttjenester samtidig med, at valgmuligheder og sociale standarder sikres
- udvidelse af den eksterne dimension, ved at man forbedrer transportforbindelserne til tredjelande og fremmer EU-virksomhedernes adgang til andre transportmarkeder (Den Fælles Transportpolitik, Handlingsprogram for 1995-2000).

Europaftalen rummer bestemmelser om tilnærmelse af lovgivningen til fællesskabsretten og samarbejde med det formål at omstrukturere og modernisere transportområdet, at skabe bedre adgang til transportmarkedet, at lette transittrafikken og at nå frem til driftsmæssige standarder svarende til dem, der gælder i Fællesskabet. Hvidbogen fokuserer på foranstaltninger til opfyldelse af betingelserne for det indre marked inden for transportsektoren, herunder aspekter som konkurrence, harmonisering af lovgivning og standardisering.

Sammendrag

Det ungarske transportnet er temmelig fintmasket og centreret om hovedstaden Budapest. Det indtager en strategisk position i Centraleuropa mellem Nordeuropa og Balkan og i sidste instans Mellemøsten. Tre transeuropæiske korridorer, som blev fastlagt på den tværeuropæiske transportkonference på Kreta, krydser ungarsk territorium. Ungarns nyorientering af den internationale handel mod Vesten tillige med embargoen over for Serbien (som har ført til en meget væsentlig trafikomlægning gennem Ungarn) har afdækket et behov for investering i hurtigere og omfattende forbedringer af landets jernbane- og vejnet, der med hensyn til vedligeholdelse for størstepartens vedkommende er sakt kraftigt bagud; Ungarn vil også være nødt til at udbygge de tidligere meget begrænsede infrastrukturer for grænsepassage.

Den generelle forbedring og de strukturelle ændringer af den ungarske økonomi har ført til en vægtforskydning inden for transportsektoren, idet vejtransporten tegner sig for en stigende andel sammenholdt med de andre transportformer, og det både for passagerer og gods (busbefordringen udviser dog ret stor stabilitet), samtidig med, at antallet af private bilejere er steget meget hurtigt. Især jernbanerne har tabt markedsandele, specielt for passagertrafikkens vedkommende. Lufttrafikken er støt voksende i takt med styrkelsen af Øst-Vest-forbindelserne.

Ungarn gennemstrømmes af floden Donau, der indtil 1989 var en hovedtrafikåre, men som nu har måttet afgive en stor del af trafikken til vejene. Åbningen af Rhin-Donau-forbindelsen og dennes videreførelse på længere sigt til Sortehavet vil give sejladsen ad indre vandveje mulighed for at indtage en mere fremtrædende plads, end den gør for øjeblikket.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Med hensyn til gennemførelsen af det indre marked er Ungarn ret langt fremme med overtagelsen af den gældende fællesskabsret. Den ungarske sektor for international transport anvender allerede i vid udstrækning de samme regler som Unionen, især inden for lufttransport, søtransport, sejlads ad indre vandveje, kombineret transport og personbefordring ad vej. De ændringer, der er nødvendige for at bringe den ungarske civile luftfartslovgivning i overensstemmelse med fællesskabsretten, bør kunne gennemføres inden udgangen af 1998. For jernbanernes vedkommende må man endnu påse, at den reelle virkning af adgangsrettighederne til jernbanenettet fuldt ud svarer til den gældende fællesskabsret, og den rent faktiske anvendelse af fællesskabsretten vedrørende offentlig tjeneste og standardisering af regnskaberne bør overvåges i de nærmeste år. Inden for vejgodstransporten gælder størstedelen af fællesskabsretten for den internationale trafiks vedkommende, men den indenlandske sektors funktion har behov for nærmere dokumentation; dette aspekt bør overvåges fremover, da det har særlig stor betydning i forbindelse med en fremtidig union uden indre grænser, især fra det tidspunkt, hvor vejgodstransport i form af cabotagekørsel vil blive helt frigivet. For at Ungarn kan deltage i Unionens indre transportmarked, har landet behov for at forstærke sin indsats, så bestemmelserne for den indenlandske vejgodstransport kommer på linje med dem, der gælder i Unionen, især med hensyn til overholdelsen af tekniske standarder, køre- og hviletidsbestemmelser og sikkerhedsforskrifter. Den private vognpark bør også underkastes syn i overensstemmelse med Fællesskabets regler.

Udviklingen af et integreret og konkurrencedygtigt transportsystem er et mål, som de ungarske myndigheder holder sig for øje; de to største problemer på dette område vil nok være at nå op på et fyldestgørende sikkerhedsniveau og at nå frem til en optimal udnyttelse af transportsystemet. Med hensyn til sikkerheden er de af Ungarn opnåede fremskridt ret tilfredsstillende. Til gengæld synes skabelsen af et sammenhængende transportsystem at være et vanskeligere mål at nå; sandsynligvis vil Ungarn opleve en varig stigning i vejtransporten, og landet bør derfor gøre en særlig indsats for at udnytte jernbanerne og de indre vandveje, hvilket kunne tilskynde de ungarske myndigheder til en omlægning af deres politik, der for øjeblikket primært er centreret om vejnettet.

Med hensyn til en forbedring af forbindelserne til Unionens medlemsstater og til de andre nabolande påregner Ungarn mellem 1995 og 1999 at investere ca. 3,7 mia. ECU over landets eget budget i de transportinfrastrukturer, der anvendes af den internationale trafik, især til fordel for de transeuropæiske transportkorridorer. Dette beløb svarer til ca. 2,2% af BNI, hvilket er en prisværdig indsats.

Konklusion

Ungarn har gjort bemærkelsesværdige fremskridt med hensyn til overtagelsen af den gældende fællesskabsret på transportområdet. Under forudsætning af, at der gøres en indsats til fordel for det indenlandske vejgodstransportmarkedets funktion (især med hensyn til markedsadgang, køre- og hviletidsbestemmelser og sikkerhedsforskrifter) og med hensyn til syn af private motorkøretøjer, samt til fordel for en klarlæggelse af spørgsmålene omkring finansiell gennemsigthed og adgangsrettigheder inden for jernbanesektoren, foranstaltninger, som det skulle være overkommeligt at gennemføre, vil transportsektoren nok ikke volde de store vanskeligheder, for så vidt angår overtagelsen af den gældende fællesskabsret vedrørende det indre marked.

Til gengæld bør der drages omsorg for, at de nødvendige midler til etablering af grundlaget for det fremtidige transeuropæiske transportnet, der vil blive udvidet med de nyoptagne lande, vil være til stede. Endvidere vil det være tilrådeligt, om de administrative strukturer i Ungarn, herunder de tilsynsmyndigheder, der f.eks. tager sig af sikkerheden, hurtigt styrkes.

Små og mellemstore virksomheder

EU's virksomhedspolitik sigter mod at give de små og mellemstore virksomheder gunstige forhold at udvikle sig under i hele EU, at forbedre deres konkurrenceevne og fremme deres udvikling i EU og internationalt. Virksomhedspolitikken er kendetegnet ved en høj grad af subsidiaritet. Fællesskabets komplementære rolle er fastlagt i et flerårigt program for små og mellemstore virksomheder i EU. Programmet danner rets- og budgetgrundlag for EU's konkrete aktioner til fordel for de små og mellemstore virksomheder. Den gældende fællesskabsret har hidtil været begrænset til henstillinger inden for nogle konkrete områder, selvom lovgivningen inden for andre områder (som f.eks. konkurrence, miljø og selskabsret) også har betydning for de små og mellemstore virksomheder.

Europa-aftalen omhandler samarbejde om at udvikle og styrke de små og mellemstore virksomheder, særligt i den private sektor, gennem bl.a. information og bistand i retlige, administrative og skattemæssige anliggender. Hvidbogen indeholder ingen konkrete foranstaltninger.

Sammendrag

Siden starten af den økonomiske omstrukturingsproces er de små og mellemstore virksomheders andel inden for såvel produktion, beskæftigelse, eksport og investeringer steget kraftigt. Dette skyldes ikke blot oprettelsen af mange nye mikro-virksomheder, men også at mange store statsejede industrivirksomheder og mineselskaber er forsvundet. Fordelingen af værditilvæksten mellem virksomheder af forskellig størrelse, baseret på 1994-tal, viser, at større virksomheder tegner sig for 64,3%, middelstore virksomheder for 20% og mindre virksomheder for 15,7% (ifølge den ungarske definition betragtes virksomheder med op til 300 ansatte som små eller mellemstore virksomheder). I 1994 tegnede virksomheder med under 300 ansatte sig for 33% af jobbene i industrien. I 1995 havde små og mellemstore virksomheder i industrien med under 50 ansatte en hjemmemarkedsandel på ca. 26%, medens selskaber med 51-300 ansatte tegnede sig for ca. 18%. I 1995 var de små og mellemstore virksomheders andel i industrieksporten på ca. 10% for små virksomheder og 20% for middelstore selskaber.

Den ungarske regering har haft en politik for udvikling af små og mellemstore virksomheder siden 1989. Der er planer om at ændre skattesystemet, således at skattebyrden for mindre virksomheder lettes samt at indføre nye præferentielle kreditordninger (der skulle forvaltes af en fond under industri- og handelsministeriet) med henblik på at støtte udviklingen af de små og mellemstore virksomheder.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er ved at ske en stabilisering af de små og mellemstore virksomheders andel i både beskæftigelse og produktion. Den ungarske økonomi vil på grund af sin struktur og dens forholdsmæssige fordele fortsat være karakteriseret ved en kraftig tilstedeværelse af små og mellemstore virksomheder.

I regeringens beslutning fra 1994 om på mellemlang sigt at udvikle et koncept for de små og mellemstore virksomheder erkendes det, at der er behov for at: fastlægge en entydig definition af hvad små og mellemstore virksomheder er, udvide kredit- og garantisystemer og oprette kapitalmarkedsinstitutioner, garantere, at de små og mellemstore virksomheder ikke forfordes i konkurrencen i forbindelse med udvikling og gennemgang af lovbestemmelser om offentlige indkøb og udenrigshandel (kvoter), og endelig understreges vigtigheden af at støtte udviklingen af en infrastruktur for små og mellemstore virksomheder hvad angår oplysning inden for handels- og forretningsverdenen og uddannelsessystemer samt ved styrkelse af handelskamre og faglige sammenslutninger. Der er sket visse fremskridt i bestræbelserne på at forfølge en aktiv politik på de små og mellemstore virksomheders område.

De nuværende bestræbelser på at styrke de små og mellemstore virksomheder i perioden op til optagelsen bør derfor fortsættes.

Konklusion

Ungarns integration på dette område forventes ikke at ville volde særlige problemer.

3.5 Økonomisk og social samhørighed

Beskæftigelse og sociale anliggender

Fællesskabets socialpolitik er blevet udviklet ved hjælp af en række forskellige instrumenter som f.eks. juridiske bestemmelser, Den Europæiske Socialfond og aktioner, der fokuserer på specifikke spørgsmål, herunder folkesundhed, fattigdom og handicappede. EF's regelværk omfatter sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdsret og arbejdsvilkår, lige muligheder for mænd og kvinder, koordinering af socialsikring for vandrende arbejdstagere samt tobaksvarer. Sociallovgivningen i Unionen har været karakteriseret af fastlæggelsen af minimumsnormer. Desuden er dialogen mellem arbejdsmarkedets parter på europæisk niveau nedfældet i traktaten (artikel 118B), og i protokollen om social- og arbejdsmarkedspolitikken henvises der til konsultation af arbejdsmarkedets parter og foranstaltninger med henblik på at lette dialogen mellem dem.

Europaaftalen indeholder bestemmelser om tilnærmelse af lovgivning til fællesskabsretten og samarbejde om forbedring af standarder inden for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdsmarkedspolitikker og modernisering af socialsikringssystemet. Den fastsætter også, at EF-arbejdstagere, der er lovligt beskæftiget i Ungarn, skal behandles uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling, for så vidt angår arbejdsvilkår. Hvidbogen foreskriver foranstaltninger med henblik på en tilnærmelse inden for alle områder af regelværket.

Sammendrag

Siden rådet for interessebevægelse blev oprettet af den ungarske regering i 1992, har den tredesejede sociale dialog fungeret relativt godt. Dette kan godt gå hen og ændre sig på grund af regeringens begrænsede manøvrerum som følge af dens økonomiske sparepolitik. På arbejdsgivernes side findes der en række organisationer, der har nogenlunde samme vægt. En af dem er medlem af Den Internationale Arbejdsgiverorganisation, og en anden har tilsluttet sig Det Europæiske Center for Selskaber med Offentlig Deltagelse. Ingen af dem er tilsluttet Sættelsen af Industri- og Arbejdsgiverorganisationer i Europa (UNICE). På arbejdstagernes side findes der adskillige organisationer, og tre af disse er tilsluttet Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (EFS). For at sikre, at den sociale dialog fungerer effektivt, vil mange af de eksisterende organisationer skulle slutte sig sammen for at forøge deres repræsentativitet.

Arbejdsløsheden i Ungarn ligger ifølge ILO's beregningsmetode på ca. 9,2%. Det høje antal langtidsløse vil sandsynligvis fortsat være et af de store problemer. De regionale forskelle er betydelige.

Der er oprettet et netværk af regionale og lokale arbejdsformidlingskontorer til at gennemføre arbejdsmarkedspolitikker. Ungarn har indført en politik, der skal gøre arbejdsmarkedet fleksibelt. Hvis denne proces fortsættes, skulle Ungarn blive i stand til at tilpasse sig kravene for integration i EU's arbejdsmarkeds- og beskæftigelsessystemer.

Ungarn anvender ca. 22% af sit BNP på socialsikring og velfærd. De sociale udgifter, der omfatter pensionsordningen og sundhedsvæsenet, som er de største poster, tegner sig for halvdelen af de offentlige udgifter. De sociale udgifter finansieres i højere grad af bidrag end

skatter, og arbejdsgivernes bidragsandel er relativ høj. Der vil skulle gøres en fortsat indsats for at sikre, at der udvikles sociale beskyttelsesforanstaltninger.

Der er behov for en forbedring af det ungarske sundhedssystem.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

I 1993 vedtog Ungarn en ny lov om sikkerhed og sundhed, der fastlægger principperne og de organisatoriske aspekter for beskyttelsen af sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. I loven tages der hensyn til bestemmelserne i EF's rammedirektiv og visse individuelle direktiver. Ungarn råder over arbejdstilsynstjenester, som er i overensstemmelse med ILO's konvention nr. 81. Det er på en række specifikke områder nødvendigt at arbejde videre for at tilnærme standarderne til EF's regelværk.

Ungarn har allerede opnået et betydeligt beskyttelsesniveau inden for arbejdsret, men der skal fortsat gennemføres en del justeringer, specielt hvad angår beskyttelsen af arbejdstagernes rettigheder i tilfælde af virksomhedsoverdragelse og kollektive afskedigelser. Man er ved at forberede ny lovgivning for at sikre, at der er fuld overensstemmelse på disse områder. Selvom der findes en ordning med samarbejdsudvalg, er der brug for en styrkelse af den sociale dialog på virksomhedsniveau.

For så vidt angår ligebehandling af mænd og kvinder, dækker den ungarske lovgivning de væsentligste bestemmelser i EF-lovgivningen på dette område.

Hvad angår retten til fri bevægelighed for arbejdstagere, synes der ikke at være noget til hinder for, at Ungarn skulle kunne gennemføre bestemmelserne i regelværket på dette område. Indførelsen af retten til fri bevægelighed vil imidlertid kræve ændringer i den nationale lovgivning, navnlig med hensyn til adgangen til beskæftigelse og behandling uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling.

I forbindelse med socialsikring for vandrende arbejdstagere volder tiltrædelsen i princippet ikke større problemer, selvom det vil være nødvendigt at foretage visse tekniske tilpasninger. Et vigtigere punkt er den administrative kapacitet til at gennemføre de detaljerede koordinationsregler i samarbejdet med andre lande. Selvom mange af de administrative strukturer, der kræves til gennemførelsen af disse opgaver, allerede findes i Ungarn, vil det være nødvendigt med yderligere forberedelse og uddannelse før tiltrædelsen.

EF-direktiverne om henholdsvis advarselmærkning på cigaretpakker og maksimalt tjæreindhold er endnu ikke gennemført i ungarsk lovgivning (selvom det påstås, at de nationale bestemmelser for tobaksvarer er i overensstemmelse med ovennævnte direktiver).

Konklusion

Såfremt Ungarn fortsætter sine bestræbelser med at vedtage og gennemføre EF's regelværk, vil landet sandsynligvis på mellemlang sigt kunne overtage regelværket på det sociale område.

Regionalpolitik og samhørighed

Ifølge traktatens afsnit XIV søger Fællesskabet at styrke samhørigheden, navnlig via strukturfondene. Ungarn skal indføre disse instrumenter effektivt og samtidig overholde de principper, målsætninger og procedurer, der gælder på tiltrædelsestidspunktet.

I Europaaftalen er der bestemmelser om samarbejde om regionaludvikling og fysisk planlægning, bl.a. ved hjælp af udveksling af oplysninger blandt lokale, regionale og nationale myndigheder samt udveksling af embedsmænd og eksperter. Hvidbogen indeholder ikke nogen særlige bestemmelser herom.

Sammendrag

Ungarns BNP pr. indbygger udgjorde i 1995 ca. 37 % af EU-gennemsnittet. Den økonomiske udvikling er ret uens i landets forskellige dele, selv om Ungarn i sammenligning med andre lande i Central- og Østeuropa har en ret homogen arbejdsløshedsfordeling. Ifølge nationale kilder svinger BNP pr. indbygger i regionerne fra det dobbelte af landsgennemsnittet i Budapest, som sammen med nogle regioner i landets vestlige del hører de mest velstående områder, til en tredjedel af landsgennemsnittet i de østlige dele af landet.

Den gennemsnitlige arbejdsløshed udgør lidt over 10%. Arbejdsløsheden er lavest i de vestlige områder og Budapest (7,2 %) og højest i de østlige områder (nordøst: 16,4 %).

Der blev i 1995 vedtaget en lov om regionaludvikling og fysisk planlægning, som danner retsgrundlag for Ungarns egentlige regionaludviklingspolitik. Principperne, målene og den institutionelle struktur, der er fastlagt i loven, udviser klare lighedspunkter med EU's strukturpolitik.

Ministeriet for miljø og regionaludvikling har ansvaret for såvel regionaludvikling som fysisk planlægning. Det nationale råd for regionalpolitik varetager koordineringen af ministeriernes indsats. Desuden medvirker et kontor for national udvikling i gennemførelsen af Ungarns regionalpolitik. Ifølge et regeringsdekret skal der etableres en regionaludviklingsfond.

Ungarns regionalpolitiske instrumenter er klart begrænsede. Det er dog endnu ikke muligt at fastslå, hvor stor en del af de samlede udviklingsudgifter der kan anses som sammenlignelige med EF's strukturpolitik. Der kan derfor ikke på nuværende tidspunkt laves et pålideligt skøn over Ungarns medfinansieringsevne.

På det regionale plan udgøres den øverste administrative struktur af 20 "amter". De har ansvaret for at gennemføre regionalpolitikken, men samtidig er det fastsat i den nye lov, at der skal etableres nogle mere omfattende regionale enheder for administration og planlægning, og der skal nedsættes nogle regionale udviklingsråd på initiativ af amterne.

Der er blevet oprettet ca. 100 sammenslutninger af lokale forvaltninger med ansvar for udvikling og planlægning af bebyggelsespolitikken. Deres repræsentative organer vedtager udviklingsprogrammer. Der er for øjeblikket planer om 7 NUTS II-områder, der omfatter landets samlede territorium.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Den ungarske regering er opmærksomhed på behovet for en aktiv regionalpolitik, der inddrager myndigheder på alle niveauer. Ungarn er desuden det første land i Central- og Østeuropa, der har vedtaget retlige bestemmelser, der ligger nært op ad EF's strukturpolitik. En række dele af den nye lovgivning er blevet affattet med henblik på senere overtagelse af de gældende EU-regler.

Der er stadig problemer i forbindelse med gennemførelsen af den nyligt vedtagne regionaludviklingspolitik. Der er institutioner, der mangler at blive oprettet, og eksisterende institutioner, der har brug for bistand og erfaringer. Ud over det nationale råd for regionaludvikling er der stærkt behov for koordinering mellem ministerierne, og i det øjemed er der behov for hensigtsmæssige forvaltningsmæssige rammer og effektive procedurer, som også omfatter budgetspørgsmål.

Der må rettes op på den manglende koordinering mellem de ministerier, der står for spredningen i bosættelsesmønstret, og de valgte udviklingsråd for amterne, som er vigtigste aktører i regionaludviklingsspørgsmål. Endvidere bør det regionale samarbejde mellem amterne styrkes.

Konklusion

Med loven om regionaludvikling har Ungarn fastlagt retsgrundlaget for en omfattende regionalpolitik. Skønt nogle af lovens bestemmelser endnu ikke er blevet gennemført, ser det ud til, at Ungarn har en tilfredsstillende kapacitet på det administrative område til at forvalte integrerede regionaludviklingsprogrammer. Med de resterende reformer skulle Ungarn således være rede til at anvende fællesskabsbestemmelserne og effektivt formidle støtten fra EF's strukturpolitik.

3.6 Livskvalitet og miljø

Miljø

Fællesskabets miljøpolitik, der udledes af traktaten, sigter mod bæredygtighed baseret på integrering af miljøbeskyttelse i EU's sektorpolitikker, forebyggende indsats, forurenere betaler princippet, bekæmpelse af skader ved kilden og delt ansvar. 'L'acquis communautaire' (Fællesskabets regelværk) omfatter omkring 200 retsakter, der dækker en lang række spørgsmål, herunder vand- og luftforurening, forvaltning af affald og kemikalier, bioteknologi, strålingsbeskyttelse og naturbeskyttelse. Medlemsstaterne skal sikre, at der foretages en vurdering af virkninger på miljøet, inden der gives tilladelse til visse offentlige og private projekter.

Ifølge Europaaftalen skal Ungarns udviklingspolitik ledes af princippet om bæredygtig udvikling og bør fuldt ud inddrage miljøhensyn. Den fastlægger ligeledes miljø som et område for bilateralt samarbejde samt for tilpasning af landets lovgivning til Fællesskabets.

Hvidbogen dækker kun en mindre del af retsakterne på miljøområdet, nemlig produktrelateret lovgivning, der er direkte forbundet med fri bevægelighed for varer.

Sammendrag

Medens Ungarns miljøproblemer er mindre alvorlige end i de andre lande i området, og forskellene rundt omkring i landet er mindre udtalte, står landet stadig over for en stor udfordring med hensyn til at bringe landets standarder op på højde med Den Europæiske Unions inden for vand, affald og luftkvalitet.

Vandkvaliteten, der er nært tilknyttet landbrugsaktiviteter og forværret af mangelen på affaldsbehandlingsanlæg i mange småsamfund, er hovedproblemet, og det kræver større investeringer. Affaldsforvaltningen har været særdeles forsømt tidligere, og der er problemer med farligt affald og husholdningsaffald. Den generelle tendens i emissioner af de væsentligste forurenende stoffer viser betydelige fald siden sidst i 1980'erne på grund af ændringer i brændselsanvendelse og industrielle omstruktureringer. Bytrafik er imidlertid nu den hurtigst voksende luftforureningskilde. Endelig er nogle af landets naturværdier, såsom Balaton-søen og Sajo-dalen, blevet ødelagt ved intensivt landbrug eller trues af hæmningsløs anvendelse til fritidsaktiviteter og turisme.

Ungarns investeringsniveau på miljøområdet ligger lige under gennemsnittet for EU-landene udtrykt som andel af BNP. I de seneste år er over halvdelen af miljøinvesteringerne blevet anvendt i vandsektoren.

Landet har startet en omfattende reform af sin miljøpolitik, der hovedsagelig sigter mod tilpasning til EF-standarderne. Der har siden 1995 været en miljørammelov i kraft, medens parlamentet er tæt på at vedtage et nyt nationalt program på mellemlang sigt, der dækker sektorbestemte og regionsbestemte foranstaltninger. Der er for nylig blevet vedtaget eller udarbejdet rammebestemmelser på nogle nøgleområder (affald, vand, natur). På den anden side er megen af den afledte lovgivning, navnlig på de vand- og affaldspolitiske områder, gammel. Overvågningssystemet for de fleste sektorer er tilstrækkeligt. Anvendelse af økonomiske instrumenter har hidtil været begrænset. I betragtning af de begrænsede disponible offentlige midler til miljøforbedringer bør muligheden for markedsbaserede instrumenter som

finansieringskilde undersøges nøjere.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Som resultat af nylig vedtaget lovgivning er den formelle overholdelse af EF's miljølovgivning godt fremskredet, og der kan på basis af foreliggende planer forventes yderligere fremskridt i de næste tre-fire år, navnlig inden for affaldsforvaltning, vand og kemikalier. Endvidere er en række generelle miljøpolitiske foranstaltninger, såsom vurdering af virkninger på miljøet, adgang til oplysninger og integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, enten allerede klar eller vil om kort tid blive vedtaget. Størstedelen af det resterende lovgivningsarbejde vedrører afledte love - f.eks. om vand og affald - der stadig er baseret på det gamle system snarere end på rammeloavgivning. Der burde gøres en særlig indsats for hurtig omsættelse til national lov af rammekoavgivninger om luft, affald og vand samt af direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC), samt udarbejdelse af finansieringsstrategier for lovgivning i vand-, luft- og affaldssektorerne, der kræver større investeringer.

Hvad angår direktiverne i hvidbogen, er lovgivning i kraft eller ved at blive vedtaget for næsten alle miljøsektorer, medens lovgivning om affald og støjmission stadig er under udarbejdelse.

Der er imidlertid stadig betydelige problemer med væsentlig overensstemmelse. Der kræves yderligere bestræbelser med hensyn til gennemførelse og håndhævelse af miljøpolitik, især i forbindelse med overvågnings- og håndhævelsesstrukturer og med at hæve niveauerne for tilladelser og bøder. I vandsektoren kræves der f.eks. store investeringer for at tilslutte den resterende store del af befolkningen til vandforsyningen. Overensstemmelsen er også ringe hvad angår produktrelaterede direktiver i hvidbogen og affaldsforvaltning, hovedsagelig på grund af utilstrækkelig håndhævelse i industrien. Forbedret håndhævelse på områder med ringe overensstemmelse (f.eks. mindre fremstillingsanlæg og landbrug) vil være kritisk for gennemførelse af lovgivning. Landets miljøtiltrædelsesstrategi burde indeholde gennemførelsestidsplaner for overholdelse af EF-miljølovgivning og starte med blandt andet gennemførelse af de ovennævnte ramme- og IPPC-direktiver.

Konklusion

I betragtning af de nuværende tendenser og planer kan fuldstændig gennemførelse af miljølovgivningen i national ret i Ungarn opnås på mellemlang sigt. Effektiv overholdelse af en række retsakter, der kræver et vedvarende højt investeringsniveau og en betydelig administrativ indsats (f.eks. behandling af byspildevand, drikkevand, aspekter af affaldsforvaltning og luftforurening), vil imidlertid kun kunne opnås på lang til meget lang sigt. Væsentlig overensstemmelse vil afhænge af gennemførelsesændringer i strukturen i håndhævelsessystemet og dets instrumenter, og at der samtidig anvendes den foreslåede nationale tiltrædelsesstrategi for miljøområdet. Det vil ligeledes afhænge af en forøgelse i offentlig og privat investering.

Forbrugerbeskyttelse

Den gældende fællesskabsret omfatter beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser (herunder kontrol med vildledende reklame, prisangivelse, forbrugerkredit, urimelige kontraktvilkår, fjernsalg, pakkerejser, salg uden for forretningslokalerne og timeshare) samt generel produktsikkerhed og produktsikkerhed inden for områderne kosmetik, tekstilbetegnelser og legetøj.

Europa-aftalen omhandler tilnærmelse af lovgivningen til fællesskabsretten samt samarbejde om at skabe fuld kompatibilitet mellem forbrugerbeskyttelsessystemerne i Ungarn og EU. Hvidbogens fase I-foreanstaltninger fokuserer på forbedring af produktsikkerheden, herunder for kosmetik, tekstilprodukter og legetøj, og på beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser, herunder bl.a. på bestemmelser om vildledende reklame, forbrugerkredit, urimelige kontraktvilkår og prisangivelse. Fase II-foreanstaltningerne vedrører pakkerejser, salg uden for forretningslokalerne og timeshare. Desuden vil der skulle tages hensyn til EU-lovgivning, der er vedtaget for nylig (jernsalg), eller som snart bliver det (sammenlignende reklame, prisangivelse).

Sammendrag

Den ungarske forbrugerbeskyttelse omfatter ikke nogen specifik forbrugerbeskyttelseslov. Lovgrundlaget for forbrugerbeskyttelsen findes i lovgivningen inden for flere forskellige områder. Ansvar er deles af flere forskellige myndigheder og ministerier, hvilket gør koordineringen vanskelig.

I 1996 bad parlamentet den ungarske regering om at udarbejde og fremlægge forslag til en forbrugerbeskyttelseslov i løbet af et år. Som svar herpå vedtog regeringen i juni 1996 en resolution om principperne for modernisering af forbrugerlovgivningen. Ministeriet for industri og handel fik derefter sammen med nogle andre ministerier pålagt at udarbejde et lovforslag, som sandsynligvis vil blive forelagt parlamentet i anden halvdel af 1997, og som menes at opfylde EU's krav. Når denne lov er vedtaget, vil den sandsynligvis bidrage til at gøre forbrugerlovgivningen mere ensartet i Ungarn.

Ungarn var et af de første lande i Centraleuropa, der udviklede en forbrugerbevægelse. Den nationale forening for forbrugerbeskyttelse agerer både som en sammenslutning af lokale forbrugerforeninger og som en national pressionsgruppe. Men der er ikke nogen institutionaliseret form for repræsentation for forbrugerorganisationerne.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Det kræver et stort stykke lovgivningsarbejde at få moderniseret forbrugerlovgivningen, så den kommer i overensstemmelse med EF's forbrugerdirektiver, bl.a. skal en lang række forbrugerpolitiske begreber og definitioner opklares. For mange af forbrugerpolitikens områder er der en eller anden form for lovgivning, som dog ikke giver en beskyttelse svarende til EF's krav. Når man får vedtaget en forbrugerbeskyttelseslov, vil den fungere som rammelov for tilpasningen af den ungarske lovgivning til EF's forbrugerbestemmelser.

For mange af nøgleforeanstaltningerne i hvidbogen er man ved at udarbejde lovforslag eller

lovændringer. Men i skrivende stund er gennemførelsesgraden for fællesskabsretten lav. Konkret skal der foretages tilpasning af eksisterende lovgivning inden for områderne prisangivelse, vildledende reklame, salg uden for forretningslokalerne, fjernsalg, urimelige kontraktvilkår, forbrugerkredit, generel produktsikkerhed, kosmetik og legetøjs sikkerhed. Der er ingen lovgivningstiltag for timeshare og tekstilbetegnelser.

Der vil i forbindelse med indførelsen af den gældende fællesskabsret blive brug for udvikling af en stærk og uafhængig forbrugerbevægelse med støtte fra de offentlige myndigheder.

Konklusion

Den ungarske regering forsøger at få indført kravene fra EF-direktiverne på forbrugerområdet i den nationale lovgivning. Disse bestræbelser skal fortsættes, men Ungarn vil sandsynligvis på mellemlang sigt blive i stand til at overtage hele den gældende fællesskabsret på forbrugerområdet. Indsatsen bør koncentreres om at komplettere, ajourføre og samle lovgivningen og om at oprette de strukturer, der er nødvendige for at sikre en effektiv gennemførelse af den gældende fællesskabsret.

3.7. Retlige og indre anliggender

Den nugældende ret

Det vigtigste grundlag for gældende lovgivning inden for retlige og indre anliggender (RIA) er det samarbejde, der omhandles i afsnit VI (artikel K) i traktaten om Den Europæiske Union, dvs. tredje søjle, men der er en snæver forbindelse til visse bestemmelser og foranstaltninger under traktatens første søjle (EF-traktaten).

Den væsentligste del af EU-samarbejdet om retlige og indre anliggender omfatter asyl, kontrol af EU's ydre grænser og indvandring, toldsamarbejde og politisamarbejde med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af alvorlig kriminalitet, herunder narkotikahandel, samt civil- og strafferetligt samarbejde. EU-traktaten fastsætter de vigtigste principper for dette samarbejde og henviser specielt til Den Europæiske Konvention om Menneskerettighederne og Genèvekonventionen (1951) om Flygtninges Retsstilling. I øvrigt er denne traktat, uden at det specielt nævnes, baseret på en række internationale konventioner, der er relevante for den, især fra Europarådet og FN, samt på Haag-konferencen. Indholdet af lovgivningen under tredje søjle er forskelligt fra indholdet af første søjle, idet den består af konventioner, fælles aktioner, fælles holdninger og resolutioner (herunder godkendte elementer af udkast til instrumenter, som er under forhandling). Rådet har indgået en række EU-konventioner (bl. a. Dublin-konventionen fra 1990 og konventioner om udvisning, bedrageri og EUROPOL). Disse er nu ved at blive ratificeret af de nationale parlamenter, medens adskillige andre konventioner, f. eks. om de ydre grænser, er på forskellige forhandlingsstadier i Rådet. Lovgivningen inden for RIA kræver i høj grad praktisk samarbejde, vedtagelse af lovgivning og en effektiv gennemførelse af denne.

Den nye traktat

De nuværende samarbejdsrammer bliver i stort omfang udvidet for flere af de ovennævnte emner, når den traktat, der blev resultatet af regeringskonferencen i Amsterdam, træder i kraft.

Således bekræftes det i den nye traktat, at Unionen skal udvikles til et område med "frihed, sikkerhed og retfærdighed", og disse emner samt den fri bevægelighed for personer, asylspørgsmålet, og indvandringen bliver til fællesskabsanliggender.

Specielt med hensyn til den fri bevægelighed for personer skal Schengen-aftalen ifølge den nye traktat integreres i Den Europæiske Union, og alle kommende medlemmer af EU skal acceptere gældende bestemmelser i denne aftale.

Yderligere skal politisamarbejdet og det strafferetlige samarbejde styrkes ifølge den nye traktat.

Europaaftalen og Hvidbogen

Europaaftalen omfatter bestemmelser om samarbejde om bekæmpelse af narkotikamisbrug og hvidvask af penge.

Hvidbogen går ikke direkte ind på spørgsmål under tredje søjle, men der er henvisninger til første søjle, bl. a. til hvidvask af penge og fri bevægelighed for personer, som er snævert forbundet med RIA. Der henvises også til Bruxelles- og Romkonventionerne.

Oversigt

Almindelige forhåndsbetingelser for samarbejdet om RIA

Ungarn blev medlem af Europarådet i 1990 og har ratificeret de vigtigste instrumenter om menneskerettighederne. Det fastsættes i forfatningen, at domstolene skal være uafhængige i overensstemmelse med retsstatsprincipperne.

En reform af de institutioner, der har betydning for RIA, er godt i gang, idet det i øjeblikket prioriteres at bygge videre på de foranstaltninger til skabelse af et civilt og demokratisk samfund, der allerede er truffet med henblik på at effektivisere institutionerne, så de kan varetage de opgaver, som de har ansvaret for. Forfatningen sikrer beskyttelsen af personoplysninger, og en ny lov herom, der stort set opfylder EU's krav, er nu på plads. Ungarn har underskrevet konventionen om beskyttelse af personoplysninger af 1990. (se også det særlige punkt om det indre marked).

Asyl

Ungarn underskrev Genève-konventionen og protokollen i 1989, men tog et geografisk forbehold, hvorved ikke-europæiske flygtninge i realiteten blev udelukket fra beskyttelse. En ny asyllov er under forberedelse. Den vil fjerne den geografiske begrænsning, gøre det muligt for Ungarn at trække sit forbehold tilbage og fremme moderniseringen af forvaltningen. Der er i øjeblikket ca. 6.000 flygtninge i landet, men der er tendens til et fald i antallet. Der er ligeledes ca. 6.000 midlertidige flygtninge fra det tidligere Jugoslavien. Ungarn planlægger en tilbagesendelse af disse flygtninge i samarbejde med internationale organer, men (som også andre steder) er denne tilbagesendelse ikke begyndt endnu.

Indvandring/Grænsekontrol

Der fandt ca. 40 millioner grænsepassager sted i 1995, hvoraf ca. 103.000 var ulovlige. Indvandrerne kommer fra Rumænien, det tidligere Jugoslavien, og SNG-landene. Deres mål er at rejse gennem Ungarn til Vesten (selv om også Ungarn er ved at blive bestemmelseslandet). Ungarn har aftaler om visumfrihed med EU- og SNG-landene (for sidstnævnte kræves invitationsbrev). Ungarn er ved at overveje sin stilling vedrørende aftalerne om visumfrihed med SNG-landene på baggrund af kravet om harmonisering med EU's liste over tredjelande, for hvilke der kræves visum. Ungarn er også ved at modernisere sine konsulære procedurer for visumudstedelse, og det er allerede fastsat, at visa skal udstedes i udlandet. Der er på grundlag af krav fra EU en omfattende samarbejdelse af udlændingeloven i gang. I øjeblikket udstedes der årligt ca. 2.000 opholdstilladelser til etniske ungare. Der kan træffes forskellige administrative forholdsregler over for personer, der ikke kan godtgøre, under hvilke status de opholder sig i landet, idet deres bevægelsesfrihed kan begrænses, de kan tilbageholdes eller udvises. Disse foranstaltninger kan prøves ved domstolene. Der er indgået tilbagetageaftaler med Østrig og nabolandene. Lignende aftaler er under forberedelse med Frankrig, Tyskland, Belgien, Nederlandene, Grækenland, Rusland, Tyrkiet, Indien, Pakistan, Kina og Vietnam. Grænseforvaltningen er ved at blive moderniseret ved den østrigske grænse, og regeringen planlægger (evt. delvis med hjælp fra PHARE) at modernisere informationssystemerne ved grænserne, indføre maskinlæsbare pas og omorganisere alle øvrige grænseovergangssteder. Regeringen har forelagt parlamentet et lovforslag om grænseforvaltning og tilrettelæggelse af grænsebevogtningen.

Politisamarbejde

Der findes organiseret kriminalitet i Ungarn i form af narkotikasmugling, menneskesmugling og prostitution, pengehvidvask, forfalskning af penge og dokumenter, smugling af varer og stjålne biler og pengeafpresning. Der anvendes vold og afpresning. Lokale kriminelle bander er aktive, ligesom forbrydersammenslutninger fra en række østlande. Politiet er blevet radikalt omorganiseret med henblik på en mere effektiv bekæmpelse af den organiserede kriminalitet, og der er oprettet specialenheder (til bekæmpelse af organiseret kriminalitet og narkotikasmuglingen). Ungarn har endnu ikke underskrevet konventionen om pengehvidvask, men der er indført ny lovgivning og administrative procedurer, der stort set opfylder kravene i konventionen, ligesom der er oprettet en task force for pengehvidvask. (se også det særlige punkt om det indre marked). Smugling af nukleart materiale var et problem i 1993-94, men er nu under bedre kontrol. Ungarn trues ikke indadtil af terrorisme, men er på vagt over for international terrorisme. Ungarn har ratificeret de vigtigste internationale terroristkonventioner og indadtil vedtaget love og administrative foranstaltninger mod terrorisme.

Narkotika

Ungarn er transitland for narkotikasmugling via den nordlige balkanrute (der er i de seneste år beslaglagt betydelige mængder heroin). Den indenlandske efterspørgsel er stigende. Ungarn har ratificeret de vigtigste internationale narkotikakonventioner (undtagen om pengehvidvask - se ovenfor) og arbejder bl. a. inden for PHARE Multi Country Drugs-programmet på at udvide sin indsats ved narkotikabekæmpelsen. Der er vedtaget lovgivning med henblik på narkotikaefterforskningen, og der er oprettet specielle narkotikaenheder under politiet.

Retssamarbejdet

Justitsministeriet er begyndt at forberede retssystemet til EU-tiltrædelsen. Regeringen gennemfører i stadig stigende tempo reformer af retssystemet, og har bl. a. oprettet en række midlertidige regionale appelretter, ligesom den er ved at udbygge videreuddannelsesfaciliteterne for dommere. Ungarn har ratificeret de vigtigste strafferetskonventioner (undtagen om pengehvidvask - se ovenfor) og er part i flere Haag-konventioner. Landet er ligeledes ved at videreudvikle sin civile retlige system.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er på vigtige områder en række mangler i ungarsk lovgivning, men den største del af lovgivningen er enten på plads, under forberedelse eller ved at blive gennemført. Den nærmeste fremtids højeste prioritet er en effektivisering af grænseforvaltningen, særlig ved de fremtidige ydre grænser. Visumordningen over for SNG-landene og andre ikke-associerede naboer er fortsat utilfredsstillende, og Ungarn må skabe sikkerhed for, at lettelserne for etniske ungarere passage fra nabolandene ikke fører til, at der ses bort fra behovet for en effektiv grænsekontrol ved den fremtidige ydre grænse.

De største institutionelle problemer skyldes ressourceknaphed, manglende erfaring og virkningerne på statsforvaltningen af den organiserede kriminalitet, herunder korrupsionen. Regeringen er imidlertid ved at træffe foranstaltninger til at forberede institutionerne, herunder retsvæsenet, til deltagelsen i udviklingen inden for RIA. Ungarn råder allerede over et mindre antal eksperter med kendskab til og erfaring i de krav, der stilles i forbindelse med samarbejdet

med EU-medlemsstaterne om RIA, og denne kerne af eksperter forventes videreuddannet og udvidet, efterhånden som forberedelsen af medlemsskabet skrider frem.

Den største mangel ved Ungarns hidtidige forberedelse har været, at landet ikke har kunnet ophæve sit geografiske forbehold vedrørende Genève-konventionen. Efter at det lovudkast, som regeringen er ved at forberede, er blevet godkendt af parlamentet, må der yderligere udarbejdes et gennemførelsessystem for den nye lovgivning vedrørende asyl. Desuden må det ved tilstrækkelige forholdsregler sikres, at flygtninge af ikke-ungarsk oprindelse kan støttes.

Konklusion

Ungarn vil i løbet af de næste få år kunne opfylde kravene i gældende og kommende EU-ret, hvis fremskridtene fortsætter i det nuværende tempo, og hvis programmerne for effektiv efteruddannelse og for videreudvikling af institutionerne gennemføres inden for de institutioner, der er af størst interesse for RIA-samarbejdet.

3.8 Eksterne politikker

Handel og internationale økonomiske forbindelser

Regelværket på dette område består primært af Fællesskabets multilaterale og bilaterale handelspolitiske forpligtelser samt dets autonome instrumenter til beskyttelse af handelen.

Europaaftalen indeholder på adskillige områder bestemmelser, hvori det kræves af parterne, at de handler i overensstemmelse med WTO/GATT-principperne eller andre relevante internationale forpligtelser.

Hvidbogen indeholder ikke nogen bestemmelser på dette område.

Sammendrag

Ungarn har udviklet en åben, handelsorienteret økonomi og er medlem af Verdenshandelsorganisationen (WTO). Ungarn vil ved tiltrædelsen skulle opfylde forpligtelserne under de plurilaterale WTO-aftaler, som Fællesskabet er part i.

Ungarn opretholder i øjeblikket betalingsbalancekontingenter for forbrugsgoder, herunder tekstilvarer og beklædningsgenstande. Denne restriktion vil gradvis skulle afskaffes forud for tiltrædelsen. Tillægsafgiften på import blev afskaffet den 1. juli 1997. Ved tiltrædelsen vil Fællesskabets tekstilpolitik blive udvidet til at omfatte Ungarn; på tiltrædelsestidspunktet vil de EF-restriktioner, der opretholdes, skulle tilpasses med en passende mængde for at tage hensyn til Ungarns tiltrædelse.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Ved tiltrædelsen vil Ungarn skulle anvende EF's fælles toldtarif og bestemmelserne om udenrigshandel i den fælles landbrugspolitik. Efter Uruguay-runden vil det vejede gennemsnit for mestbegunstigelsestold for industriprodukter være 6,9% for Ungarn og 3,6% for Fællesskabet. Imidlertid vil den gradvise gennemførelse af frihandel mellem Ungarn og Fællesskabet på tiltrædelsestidspunktet mindske virkningerne for den indenlandske industri anvendelsen af de lavere satser i EF's fælles toldtarif.

Ungarn bør i sine forbindelser med internationale organisationer sørge for, at dets handlinger og forpligtelser er i overensstemmelse med Europaftalen, og sikre, at det som medlem af Fællesskabet indgår sine fremtidige forpligtelser på harmonisk vis.

Ved tiltrædelsen vil Ungarn blive part i Fællesskabets forskellige præferenceaftaler. Præferenceaftaler mellem Ungarn og tredjelande vil generelt set skulle afsluttes ved tiltrædelsen.

For så vidt angår handel med tjenesteydelser og etablering, er der en række uoverensstemmelser mellem Ungarns og Fællesskabets multilaterale forpligtelser. Det skulle være muligt at finde en løsning herpå i de tilfælde, hvor det er nødvendigt.

Ungarn vil ved tiltrædelsen skulle ophæve sin nationale lovgivning vedrørende instrumenter til beskyttelse af handelen og derefter anvende EF-lovgivningen på dette område.

Erfaringerne fra tidligere tiltrædelser har vist, at den automatiske udvidelse af de eksisterende antidumpingforanstaltninger til også at omfatte nye medlemsstater ofte får tredjelandene til at rejse spørgsmål med hensyn til denne fremgangsmådes forenelighed med de relevante WTO-bestemmelser. Det har også vist sig, at der ved tiltrædelse åbnes mulighed for omgåelse af de foranstaltninger, der er vedtaget af Fællesskabet inden for rammerne af instrumenterne til beskyttelse af handelen. Det sker, når væsentlige mængder af et produkt, der er omfattet af foranstaltninger, forud for tiltrædelsen eksporteres til den fremtidige medlemsstats territorium, hvorefter de ved tiltrædelsen automatisk overgår til fri omsætning i det udvidede toldområde. Der vil i faserne forud for Ungarns tiltrædelse skulle tages fat om disse to problemer.

Ungarn er medlem af alle de fire eksisterende ordninger om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben. Ungarn anvender i praksis Fællesskabets kontrolliste for varer med dobbelt anvendelse. Våbeneksport er ligeledes kontrolleret. Lovgivningen for eksportkontrol i Ungarn kan sammenlignes med medlemsstaternes lovgivning, og de forpligtelser, der pålægges eksportvirksomheder, er omfattende. Ungarn synes ikke at have nogen problemer for så vidt angår anvendelsen af EF-lovgivningen på dette område.

Konklusion

Ungarn er godt stillet med hensyn til at kunne opfylde Fællesskabets krav på dette område i løbet af de nærmeste år.

Udvikling

Den gældende fællesskabsret på udviklingsområdet udgøres i hovedsagen af Lomé-konventionen, som løber indtil i begyndelsen af 2000.

Hverken Europaaftalen eller hvidbogen indeholder bestemmelser på dette område.

Sammendrag

Ungarn har ingen præferencehandelsaftaler med AVS-landene. Dog yder Ungarn under sin GSP-ordning en form for præferencebehandling med nedsatte toldsatter for en række AVS-lande og toldfri adgang for eksport fra de AVS-lande, der anses for at være de mindst udviklede.

Ungarn har ikke noget budget for udviklingsbistand, men der findes en "fond for udenlandsk bistand", der administreres af udenrigsministeriet (20 mio. HUF (ca. 200 000 ECU) i 1996). Via denne fond yder Ungarn udviklingsbistand efter OECD-standarder og humanitær bistand. Ungarn deltager også i Den Internationale Sammenslutning for Økonomisk Udvikling

Den nuværende og fremtidige situation

Ved tiltrædelsen skal Ungarn anvende sin præferencehandelsordning på AVS-staterne og sammen med de andre medlemsstater deltage i finansieringen af Den Europæiske Udviklingsfond (EUF), via hvilken der bevilges finansiel bistand under Lomé-konventionen.

Anvendelse af Lomé-handelsordningen burde i almindelighed ikke give anledning til problemer for Ungarn.

Normalt tiltræder nye medlemsstater Lomé-konventionen på grundlag af en protokol på tidspunktet for deres tiltrædelse af EU.

Konklusion

Ungarn er udmærket i stand til at opfylde EU-kravene på dette område i løbet af de kommende år.

Told

Fællesskabets regelværk i denne sektor er EF-toldkodeksen og gennemførelsesbestemmelserne hertil, den kombinerede nomenklatur, den fælles toldtarif, også handelspræferencer, toldkontingenter og tolsuspensioner, og anden toldmæssig lovgivning uden for toldkodeksens anvendelsesområde.

Europaaftalen dækker oprettelse af et frihandelsområde med Fællesskabet og gradvis afvikling af told for et bredt udvalg af varer efter faste tidsplaner, som starter på datoen for aftalens ikrafttrædelse.

Hvidbogen omfatter etape I foranstaltninger til at binde og rationalisere al frihandel i henhold til Europaftalen, også lovgivning, der er forenelig med toldkodeksen, den kombinerede nomenklatur osv. Etape II vedrører vedtagelse af hele Fællesskabets lovgivning med henblik på optagelse i toldunionen ved tiltrædelsen.

Sammendrag

Ved tiltrædelse vil de ungarske toldmyndigheder skulle påtage sig alle forpligtelser i forbindelse med beskyttelse og kontrol af deres del af EU's ydre grænse. Ud over bestemmelserne om indirekte beskatning vil de blive ansvarlige for gennemførelse og håndhævelse af den fælles handelspolitik, den fælles landbrugspolitik, den fælles fiskeripolitik osv. ved Fællesskabets ydre grænse.

Ungarns evne til at anvende Fællesskabets regelværk fuldt ud forudsætter, at der er mulighed for at vedtage og gennemføre fællesskabsbestemmelser, og at der findes et passende niveau for infrastruktur og udstyr, specielt med hensyn til databehandling og undersøgelsesmetoder, samt et effektivt toldvæsen og et tilstrækkeligt stort, velkvalificeret og motiveret personale med en høj grad af integritet.

Ungarn har med faglig bistand fra toldprogrammer tilpasset den ungarske toldlovgivning siden 1996 for at gøre den forenelig med EF-toldkodeksen. Desuden arbejdes der på at tilpasse gennemførelsesbestemmelserne samt anden toldmæssig lovgivning uden for toldkodeksens anvendelsesområde. Lovgivningen er følgelig stadig forskellig på visse områder.

Ungarn bragte sin nationale varenomenklatur på linje med Fællesskabets kombinerede nomenklatur pr. 1. januar 1996. Den ungarske administration har endnu ikke en integreret tarif. Dette vil gøre det vanskeligt at sammenligne de ungarske tolsatser med tolsatserne i den fælles toldtarif. Det planlægges at indføre en ordning med bindende tariferingsoplysninger i en ny kodeks.

Ungarn vedtog den 1. april 1997 den nye ordning for kumulativ oprindelse mellem lande i Europa.

Ungarn blev kontraherende part i EF-EFTA-konventionen om en fælles forsendelsesprocedure og konventionen om forenkling af formaliteter den 1. juli 1996.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Ungarn vil skulle tilpasse de nationale procedurer til fællesskabsbestemmelserne vedrørende suspensionsordninger og toldprocedurer af økonomisk betydning. Ved tiltrædelsen vil det være nødvendigt med visse tekniske overgangsordninger, navnlig for transaktioner, som påbegyndes før datoen for tiltrædelsen, men afsluttes efter denne dato.

På nuværende tidspunkt findes der 106 såkaldte "industri"-frizoner og 105 "oplagrings"-frizoner på ungarsk territorium. Det vil kræve en nøje undersøgelse at få fastlagt den nøjagtige rækkevidde af aktiviteterne i disse mange frizoner i forhold til fællesskabsbestemmelserne.

Det er vigtigt, at de ungarske myndigheder kan deltage på en hensigtsmæssig måde i de forskellige databehandlingssystemer til forvaltning af bestemmelserne om told og indirekte afgifter inden for toldunionen/det indre marked såvel som i databehandlingssystemerne til gensidig administrativ bistand i anliggender vedrørende told, landbrug og indirekte afgifter.

Ungarn vil ved tiltrædelsen skulle afskaffe al toldkontrol ved grænserne med EU-medlemsstater og andre lande, som tiltræder EU. I praksis skulle dette ikke give anledning til store vanskeligheder. Der bør dog lægges stærk vægt på kontrollen ved EU's ydre grænse og tages højde for de nødvendige ressourcer til at styrke grænsestederne ved Ungarns grænser til lande, der ikke er medlemmer af EU, i den strategiske planlægning.

Konklusion

Ungarn gør en stor indsats for at tilpasse toldvæsenet og dets personale til de opgaver, en moderne toldadministration skal kunne påtage sig.

Hvis Ungarn øger sin indsats, navnlig i forbindelse med projektforvaltning på edb-området, skulle landet være i stand til at varetage en EF-toldadministrations forpligtelser inden for de nærmeste år.

Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

Siden 1989 har Ungarn nyorienteret sin udenrigs- og sikkerhedspolitik mod europæisk og euro-atlantisk integration. Forbedring af forbindelserne med nabolande og situationen for de ungarske mindretal i udlandet har også af successive ungarske regeringer været betragtet som vigtige prioriteter i udenrigspolitikken af lige stor betydning. Ungarn har været en aktiv deltager i dialogordningerne under Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og har altid, når det har modtaget en opfordring hertil, støttet Unionens aktioner inden for disse rammer. Ungarn er medlem af FN, OSCE, Europarådet; det er associeret partner i WEU, deltager i NACC og PfP og er blevet opfordret til at indlede forhandlinger om medlemskab af NATO; det har leveret basisfaciliteter og sendt tropper til at deltage i INFOR/SFOR-operationer. Det deltager også i en række regionale organisationer, herunder CEFTA og CEI.

Ungarn stræber efter at bidrage til den regionale sikkerhed på basis af gode forbindelser med sine syv nabostater, med hvilke det ikke har nogen territoriale uoverensstemmelser. Der er indgået grundlæggende traktater om anerkendelse af grænser og beskyttelse af de ungarske mindretals rettigheder (i alt tre millioner) med Østrig, Slovenien, Kroatien, Rumænien, Slovakiet og Ukraine. Der består visse meningsforskelle mellem Ungarn og Slovakiet med hensyn til fortolkningen af deres bilaterale traktat. Ungarn har ikke anerkendt Slovakiet som efterfølgerstat til Tjekkoslaviet, til dels som følge af tvisten om bygningen af Gabčíkovo-dæmningen; denne tvist er blevet indbragt for den internationale domstol, og både Ungarn og Slovakiet er enige om at ville efterkomme domstolens dom. Der er heller ikke indgået nogen traktat med Forbundsrepublikken Jugoslavien, navnlig på grund af situationen for de ungarer, der lever i Voivodina.

Ungarn har en ret stor diplomatisk tjeneste, som vil sætte landet i stand til som medlem af Unionen af spille sin rolle fuldt ud. Det har 100 repræsentationer i udlandet og beskæftiger et diplomatisk personale på 639.

Ungarn støtter ikke-spredning af nukleare, biologiske og kemiske våben og er signatar af alle relevante internationale aftaler om våbenkontrol. Det fører streng kontrol med teknologi med dobbelt anvendelsesformål, eftersom det er medlem af alle større bestående eksportkontrolordninger. Ungarns væbnede styrker er under demokratisk kontrol. Forsvarindustrien har været i stærk tilbagegang i de senere år og er under omorganisering.

I sit memorandum, der ledsagede ansøgningen om medlemskab af Unionen, bekræftede Ungarn, at det vare rede til og i stand til at deltage fuldt ud og aktivt i den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

En vurdering af Ungarns udenrigs- og sikkerhedspolitik til dato giver anledning til at forvente, at det som medlem effektivt vil kunne indfri sine forpligtelser på dette felt.

3.9. Finansielle spørgsmål

Finanskontrol

Gennemførelsen af Fællesskabets politikker, navnlig landbrugs- og strukturfondspolitikken, kræver effektive systemer til forvaltning og kontrol af offentlige udgifter, herunder også bestemmelser om bedrageribekæmpelse. Der må desuden ske en tilnærmelse af lovgivningerne for at muliggøre indførelse af ordningen for "egne indtægter", med bl.a. passende bestemmelser om regnskabsføring.

Europa-aftalen indeholder bestemmelser om samarbejde vedrørende revision og finanskontrol, herunder teknisk assistance fra Fællesskabet i passende omfang. Hvidbogen omtaler ikke foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Det nuværende ungarske finanskontrollsystem er stærkt påvirket af praksis i EU-medlemsstaterne: begge grene af kontrolsystemet er opbygget i overensstemmelse med Fællesskabets model. Et internt revisionsorgan på regeringsplan, Regeringens Kontrolorgan (GCO), der rapporterer direkte til premierministeren, har beføjelse til at overvåge gennemførelsen af statsbudgettet og sikre, at principperne om forsvarlig forvaltning overholdes. Statens Revisionsorgan (SAO) er den traditionelle eksterne revisionsinstitution, der kontrollerer, at ministerier og nationale myndigheder arbejder effektivt, rationelt, formelt korrekt og lovligt. SAO rapporterer uafhængigt til parlamentet. Dets rapporter er offentlige og kan drøftes af de kompetente udvalg under nationalforsamlingen.

Desuden skal enhver organisation, der administrerer eller forbruger offentlige midler (herunder støtte udefra), have sin egen interne kontrolorganisation (uafhængig af SAO og GCO), der rapporterer direkte til ministeren eller direktøren for den pågældende institution. Dens opgave er at kontrollere finansforvaltningen i ministeriet og derunder hørende institutioner, og dens revision og kontrol dækker spørgsmål som formel rigtighed og forsvarlig finansiel forvaltning.

SAO's kontrol er generelt efterfølgende; forudgående kontrol er Statskassens ansvar. Det forventes, at der i fremtiden vil blive lagt større vægt på effektivitetskontrol.

Blandt de specielle kontrolorganisationer kan nævnes Kontoret for Afgifts- og Finanskontrol (lov om afgifter), Told- og Finansvæsenet (toldloven). De arbejder begge under Finansministeriets tilsyn.

Hvad angår bedrageri yder det ungarske retssystem (finans-, civil- og strafferet) beskyttelse ikke blot af Ungarns egne, men også af EU's finansielle interesser. Et Koordinationsudvalg for Beskyttelse af Økonomiske Interesser, der henhører under premierministerens kabinet, koordinerer på landsplan det bedrageribekæmpelsesarbejde, der udføres af organer som Kontoret for Afgifts- og Finanskontrol og Told- og Finansvæsenet.

Hvad angår importafgifter er det ungarske Told- og Finansvæsen ansvarligt for fastlæggelse og bogføring, men dette organ deltager også i udarbejdelsen af lovgivning, idet det høres.

Regionaludviklingspolitikken er integreret i landets økonomiske politik og indgår således i statsbudgettet. Der findes fem særlige statsfonde. De fleste af deres kontrolorganisationer er

blevet etableret for nylig og svarer til vesteuropæiske systemer. Under revisionsarbejdet (SAO er ekstern revisor) undersøges overholdelsen af de relevante lovbestemmelser, regnskabsdisciplin, effektivitet og resultaterne i forhold til de opstillede mål.

Hvad angår eksportsubsidier og markedsstøtte til landbruget har Kontoret for Afgifts- og Finanskontrol siden den 1. januar 1996 været udpeget som udbetalende organ. Det har beføjelse til at afgøre spørgsmålet om støtteberettigelse, til at foretage udbetalinger og til at revidere udgifterne. Kontoret bistås i forbindelse med revision af udbetalinger og støtte til landbruget af følgende organer: den ungarske statskasse, de 19 regionale landbrugskontorer under Landbrugsministeriet, Det Nationale Institut for Kvalitetskontrol i Landbruget og Skovinspektorerne.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Strukturen i det ungarske Told- og Finansvæsen (et centralt kontor, ti regionale kontorer og 112 lokale toldkontorer) kan sammenlignes med den opbygning af toldvæsenet, der findes i visse EU-medlemsstater. Kontrolorganisationen for de fem særforde, der finansierer vigtige statslige opgaver, har den nødvendige ekspertise og erfaring og opfylder de krav, EU stiller i henseende til finanskontrol.

Den ungarske regering har planer om at etablere et finansielt forvaltningssystem, der svarer til det, der anvendes i forbindelse med EU's strukturforde.

Bogføringsproceduren for importafgifter og sukkerafgifter skal bringes i overensstemmelse med den procedure, der gælder for EU's "egne indtægter".

Kontrollen med udbetalinger på landbrugsområdet, der netop nu er ved at blive indført, skal svare til EU's krav.

Bekæmpelsen af det sorte marked vil kunne fremskyndes og effektiviseres gennem fuld datamatisering og etablering af et langdistance datatransmissionssystem.

Konklusion

Ungarn skulle på mellemlang sigt være i stand til uden større problemer at opfylde sine forpligtelser med hensyn til finanskontrolstrukturer, forudsat at de for øjeblikket planlagte foranstaltninger faktisk gennemføres.

Konsekvenser for budgettet

I meddelelsen "Agenda 2000" redegøres der for de samlede finansielle rammer, som de budgetmæssige virkninger af fremtidige udvidelser skal indgå i på mellemlang sigt, således at der kan sikres sammenhæng med de foreslåede retningslinjer for EF-politikkerne inden for rimelige budgetrammer.

På nuværende stadium vil det være vanskeligt og sandelig også for tidligt at foretage et præcist skøn over de budgetmæssige konsekvenser af hvert enkelt ansøgerlands tiltrædelse. Virkningerne for budgettet afhænger i meget stor udstrækning af mange forskellige faktorer:

- tidspunktet for de enkelte landes tiltrædelse

- udviklingen indtil da i EF-politikkerne, særlig hvad angår de beslutninger, der vil blive truffet om fortsættelse af reformen af den fælles landbrugspolitik og de nye retningslinjer for strukturforanstaltninger

- ansøgerlandenes fremskridt med hensyn til vækst, styrkelse af deres konkurrenceevne og deres produktivitet og evne til at overtage Fællesskabets regelværk

- de overgangsforanstaltninger, som forhandlingerne vil kunne resultere i.

Der kan kun gives nogle beløbsstørrelser for nogle budgetkategorier og et samlet skøn, og alene som illustration.

Udgifter

Hvis man antager, at reformen af den fælles landbrugspolitik kommer til at forløbe efter de retningslinjer, som Kommissionen har skitseret i anden sammenhæng, vil Ungarns tiltrædelse i et år med fuldstændig anvendelse af denne reform og alene for markedsinterventionsforanstaltninger kun medføre et supplement på 2-3% til de tilsvarende udgifter, der forudses for de femten nuværende medlemsstater.

Efter en gradvis udvikling vil de tildelinger, der skal forudses for Ungarn i form af strukturforanstaltninger, ligge på omkring 4% af landets BNI.

Anvendelsen af de andre interne EF-politikker på de nyligt tiltrådte lande vil sandsynligvis medføre yderligere udgifter, der forventes at blive større end deres relative vægt i Unionens BNI, eftersom de yderligere omkostninger ved gennemførelsen af visse af disse politikker til dels står i forhold til den berørte befolkning, deres geografiske udstrækning eller antallet af medlemsstater, med hvilke der gennemføres aktioner for koordination og harmonisering. Som eksempel kan nævnes, at Ungarns BNI i øjeblikket repræsenterer 0,6% af Unionens.

Til gengæld burde Ungarns tiltrædelse ikke medføre væsentlige ekstraudgifter i tilslutning til Unionens eksterne foranstaltninger.

Endelig skal der tages hensyn til, at de enkelte landes tiltrædelse vil bevirke, at udgifter, som afholdes over EF-budgettet til før-tiltrædelsesprogrammer til fordel for ansøgerlandet, f.eks. via Phare-programmet, falder bort.

Under henvisning til det ovenfor anførte kan udgifterne som følge af Ungarns tiltrædelse på de tre nævnte områder anslås til et samlet beløb årligt inden for en gaffel på mellem 2,5 og 3,1 mia. ECU i tiden 2005-2006 (i faste 1997-priser).

Indtægter

De EF-budgetbidrag, der kan forventes af de nyligt tiltrådte lande under forudsætning af, at ordningen med egne indtægter gælder fuldt ud, forventes for samtlige BNI- og moms-indtægters vedkommende - under hensyntagen til nivelleringsreglerne for sidstnævntes vedkommende - at ligge nær deres andel af Unionens BNI. Det vil i Ungarns tilfælde sige under 0,6%. Ungarns andel af de traditionelle egne indtægter kommer til at afhænge af strukturen i landets handelstrømme på tiltrædelsestidspunktet.

For at sikre fastlæggelse af, kontrol med og overdragelse af de traditionelle egne indtægter i overensstemmelse med EF-forskrifterne er det nødvendigt at foretage tilpasninger af det nuværende toldsystem i Ungarn. Desuden forudsætter en korrekt beregning af BNI-indtægterne betydelige forbedringer med hensyn til pålidelighed, ensartethed og fuldstændighed i nationalregnskaberne. Der kræves endvidere statistiske forbedringer til fastlæggelse af beregningsgrundlaget for de egne moms-indtægter, som tillige kræver en komplet afpasning af moms-systemet i Ungarn efter EF-direktiverne.

4. Administrativ evne til at anvende Fællesskabets regelværk

Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 konkluderede, at en harmonisk integrering af de central- og østeuropæiske ansøgerlande i EU navnlig forudsætter tilpasning af deres administrative strukturer. I dette kapitel gennemgås den nuværende situation i Ungarns offentlige administration, herunder relevante aspekter af retsvæsenet, og der foretages en vurdering af landets nuværende og fremtidige forudsætninger for at varetage de funktioner, der kræves i et moderne, demokratisk samfund, med særlig henblik på behovet for at forvalte fællesskabsretten.

4.1 Administrative strukturer

Ungarns forfatningsmæssige organer, deres beføjelser og ansvar, herunder regionale og lokale myndigheder, er beskrevet i kapitel 1.

Ungarns centralforvaltning består af 12 (ligestillede) ministerier, desuden premierministerens kontor, to ministerier uden portefølje (privatisering og national sikkerhed) og seks nationale agenturer. Statssekretariatet for EU-integration i udenrigsministeriet fungerer som det centrale koordinerende organ for sager, der har relation til Ungarns optagelse i EU.

Retsgrundlaget for administrationen findes i loven fra 1992 om tjenestemænds retlige stilling og også delvist i loven fra 1973 om ministres og statssekretærens ansvar og retsstilling samt i loven fra 1990 om en midlertidig statusordning for statssekretærene (skønt de to sidstnævnte love står foran væsentlige ændringer inden for den nærmeste fremtid).

Den offentlige administration er generelt politisk uafhængig. Der findes regler vedrørende politisk uafhængighed både i forbindelse med ansættelse og forfremmelse. Det er imidlertid sædvane, at ministre foretager udnævnelser til højere poster i administrationen, som f.eks. statssekretær. Dette gælder også ofte på lavere niveauer.

Af de 98 200 offentligt ansatte i den ungarske offentlige administration er ca. 60 000 ansat i den centrale og lokale statsadministration, medens 40 000 er ansat direkte af lokale selvstyrende institutioner. I centraladministrationen har der været foretaget nedskæringer i medarbejderstaben med henblik på en nedbringelse af budgetunderskuddet, herunder en 16% nedskæring i den centrale offentlige administration (på trods heraf har antallet af tjenestemænd ligget relativt stabilt i de senere år). For øjeblikket er lønniveauet ca. tre gange højere i den private end i den offentlige sektor.

I 1994 blev stillingen som regeringskommissær for moderniseringen af den offentlige administration oprettet med henblik på koordinering af den offentlige administration. Denne kommissær rangerer på linje med en vicesstatssekretær og er tilknyttet premierministerens kontor. Et regeringsdekret fra september 1996 pålægger kommissæren sammen med andre relevante ministerier at forberede en handlingsplan for en reform af den offentlige administration. Handlingsplanen for 1997-98 indeholder en liste på 57 individuelle aktiviteter og behandler navnlig emner som afregularisering, uddannelse af tjenestemænd og yderligere udvikling af lokalstyret.

I slutningen af 1995 vedtog den ungarske regering moderniseringsprogrammet "Ungarn i et

nyt Europa”, der fastlagde retningslinjerne for landets strategi på middellang sigt. I dette dokument udstikkes rammerne for Ungarns forberedelse til medlemskab af EU. Regionalisering, regionaludvikling og regionalpolitik har status af nøgleelementer ved udarbejdelsen af en decentral og mere effektiv administrativ struktur og som den fremtidige ramme for industriel udvikling (se også afsnittet i indledningen om forholdet mellem EU og Ungarn).

4.2 Administrationens og retsvæsenets kapacitet

Ungarn var under kommunismen centralstyret. I det kommunistiske system var retsstatsprincippet ikke en førsteprioritet, og landets love og administrationen var underlagt partiets politik. Derfor blev både administrationen og selve retsstatsprincippet i stigende grad af befolkningen set som instrumenter til opnåelse af politisk kontrol.

Situationen i Ungarn er blevet væsentligt forbedret siden 1989. De nuværende administrative rammer kan nu sammenlignes med dem, der findes i EU-lande. De administrative enheders og kontrolorganernes opgaver er rimeligt veldefinerede. I løbet af de sidste fem seks år er der i overensstemmelse med de markedsøkonomiske krav blevet oprettet organisationer, der er blevet understøttet med det nødvendige ansvar og de nødvendige bemyndigelser til at kunne fungere efter hensigten.

Inden for visse områder er opdelingen af f.eks. kontrol, opgaver og kompetence imidlertid endnu ikke fastlagt. For eksempel er der både hvad angår landbrug og forbrugerbeskyttelse behov for at oprette centrale kontrolorganer. Med hensyn til forvaltningen og kontrollen med lokalstyret er der behov for betydelige forbedringer, idet kompetenceområderne og den institutionelle struktur bør defineres mere præcist.

Der er ikke tale om underbemanding overalt, men nedskæringerne i antallet af ansatte og de lave lønninger i forhold til den private sektor har indvirket negativt på moral og motivation inden for visse områder, navnlig centraladministrationen. Der har på det seneste været problemer med “hjerneflugt” af rutineret personale til den private sektor samt en nedgang i antallet af ansættelser. Det er vigtigt for den offentlige administrations effektivitet, at der findes en løsning på disse problemer.

Siden offentlighedens store forventninger i begyndelsen af 1990erne, er befolkningens tillid til administrationen alt i alt reduceret kraftigt. Den betragtes i nogle tilfælde som værende overdrevent legalistisk og uigennemsigtig. Korruptionsproblematikken har været meget synlig i debatten i de senere år, skønt det som regel kniber med at fremlægge beviser for de konkrete beskyldninger, der fremsættes.

Betydningen af administrative reformer anerkendes i vide kredse, og de planlagte reformer er almindeligvis godt gennemarbejdede. Handlingsplanen for reformen af den offentlige administration vil sætte en stopper for personalenedskæringerne og anerkender den vigtige rolle rutinerede tjenestemænd spiller samt deres behov for efteruddannelse. Gennemførelsen af en reform af den offentlige administration hindres imidlertid af de problemer, som reformerne skulle bringe en løsning på, nemlig: manglende forvaltningskapacitet, mangel på kvalificeret eller rutineret personale inden for visse områder samt utilstrækkelig eller ineffektiv koordinering og samarbejde mellem de forskellige departementer. Gennemførelsen af reformerne er foregået langsomt. Oplæring af nyansat personale og forbedret efteruddannelse

(navnlig i forvaltning) er nødvendigt med henblik på at øge administrationens generelle kvalitet. Administrationen har taget skridt til at øge forståelsen af betydningen af viden om EU-spørgsmål.

Hvad angår koordineringen af EU-relaterede spørgsmål, fungerer statssekretariatet for EU-integration efter hensigten. Yderligere reformer bør bygge videre på de nyttige fremskridt, der allerede er gjort.

Nøgleområder for gennemførelsen af den eksisterende fællesskabslovgivning

Ensartet anvendelse af fællesskabslovgivningen: Effektiv håndhævelse af den eksisterende fællesskabslovgivning forudsætter, at medlemsstaternes retlige instanser kan håndtere de traktatbestemmelser, der sikrer en ensartet anvendelse af fællesskabsretten, samt at det sikres, at det indre marked og fællesskabslovgivningen generelt kommer til at fungere korrekt. Det er nødvendigt med et velbemandet retssystem af høj kvalitet og veluddannede ansatte, hvis de nationale domstole skal kunne håndtere fællesskabsretten, herunder sager om direkte virkning og sager om indbringelse for EF-Domstolen i henhold til EF-traktatens artikel 177.

Under forudsætning af, at de reformer, der i den senere tid er vedtaget i Ungarn, kommer til at virke efter hensigten, herunder uddannelsen af dommere, skulle retssystemet være i stand til effektivt at anvende den gældende fællesskabsret. Inden for visse områder, som f.eks. offentlige indkøb, har ungarske dommere allerede anvendt Fællesskabets retsprincipper.

Det indre marked: Ungarns evne til at sikre korrekt anvendelse af Fællesskabets krav til det indre marked, navnlig hvad angår fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser forudsætter tilstedeværelsen af højtudviklede og effektive regulerings-, standardiserings-, certificerings- og kontrolmyndigheder, der kan handle i fuld overensstemmelse med EF-bestemmelserne. En analyse af disse punkter findes i kapitel 3.1 (under "De fire friheder").

Ungarns administrative kapacitet hvad angår fri bevægelighed for varer er stort set tilfredsstillende. Reguleringsorganerne lader til at have tilstrækkeligt med ansatte. De eksisterende problemer skyldes i højere grad manglende kommunikation mellem de forskellige institutioner. Også hvad den frie bevægelighed for tjenesteydelser angår er situationen generelt tilfredsstillende. Efter vedtagelsen af bankloven i 1996 er der med udgangspunkt i fællesskabskravene blevet oprettet en ny administrativ struktur. Skønt den ungarske bank- og kapitalmarkedskontrolmyndighed ikke kan siges at være underbemandet med 235 ansatte, bør disse i højere grad anvendes til en direkte kontrol af bankerne. Kvaliteten af disse undersøgelser bør forbedres gennem bedre uddannelse af personalet. Den statslige forsikringskontrolmyndighed har 36 ansatte.

Med henblik på at opfylde fællesskabskravene inden for dette område bør Ungarn konsolidere de fremskridt, landet allerede har gennemført i de relevante administrative strukturer.

Konkurrence: Som beskrevet i kapitel 3.1 (under "Konkurrence") kræver styrkelsen af konkurrencelovene, at der oprettes antitrust og statsstøttekontrolmyndigheder samt, at retssystemet, den offentlige administration og de relevante økonomiske aktører har den fornødne forståelse af konkurrencelov og -politik.

I Ungarn er den centrale myndighed på dette område kontoret for økonomisk konkurrence, der med 106 ansatte har en tilstrækkelig stor medarbejderstab. Ekspertniveauet er

tilstrækkeligt, men ikke desto mindre vil det for at kunne leve op til Fællesskabets krav på dette område være nødvendigt med mere og bedre viden om EU's konkurrencelove.

Telekommunikation: For at kunne over- og gennemføre de mange liberaliseringsbestemmelser, der findes i den eksisterende fællesskabsret inden for dette område er det nødvendigt med et organ til at fastsætte regler og udarbejde en politik; et sådant organ må være fuldstændig uafhængig af alle virksomheder, der opererer inden for dette område.

I Ungarn er det ministeriet for transport, telekommunikation og vandforvaltning og den nationale kommunikationsmyndighed, der har ansvaret for anvendelsen af bestemmelser og kontrolfunktioner (som f.eks. typegodkendelser, frekvens og kontrol). Den nationale kommunikationsmyndighed har 398 ansatte på centralt niveau og 276 ansatte på regionalt niveau, fordelt på 7 regionale kontorer. Der er imidlertid behov for forbedringer og styrkelse af regulerings- og håndhævelseskapaciteten på dette område. Endvidere er den nationale kommunikationsmyndighed ikke uafhængig af staten som følge af statens engagement i det dominerende telekommunikationsselskab.

Indirekte beskatning: Effektiv administration af den gældende fællesskabsret hvad angår indirekte beskatning forudsætter strukturer, der vil gøre det muligt at gennemføre fællesskabslovgivningen bestemmelser om harmonisering af moms og punktafgifter i en situation, hvor skattekontrol ved de indre EU-grænser er blevet ophævet. Punktafgiftsystemet er baseret på frilagre, idet afgiften betales til lokal tarif i medlemsstaten på det tidspunkt, hvor varen forbruges. For at dette system kan fungere kræves en veludviklet og velbemandet tjeneste med velkvalificerede og moralsk uangribelige medarbejdere.

I Ungarn er den relevante myndighed i denne forbindelse finansministeriet med i alt 8 000 ansatte (for finans- og skatteadministrationen, herunder told). Da der er stor udskiftning i medarbejderstaben, hvilket delvis skyldes, at færdiguddannet personale ansættes i den private sektor, er det vanskeligt at bedømme kapaciteten i den nuværende medarbejderstab. Med henblik på at sikre en effektiv administration af den eksisterende fællesskabsret inden for dette område, er det nødvendigt at konsolidere og forbedre medarbejderstabens generelle faglige standard, her tænkes bl.a. på uddannelsesforanstaltninger og lønforbedringer.

Landbrug: De administrative krav på landbrugsområdet vedrører hovedsageligt veterinær- og plantekontrol med henblik på at sikre folkesundheden og landbrugsvarernes frie bevægelighed samt evnen til at administrere den fælles landbrugspolitik mekanismer og krav, herunder de høje krav til finanskontrol og officielle statistikker. Disse punkter er behandlet under kapitel 3.4 (under "Landbrug"). De generelle normer på det statistiske område gennemgås i kapitel 3.3 (under "Statistikker").

Ungarn har en veludviklet infrastruktur hvad veterinær- og plantesundhedskontrol angår. Der er 20 kontorer med 2 280 ansatte, der tager sig af dyresundhed- og fødevarekontrol samt et nationalt institut for landbrugs kvalitetskontrol, der har 710 ansatte. Det er stadig nødvendigt med forbedringer ved grænsekontrollen for at leve op til EU-standarderne, og også hvad angår forvaltningen af den fælles landbrugspolitik er forbedringer påkrævet.

For at nå op på fællesskabsniveau på dette område er der stadig behov for visse forbedringer, skønt der er sket væsentlige fremskridt.

Transport: Overtagelsen af EU-kravene til det indre marked og konkurrence inden for transportsektoren, udviklingen af relevante infrastrukturprodukter og andre elementer af den gældende fællesskabsret inden for transportområdet kommer administrativt set til at udgøre en udfordring for de nye medlemsstater.

I Ungarn er den ansvarlige myndighed på dette område transport-, telekommunikations- og vandforvaltningsministeriet, der har 342 ansatte. Der er mangel på kompetent personale, og kommunikationen mellem de administrative enheder er ikke altid tilfredsstillende. Dette er navnlig et problem i forbindelse med håndhævelsen af sikkerhedskontrollen.

Beskæftigelse og socialpolitik: Et centralt administrativt krav med hensyn til den gældende fællesskabsret på dette område er tilfredsstillende inspektionskapacitet, navnlig hvad angår sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

Det ungarske arbejdstilsyn er velbemandet med 61 ansatte i centraladministrationen og 5 170 ansatte på de lokale kontorer (skønt kun en del af de ansatte er direkte beskæftiget med arbejdstilsynsopgaver). Arbejdstilsynet forventes at ville være i stand til at forvalte den gældende fællesskabsret inden for dette område.

Regionalpolitik og samhørighed: Det vigtigste krav på dette område er tilstedeværelsen af tilfredsstillende og effektive administrative organer - her tænkes navnlig på kompetence og retskaffenhed i omgangen med fællesskabsmidler.

Ungarns regionalpolitik administreres af ministeriet for miljø og regionaludvikling med 381 ansatte samt af regionale og lokale organer. Situationen på dette område er endnu ikke fuldt tilfredsstillende. Hvad finanskontrollen angår er situationen derimod stort set tilfredsstillende (se nedenfor i afsnittet finanskontrol). Effektiv administration af fællesskabsretten inden for dette område vil kræve forbedringer hvad angår koordinering, definition af kompetenceområderne for de forskellige organer og yderligere udvikling af den administrative ekspertise.

Miljø: Da EU's miljøpolitik indebærer, at miljøbeskyttelsen indarbejdes i EU's sektorpolitikker, er de administrative krav potentielt meget omfattende og involverer mange organer, der ikke normalt forbindes med miljøbeskyttelse. Hovedansvaret ligger imidlertid hos miljøministerierne og forskellige underordnede organer.

Som anført ovenfor (i afsnittet om regionalpolitik og samhørighed) har det ungarske ministerium for dette område 381 ansatte. Kontrollen forestås af sektorbestemte myndigheder, og håndhævelsen af det nationale inspektorat for miljøbeskyttelse samt af 12 regionale inspektorater. Dette system fungerer endnu ikke tilfredsstillende, idet der er behov for bedre koordinering med andre institutioner både på regionalt og nationalt niveau. Effektiv administration af fællesskabsretten på dette område vil kræve større både finansielle og menneskelige ressourcer, og regeringen bør udvise større beslutsomhed på dette område. Den planlagte rationalisering af systemet er endnu ikke blevet gennemført.

Forbrugerbeskyttelse: Effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret på dette område kræver overførsel af det overordnede ansvar til et særligt statsligt organ, der kan udarbejde, gennemføre og håndhæve forbrugerpolitikken og forbrugerbeskyttelseslovgivningen.

I Ungarn er det departementet for teknologisk udvikling og miljøbeskyttelse, der sammen med

det delvist uafhængige kontor for forbrugeranliggender har ansvaret for forbrugeranliggender. Der er allerede på nuværende tidspunkt opstået en stærk og uafhængig forbrugerbevægelse i landet. Der hersker stadig usikkerhed omkring, hvilket omfang og formål forbrugerpolitikken skal have. Dette er en del af forklaringen på de vanskeligheder, der har været med at håndhæve forbrugerlovene effektivt. Der er imidlertid også andre faktorer, der spiller ind, og som der bør søges en løsning på, såsom: mangel på eksperter, dårlig organisation samt manglende interesse for forbrugerspørgsmål inden for retsvæsenet.

Retlige og indre anliggender: Tilsynet med retlige og indre anliggender hører under justits- og indenrigsministeriet. De administrative strukturer inden for dette område må kunne tage sig effektivt af asyl- og indvandringsspørgsmål, grænsekontrol samt politi- og retligt samarbejde. Der er af yderste vigtighed, at der ansættes det nødvendige antal personer i administrationen, samt at disse personer modtager den fornødne uddannelse og er i besiddelse af den hæderlighed, der gør dem egnede til at beklæde en sådan stilling.

I Ungarn er justits- og indenrigsministeriet tilstrækkeligt bemandet (indenrigsministeriet har 549 ansatte og justitsministeriet 335). Der er endnu ingen garanti for, at asyl- og indvandringsspørgsmål kan behandles tilfredsstillende, men en ny asyllov, der skal bringe det administrative system på niveau med EU-standarderne, er under forberedelse. Grænsekontrollen er under modernisering, men ved visse grænser er kontrollen utilstrækkelig på grund af manglende ressourcer. Inden for politiet er der oprettet specielle enheder til bekæmpelse af organiseret kriminalitet, og samarbejdet med nabolandene er blevet intensiveret. Inden for retsvæsenet er der blevet sat skub i reformprocessen. Effektiv administration af fællesskabsretten inden for dette område vil kræve yderligere investeringer i menneskelige ressourcer (navnlig ekspertbistand og sprogundervisning) samt yderligere tiltag til korruptionsbekæmpelse.

Told: For at kunne anvende den gældende fællesskabsret på dette område må den fornødne infrastruktur og det nødvendige udstyr være til stede, herunder edb- og efterforskningsressourcer, samt opbygning af et effektivt toldvæsen med et tilstrækkeligt antal kvalificerede og motiverede medarbejdere med et højt integritetsniveau.

Det ungarske toldvæsen har 6 000 ansatte. På grund af stor personaleudskiftning er det vanskeligt at vurdere effektiviteten og derfor, om antallet af medarbejdere på de forskellige niveauer er tilstrækkeligt. En effektiv forvaltning af fællesskabsretten på dette område forudsætter, at man kan holde fast på kvalificerede og erfarne medarbejdere, samt at der gennemføres forbedringer af kontrolsystemet. Befolkningens syn på korruption er også et område, der bør tages fat på.

Finanskontrol: Beskyttelsen af Fællesskabets finansielle interesser kræver, at der udarbejdes tjenestegrene, der tager sig specielt af korruptionsbekæmpelse, at der uddannes særligt personale (efterforskningspersonale, dommere), samt at samarbejdet inden for specielle områder styrkes. Anvendelsen af Fællesskabets politikker navnlig inden for landbrug og strukturfondene, forudsætter effektive forvaltnings- og kontrolsystemer for de offentlige udgifter og ressourcer til bedrageribekæmpelse. Det er administrativt nødvendigt at opretholde en skarp skelnen mellem ekstern og intern kontrol. Politiet og retsvæsenet må være i stand til effektivt at tage sig af kompliceret international finansiell kriminalitet (herunder bedrageri, korruption og hvidvaskning af penge), der kan påvirke Fællesskabets finansielle interesser.

I Ungarn er det vigtigste eksterne kontrolorgan det statslige revisionskontor. Antallet af ansatte er ikke for indeværende tilgængeligt for Kommissionen. Opbygningen og administrationen af de ungarske systemer til finanskontrol lever i det store og hele op til EU-kravene.

4.3 Generel evaluering

Under forudsætning af, at Ungarn fortsætter de omfattende reformbestrebelse er det muligt, at de fornødne administrative strukturer til effektiv administration af fællesskabsretten vil være til stede på mellemlang sigt.

Hvis udviklingen fortsætter som hidtil vil det ungarske retssystem blive i stand til at anvende fællesskabsretten effektivt på mellemlang sigt.

C. SAMMENFATNING OG KONKLUSION

Ungarn indgav sin ansøgning om tiltrædelse af Den Europæiske Union den 31. marts 1994. Denne ansøgning er et led i den historiske proces, der afslutter delingen af Europa og er udtryk for forankringen af demokratiet i dette land.

Ved anvendelse af traktatens artikel O har Kommissionen efter anmodning fra Rådet udarbejdet en udtalelse om Ungarns ansøgning om tiltrædelse.

Ungarn har bl.a. forberedt sig på tiltrædelsen på grundlag af **Europaaftalen**, der trådte i kraft den 1. februar 1994. Gennemførelsen af **hvidbogen** fra maj 1995 om det indre marked, der er et andet afgørende element i før-tiltrædelsesstrategien, er sket på grundlag af et program, som regeringen udarbejdede i december 1995 (revideret i 1997). Regeringen har ligeledes etableret de nationale koordinationsstrukturer, som er nødvendige for gennemførelsen af den europæiske integrationspolitik.

Ansøgningen om tiltrædelse er blevet vurderet efter **de kriterier, som Det Europæiske Råd fastsatte på sit møde i København** i juni 1993. Ifølge konklusionerne herfra kan de ansøgerlande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, blive medlemmer af Den Europæiske Union, hvis de opfylder følgende betingelser. Medlemskab kræver, at ansøgerlandet:

- har opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal;

- har en levedygtig markedsøkonomi og kan klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen;

- kan påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og herunder er i stand til at tilslutte sig målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

Ved vurderingen af disse tre grupper af kriterier - politiske og økonomiske kriterier samt evnen til at gennemføre Fællesskabets regelværk - skal der ligeledes tages hensyn til myndighedernes og retsvæsenets evne til gennemføre principperne om demokrati og markedsøkonomi samt anvende og håndhæve regelværket i praksis.

Den fulgte **metode** har bestået i at foretage en analyse af situationen på mellemlang sigt for hvert ansøgerland under hensyntagen til de skete fremskridt og de allerede iværksatte reformer. For så vidt angår de politiske betingelser har Kommissionen foretaget en bedømmelse af den aktuelle situation, idet den er gået ud over en formel beskrivelse af institutionerne for at vurdere, hvorledes demokratiet reelt fungerer.

1) Politiske kriterier

De ungarske institutioner er velfungerende. De forskellige myndigheder er opmærksomme på grænserne for deres beføjelser og samarbejder indbyrdes. Valgene er frie og retfærdige og har ført til magtskifte i 1990 og 1994. Oppositionen deltager normalt i institutionernes arbejde.

Der er desuden ikke væsentlige problemer med hensyn til respekten for de grundlæggende rettigheder i landet. Mindretallenes rettigheder er sikret og beskyttet. Der er stadig behov for visse forbedringer med hensyn til retsvæsenets funktion og beskyttelse af sigøjnere, men de foranstaltninger, som regeringen for nylig har indført, er udtryk for fremskridt. Kampen mod korruption bør gøres mere effektiv.

Ungarn udviser således de kendetegn, der er typiske for et demokrati med institutionel stabilitet, som garanterer retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal.

2) Økonomiske kriterier

Ungarn har efter en nedgang på næsten 20% i BNP mellem 1989 og 1993 været vidne til en ny stigning i væksten fra 1994 (+ 1,5 % i 1995, + 1% i 1996). Denne stigning har været fulgt af en stabilisering af de offentlige finanser, handelsbalancen og inflationen (19,8 % i 1996). Ungarn har 10,2 millioner indbyggere, og BNP pr. indbygger svarer til 37% af gennemsnittet i EU. Landbrugssektoren beskæftiger 8% af den erhvervsaktive befolkning (7% af værditilvæksten). Handelen med EU har udviklet sig betydeligt siden 1989 og udgør i dag 60% af Ungarns udenrigshandel.

Situationen i Ungarn er følgende i forhold til de økonomiske kriterier, som Det Europæiske Råd fastsatte på sit møde i København:

Ungarn kan betragtes som et land med en **levedygtig markedsøkonomi**. Der er sket betydelige fremskridt i liberaliserings- og privatiseringsprocesserne, og antallet af nye virksomheder er steget stærkt. For at sikre stabilitet på længere sigt må der ske hurtige fremskridt i reformerne vedrørende pensioner og social sikring. Den påtænkte reform af pensionsordningerne vil yderligere have den fordel at udvide kapitalmarkedet.

Ungarn skulle være i stand til at modstå **konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU** på mellemlang sigt, hvis de makroøkonomiske betingelser til fordel for den stærke stigning i investeringerne fortsætter. De ungarske virksomheder er allerede konkurrencedygtige på markederne i EU. Omstruktureringen af industri og banker forløber normalt. Et vigtigt positivt punkt er, at Ungarn hele tiden sætter ind på at fremme reformer til fordel for markedsøkonomi og evner at træffe vanskelige beslutninger, når det er nødvendigt. Ungarn har haft en stor tilstrømning af udenlandske direkte investeringer. Nøglespørgsmålet i dag er imidlertid at undgå uacceptable budgetunderskud og underskud til udlandet, da det vil skabe hindringer for investeringer og omstruktureringer og bremse den nylige stigning i væksten.

3) Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab

Overtagelsen af Fællesskabets regelværk er vurderet i forhold til flere indikatorer:

- Europaaftalen omfatter specielt forpligtelser i forbindelse med etableringsret, national behandling, frihandel, intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb
- iværksættelse af de væsentligste foranstaltninger til oprettelse af det indre marked, der er opstillet i hvidbogen
- gradvis gennemførelse af de øvrige dele af regelværket.

Ungarn har gennemført den væsentligste del af sine forpligtelser i henhold til Europaaf-talen. Landet har opfyldt sine forpligtelser og overholdt tidsplanen for gennemførelse af aftalens bestemmelser. Forløbet har været tilfredsstillende og har givet mulighed for at løse alle vanskeligheder, der måtte være opstået på bilateralt niveau, navnlig på handelsområdet. Landet har i vid udstrækning gennemført forordninger og direktiver, der er omhandlet i hvidbogen.

På samtlige områder, der er knyttet til **det indre marked**, navnlig konkurrence, offentlige indkøb, intellektuel ejendomsret, selskabsret og regnskabsaflæggelse, beskatning, produktansvar og finansielle tjenesteydelser er retsgrundlaget praktisk taget på plads.

Trods alle bestræbelser må de fremskridt, der rent faktisk er konstateret i gennemførelsen af nyligt vedtagne tekster, ledsages af konkrete iværksættelsesforanstaltninger og indførelse af en effektiv administrativ infrastruktur. Ungarn råder over visse instrumenter, som fungerer hensigtsmæssigt (på området offentlige indkøb anvendes f.eks. de klageprocedurer, der er fastlagt ved direktiverne, og der er indgivet sager for domstolene), men der er stadig behov for en betydelig indsats på flere områder, særlig i forbindelse med standardisering.

Hvad angår **de øvrige dele af regelværket**, skulle Ungarn, hvis landet aktivt fortsætter forberedelserne med henblik på tiltrædelse, ikke få særlige vanskeligheder med at anvende regelværket på mellemlang sigt på følgende områder: uddannelse, ungdom og erhvervsuddannelse, forskning og teknologisk udvikling, telekommunikation, audio-visuelle midler, små og mellemstore virksomheder, udenrigshandel og udvikling.

Til gengæld er det nødvendigt, at Ungarn gør betydelige fremskridt med hensyn til forbrugerbeskyttelse og toldkontrol.

I betragtning af den indsats, der hidtil er gjort for omstrukturering og modernisering, er der god grund til at antage, at hovedparten af sektorerne i den ungarske **industri** kan fremstå som konkurrencedygtige operatører på enhedsmarkedet.

På **miljøområdet** er det nødvendigt med en meget betydelig indsats, herunder massive investeringer og styrkelse af administrationens evne til at anvende lovgivningen effektivt. Fuldstændig overtagelse af regelværket kan først komme på tale på lang sigt - eventuelt på meget lang sigt - og vil kræve øgede offentlige udgifter.

Ungarn har allerede gjort betydelige fremskridt med hensyn til overtagelsen af regelværket på **transportområdet**. Hvis landet fortsætter sine bestræbelser inden for vejtransport og teknisk kontrol, kan det forventes, at sektoren ikke vil give anledning til egentlige problemer. Landet må foretage de nødvendige investeringer til gennemførelse af de transeuropæiske net for at sikre et velfungerende indre marked.

Landet skulle ligeledes på mellemlang sigt kunne overtage regelværket om **beskæftigelse og sociale anliggender**. Men der må stadigvæk gøres bestræbelser med hensyn til at forbedre sundhedssystemet og anvende EU's standarder for arbejdstagernes sikkerhed og sundhed, idet landet dog allerede råder over egentlige arbejdstilsyn.

For så vidt angår **regionalpolitik**, har Ungarn vedtaget en regional udviklingspolitik, som, hvis den bliver gennemført, bør kunne give mulighed for på mellemlang sigt at iværksætte fællesskabsreglerne og udnytte strukturfondene. Landet bør ligeledes sørge for de nødvendige

finansielle kontrolinstrumenter.

Inden for **landbrugssektoren**, skulle tiltrædelsen på mellemlang sigt ikke kunne give anledning til væsentlige problemer for Ungarn ved en passende gennemførelse af den fælles landbrugspolitik, hvis der gøres fremskridt inden for det veterinære og fyto-sanitære område, og der sker en styrkelse af de strukturer, der skal gennemføre den fælles landbrugspolitik, og en omstrukturering af landbrugsfødevarersektoren,.

På **energiområdet** må der stadig gøres en indsats for så vidt angår monopolers stilling, prisfastsættelse, netadgang, statsintervention i sektorerne for faste brændstoffer og uran. Ungarn har et atomkraftværk i Paks, der producerer næsten 40% af landets elektricitet, men det skal moderniseres på mellemlang sigt, hvis det skal opfylde de internationalt anerkendte sikkerhedsnormer. Der må ligeledes findes en løsning på problemet med atomaffaldet herfra.

I betragtning af den samlede evaluering af de berørte områder ser det ud til, at Ungarn på mellemlang sigt vil kunne overtage og iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for at kunne afskaffe kontrollen ved de indre **grænser** og overføre den til de ydre grænser i Unionen.

Desuden skulle Ungarn ligeledes til sin tid kunne deltage i tredje fase af **Den Økonomiske og Monetære Union**, som indebærer en samordning af de økonomiske politikker og fuldstændigt frie kapitalbevægelser. Til gengæld er det endnu for tidligt at sige, om landet på tidspunktet for tiltrædelsen vil være i stand til at deltage i euroen: opfyldelsen af konvergenskriterierne er afhængig af, hvorvidt de igangværende strukturændringer lykkes; det er dog under ingen omstændigheder en betingelse for tiltrædelsen.

Landet skulle ligeledes kunne tilslutte sig regelværket om **retlige og indre anliggender** inden for de kommende år, selv om der må udvises særlig opmærksomhed over for spørgsmålet om grænsekontrol, behandling af asylansøgere, visapolitik og bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Ungarn har ligeledes udtrykt ønske om at deltage i Schengen-aftalerne.

Ungarn skulle kunne efterleve forpligtelserne i **den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik**.

Desuden har Ungarn siden 1989 udbygget sine relationer med nabolandene og undertegnet venskabsaftaler og aftaler om godt naboskab; Ungarn anerkender de eksisterende grænser og har fået afklaret næsten samtlige de stridigheder, som kunne skabe uenighed med nabolandene. Landet har spillet en vigtig rolle for stabiliteten i regionen.

4) Administrationens og domstolenes kapacitet

Hvis Ungarn fortsætter de reformer, der er indledt inden for administrationen, er der mulighed for, at de nødvendige strukturer til en effektiv gennemførelse af regelværket kan være på plads på mellemlang sigt.

Domstolenes kapacitet til at sikre en ensartet gennemførelse af fællesskabsretten er et vigtigt element, især til gennemførelsen af det indre marked. Hvis Ungarn fortsætter sine bestræbelser, skulle retssystemet kunne anvende regelværket på mellemlang sigt.

Konklusion

Kommissionen konkluderer på baggrund af den analyse, den har foretaget, at:

- Ungarn udviser de kendetegn, der er typiske for et demokrati med institutionel stabilitet, som garanterer retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal;

- Ungarn kan anses for at have en levedygtig markedsøkonomi og burde være i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen på mellemlang sigt;

- hvis Ungarn viderefører sine transformationsbestræbelser og styrker den konkrete anvendelse heraf, vil landet kunne overtage Fællesskabets regelværk på mellemlang sigt, navnlig i forbindelse med det indre marked; desuden vil det være nødvendigt at gennemføre en særlig indsats på især investeringsområdet for at opnå en fuldstændig anvendelse af regelværket inden for bl.a. miljø, toldkontrol og energi; generelt set er det absolut nødvendigt at videreføre de administrative reformer, således at landet udstyres med strukturer, der kan sikre en fuldstændig anvendelse og håndhævelse af regelværket.

På denne baggrund anbefaler Kommissionen at tiltrædelsesforhandlinger åbnes med Ungarn.

Den udvidede før-tiltrædelsesstrategi vil støtte Ungarns bestræbelser på at forberede sig hurtigere til forpligtelserne i forbindelse med tiltrædelsen, idet den koncentrerer sig om de svage punkter, der er identificeret i udtalelsen. Kommissionen vil senest ved udgangen af 1998 forelægge en rapport om de fremskridt, Ungarn har gjort.

BILAG: RESULTATET AF DET SENESTE PARLAMENTSVALG (1994)

<u>Politisk parti</u>	<u>Forkortelse</u>	<u>Antal pladser</u>
Det Ungarske Socialistparti	MSZP	208
De Frie Demokraters Alliance	SZDSZ	67
De Uafhængige Mindre Ejeres Parti	FKGP	25
Folkets Kristelig-demokratiske Parti	KDNP	23
De Unge Demokraters Sammenslutning, Ungarsk Borgerparti	FIDESZ-MPP	21
Ungarsk Demokratisk Forum	MDF	19
Det Ungarske Demokratiske Folkeparti	MDNP	15
Uafhængige	-	8

Det indre Marked: Hvidbogsforanstaltninger

Tabellen er baseret på oplysninger fra de ungarske myndigheder og bekræftet af dem som korrekte pr. udgangen af juni 1997. Det betyder ikke, at Kommissionen nødvendigvis er enig i deres analyse. Tabellen omfatter de direktiver og forordninger, der er omhandlet i hvidbogen, i alt 899. De er anført efter de kategorier, der benyttes i hvidbogen og i relation til de relevante policy-områder. Tabellen viser antallet af foranstaltninger, om hvilke de ungarske myndigheder har oplyst, at der allerede findes lovgivning, der til dels er i overensstemmelse med de tilsvarende foranstaltninger i hvidbogen.

Kapitler i hvidbogen		Direktiver		Forordninger		I alt
		Fase I	Fase II/III	Fase I	Fase II/III	
1. Frie kapitalbevægelser	Ungarn	3	1	0	0	4
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	1	0	0	4
2. Industriprodukters frie bevægelighed og sikkerhed	Ungarn	22	50	1	0	73
	Antal hvidbogsforanstaltninger	56	104	4	1	165
3. Konkurrence	Ungarn	3	0	1	0	4
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	0	1	0	4
4. Socialpolitik og -foranstaltninger	Ungarn	11	7	0	0	18
	Antal hvidbogsforanstaltninger	12	15	0	2	29
5. Landbrug	Ungarn	83	42	44	2	171
	Antal hvidbogsforanstaltninger	93	46	62	2	203
6. Transport	Ungarn	11	4	4	3	22
	Antal hvidbogsforanstaltninger	19	15	8	13	55
7. Det audiovisuelle område	Ungarn	1	0	0	0	1
	Antal hvidbogsforanstaltninger	1	0	0	0	1
8. Miljø	Ungarn	23	0	2	0	25
	Antal hvidbogsforanstaltninger	31	7	7	0	45
9. Telekommunikation	Ungarn	8	5	0	0	13
	Antal hvidbogsforanstaltninger	9	7	0	0	16

10. Direkte beskatning	Ungarn	0	0	0	0	0
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	2	0	0	4
11. Frie varebevægelser	Ungarn	0	0	0	0	0
	Antal hvidbogsforanstaltninger	0	0	0	0	0
12. Offentlige indkøb	Ungarn	5	1	0	0	6
	Antal hvidbogsforanstaltninger	5	1	0	0	6
13. Finansielle tjenesteydelser	Ungarn	12	8	0	0	20
	Antal hvidbogsforanstaltninger	13	8	0	0	21
14. Beskyttelse af persondata	Ungarn	0	2	0	0	2
	Antal hvidbogsforanstaltninger	0	2	0	0	2
15. Selskabslovgivning	Ungarn	2	2	0	0	4
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	3	0	1	6
16. Regnskabsvæsen	Ungarn	2	2	0	0	4
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	2	0	0	5
17. Civilret	Ungarn	1	1	0	0	2
	Antal hvidbogsforanstaltninger	1	1	0	0	2
18. Gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer	Ungarn	2	13	0	0	15
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	16	0	0	18
19. Intellektuel ejendomsret	Ungarn	5	2	0	0	7
	Antal hvidbogsforanstaltninger	5	3	0	3	11
20. Energi	Ungarn	6	0	0	0	6
	Antal hvidbogsforanstaltninger	10	2	3	0	15
21. Toldlovgivning	Ungarn	0	0	14	128	142
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	1	14	184	201
22. Indirekte beskatning	Ungarn	8	25	0	0	33
	Antal hvidbogsforanstaltninger	15	54	0	6	75
23. Forbrugerbeskyttelse	Ungarn	5	2	0	0	7

	Antal hvidbogsforanstaltninger	8	3	0	0	11
I alt	Ungarn	213	167	66	133	579
	Antal hvidbogsforanstaltninger	295	293	99	212	899

Statistiske data

Hvis andet ikke er angivet, stammer dataene i dette bilag fra det centrale statistiske kontor (KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVALTAL), som Eurostat og medlemsstaternes statistiske kontorer allerede har samarbejdet med i flere år inden for rammerne af Phare-programmet. Regelmæssig indsamling af data og formidling af disse indgår i denne samarbejdsproces, og formålet er at gøre det muligt at indføre EU-regler og EU-praksis inden for det statistiske område. Dataene er i videst mulige omfang indsamlet under anvendelse af EU-definitioner og -standarder, som somme tider afviger fra national praksis. Dette kan i nogle tilfælde give anledning til forskelle mellem dataene i dette bilag og de data, der er anført andre steder i dokumentet, og som generelt er baseret på de enkelte ansøgerlandes opdaterede besvarelse af det spørgeskema, som de modtog i april 1996. Fuldkommen kompatibilitet med EU's statistiske normer, og dermed fuld sammenlignelighed med data for EU, kan endnu ikke garanteres, især ikke med hensyn til de data, der ikke er leveret gennem Eurostat, men direkte af det pågældende land. Metodologiske bemærkninger om indhold eller særlige aspekter vedrørende de statistiske data i dette bilag er anført, hvis sådanne foreligger. Dataene bygger på de oplysninger, der forelå i maj 1997.

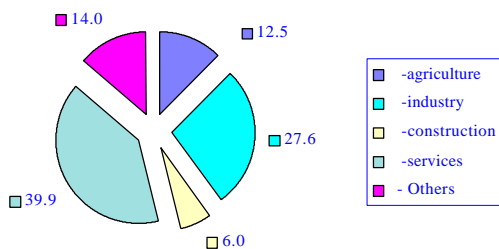
BASISOPLYSNINGER

	1990	1992	1993	1994	1995
	1000 hektar				
Areal			9303	9303	9303
Befolkning (ved periodens udgang)	i 1000				
- i alt		10310	10277	10246	10212
- Kvinder			5354.3	5338.2	5330.7
- Mænd			4922.7	4907.8	4881.3
	pr. km ²				
Befolkningstæthed		111	111	110	110
	i % af den samlede befolkning				
Befolkning i byerne		43.1	63.2	63.8	62.6
	pr. 1000 indbyggere				
Dødskvotient		14.2	14.4	14.4	14.2
Fødselskvotient		11.7	11.3	11.3	11
Indkomst og BNP pr. indbygger	europæisk regningsenhed (ECU)				
-Gennemsnitlig månedsløn pr. arbejdstager	167				239
-BNP pr. indbygger	1688				3343

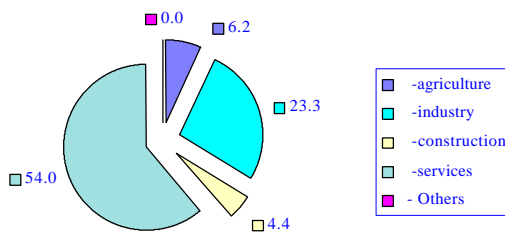
Produktionsstruktur: bruttoværditilvækst efter brancher

	% af samlet bruttoværditilvækst			
-landbrug	12.5			6.2
-industri	27.6			23.3
-bygge- og anlægsvirksomhed	6.0			4.4
-tjenesteydelser	39.9			54.0

share of branch GVA in 1990

share of branch GVA in 1995

share of branch GVA in 1990 = Bruttoværditilvækst efter branche, 1990

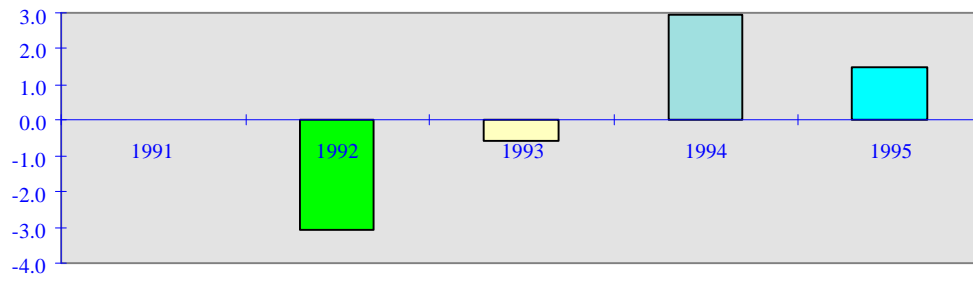
share of branch GVA in 1995 = Bruttoværditilvækst efter branche,

- agriculture = landbrug - industry = industri - construction = bygge- og anlægsvirksomhed - services = tjenesteydelser - others = andet

NATIONALREGNSKAB

	1991	1992	1993	1994	1995
	mio., national valuta				
Bruttonationalprodukt (i løbende priser)	2498319	2942668	3548262	4364811	5493800
	mia. ECU				
Bruttonationalprodukt (i løbende priser)	26.98	28.7	32.96	34.89	33.42
	i købekraftstandarder pr. indbygger				
Bruttonationalprodukt			5543.6	5953.9	6311.4
	%-ændring i forhold til forudgående år				
Bruttonationalprodukt		-3.1	-0.6	2.9	1.5
Udgifter til konsum		0.6	5.4	-2.3	-6.6
-husholdninger og NPIH'er		1.4	3.4	0.2	-7.1
-offentlig forvaltning og service		-1.1	9.8	-7.4	-5.7
Faste bruttoinvesteringer		-2.6	2.0	12.5	-4.3
Eksport af varer og tjenester		2.1	-10.1	13.7	13.4
Import af varer og tjenester		0.2	20.2	8.8	-0.7
	i % af bruttonationalproduktet				
Udgifter til konsum	80.5	84.2	88.2	84.3	78.1
-husholdninger og NPIH'er	54.8	57.7	59.7	58.0	54.0
-offentlig forvaltning og service	25.7	26.5	28.6	26.2	24.0
Faste bruttoinvesteringer	20.9	19.9	18.9	20.1	19.1
Eksport af varer og tjenester	32.8	31.4	26.4	28.9	34.4
Import af varer og tjenester	33.7	31.7	34.6	35.4	36.6

BNP, ændringer i forhold til forudgående år

**VIGTIGSTE
INDIKATORER**

ØKONOMISKE

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
	procentmæssig ændring i forhold til forudgående år						
Inflationstakt	28.9	35	23	22.5	18.8	28.2	23.6
	forudgående år = 100						
Mængdeindeks for industriproduktion				104	109.6	104.6	102.3
Mængdeindeks for landbrugsproduktionen, brutto				90.3	103.2	102.6	
Arbejdsløshed (ILO's metode)	i % af arbejdsstyrken						
- I alt				11.3	10.2	9.3	9.2
- under 25 år					17.6	16.6	15.7
- 25 år og derover					8.7	8.2	8.0
	i mia. USD						
Udlandsgæld, brutto	21.37	23.31	20.51	22.88	27.20		
Betalingsbalance	i mio. USD						
-Eksport af varer	9151	9688	10097	8119	7648	12864	14184
-Import af varer	-8617	-9330	-10108	-12140	-11364	-15297	-16836
-Handelsbalance	534	358	-11	-4021	-3716	-2433	-2652
-Tjenester, netto	484	534	765	216	159	642	1498
-Indkomst, netto	-1427	-1356	-1260	-1190	-1406	-1804	-1456
-Saldo på betalingsbalancens løbende poster	379	403	352	-4262	-4054	-2535	-1689
-Kapitalkonto og finansiel konto (ekskl. reserver)	-946	2379	409	6112	3205	5851	-1610
-Reserveaktiver	558	-2700	-763	-2574	640	-4614	1437

Inflationstakt: Procentmæssig ændring af årsgennemsnittet i det forudgående år - indeks uden udelukkelse (data baseret på nationale forbrugerprisindekser, der ikke altid er helt sammenlignelige)

Mængdeindeks for industriproduktion: Industriproduktion omfatter råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed samt elektricitets-, gas- og vandforsyning (i henhold til hovedafdeling C, D og E i NACE). Indeks for samlet industriproduktion og industrielt salg inkluderer data fra alle industrivirksomheder. Indeks efter branche vedrører indtil udgangen af 1994 virksomheder med mere end 20 ansatte og fra 1995 virksomheder med mere end 10 ansatte.

Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto: Indeksene baseres på evaluering af alle individuelle produkter inden for bruttolandbrugsproduktionen. Faste priser er angivet med udgangspunkt i 1991.

Arbejdsløshed (ILO-metoden): Procentdel arbejdsløse i arbejdsstyrken. Procentsatsen udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen under anvendelse af følgende ILO-definitioner og -henstillinger.

Arbejdsstyrke: beskæftigede og arbejdsløse i overensstemmelse med nedenstående ILO-definitioner.

Beskæftigede: alle personer på 15 år og derover, som i referenceperioden arbejdede mindst en time mod løn eller andet vederlag som arbejdstagere, iværksættere, deltagere i kooperativer eller medhjælpende familiemedlemmer. Personel i de væbnede styrker og kvinder, der har orlov for at passe børn, er medregnet.

Arbejdsløse: alle personer på 15 år og derover, som opfylder alle tre betingelser i ILO's definition af arbejdsløse: (i) være uden arbejde, (ii) aktivt søge arbejde og (iii) være klar til at påbegynde arbejde inden for en periode på fjorten dage. I Ungarn omfatter arbejdsstyrkeundersøgelsen kom personer på 15-74 år.

Udlandsgæld, brutto: Dataene stammer fra OECD's statistikker over udlandsgæld (External Debt Statistics).

Betalingsbalance: Dataene er udledt af IMF's database, og det kan ikke garanteres, at de er kompatible med de tilsvarende EU-statistikker. Betalingsbalancen opstilles dog i henhold til IMF-standarder. Balancen for varehandel er i overensstemmelse med betalingsbalanceprincipperne. Eksport og import er angivet FOB. *Nettoindkomst* omfatter indkomst fra direkte investeringer, porteføljeinvesteringer og andre investeringer samt aflønning af arbejdstagere. Saldo på betalingsbalancens løbende poster er opgjort i henhold til definitionen i IMF's 5. håndbog, kapitaloverførsler indgår ikke. *Reserveaktiver:* ændringer i reserveaktiver i årets løb; (+) angiver en stigning, (-) angiver et fald.

UDENRIGSHANDEL

	1992	1993	1994	1995	1996
Import og eksport (løbende priser)	i mio. USD				
- Import		12645	14554	15466	16209
- Eksport		8918	10701	12867	13145
- Handelsbalance		-3727	-3853	-2599	-3064
Mængdeindeks for udenrigshandelen	forudgående å = 100				
- Import		120.9	114.5	96.1	105.5
- Eksport		86.9	116.6	108.4	104.6
Importstruktur i henhold til SITC (løbende priser)	i % af samlet import				
- (0+1) næringsmidler, levende dyr, drikkevarer og tobak	5.5	5.6	6.3	5.3	5
- 2 råstoffer, ikke spiselige	4	3.1	3.7	4.1	3.7
- 3 mineralske brændsels- og smørestoffer	15	13.3	11.8	11.7	13.6
- 4 animalske og vegetabiliske olier mv.	0.1	0.2	0.3	0.3	0.3
- 5 kemikalier og kemiske produkter	12.9	11.9	12.7	14.2	13.9
- 6 bearbejdede varer, hovedsagelig opdelt efter materiale	20.4	18.2	19.8	23	22.2
- 7 maskiner og transportmidler	29.9	36.6	34.1	30.8	30.5
- 8 forskellige bearbejdede varer	12.2	11.1	11.3	10.6	10.8
- 9 varer i.a.n.	0	0			
Eksportstruktur i henhold til SITC (løbende priser)	i % af samlet eksport				
- (0+1) næringsmidler, levende dyr, drikkevarer og tobak	21.8	19.1	18.5	20.3	18.4
- 2 råstoffer, ikke spiselige	5.5	5.7	5.2	4.8	4.5
- 3 mineralske brændsels- og smørestoffer	3.4	4.1	4	3.2	4.1
- 4 animalske og vegetabiliske olier mv.	1.2	1	0.9	0.7	0.8
- 5 kemikalier og kemiske produkter	10.8	12.1	11.2	11.8	11.1
- 6 bearbejdede varer, hovedsagelig opdelt efter materiale	16	16.1	16.6	17.4	17.7
- 7 maskiner og transportmidler	20.8	24.1	25.6	25.6	25.5
- 8 forskellige bearbejdede varer	20.4	17.8	17.9	16.2	17.8
- 9 varer i.a.n.	0.1	0.1			

Prisindeks for udenrigshandelen	forudgående å = 100				
	- Import	109.9	109.4	115.5	132.2
- Eksport		111.9	118.1	133.9	118

Import og eksport (løbende priser), mængdeindeks for udenrigshandelen og udenrigshandelens struktur i henhold til SITC (løbende priser): Handelsdataene omfatter ikke direkte re-eksport, handel med tjenesteydelse og handel med toldfrie områder samt licenser, knowhow og patenter. Dataene er baseret på det særlige handelssystem og opdateres regelmæssigt.

Handelsklassifikationer: Registreringen af varehandelen sker parallelt i to typer af klassifikationer: ud over den ungarske klassifikation for udenrigshandel (KTJ) også på grundlag af Det Harmoniserede Varebeskrivelses- og Varenomenklatursystem (HS). **Import** angives CIF og registreres på samme måde som eksport. **Eksport** angives FOB og registreres på den dato, hvor varerne passerer toldgrænsen. Toldstatistikkerne anvendes til at kontrollere dataene for udenrigshandelen. Eurostat har ved omregningen fra nationale valutaer til USD anvendt de årlige gennemsnitskurser fra Den Internationale Valutafond (IMF).

Prisindeks for udenrigshandelen: "Enhedsværdiindeks" - beregninger anvendes til at måle prisændringer i udenrigshandelen, bortset fra heterogene varegrupper, hvor stikprøvemethoden anvendes til prisobservationer.

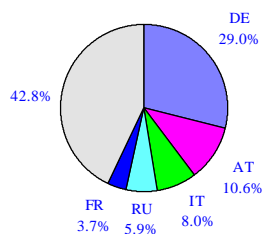

UDENRIGSHANDEL

	1992	1993	1994	1995	1996
Import fordelt på vigtigste handelspartnere (løbende priser)					
	i % af samlede import				
1. partner	DE 23.6	DE 22.2	DE 23.4	DE 23.4	DE 23.6
2. partner	RU 16.9	RU 21.6	AT 12	RU 11.8	RU 12.5
3. partner	AT 14.4	AT 11.6	RU 12	AT 10.7	AT 9.5
4. partner	IT 6.3	IT 6	IT 7	IT 7.9	IT 8.1
5. partner	CZ 4.3	US 3.9	GB 4	FR 3.9	FR 4.2
andre	34.5	34.7	41.6	42.3	42.1
Eksport fordelt på vigtigste handelspartnere (løbende priser)					
	i % af samlede eksport				
1. partner	DE 27.7	DE 26.6	DE 28.2	DE 28.6	DE 29
2. partner	RU 13.1	RU 15.3	AT 10.9	AT 10.1	AT 10.6
3. partner	AT 10.7	AT 10.1	IT 8.5	IT 8.5	IT 8
4. partner	IT 9.5	IT 8	RU 7.5	RU 6.4	RU 5.9
5. partner	YU 3.5	US 4.2	GB 4.3	FR 4	FR 3.7
andre	35.5	35.8	40.6	42.4	42.8

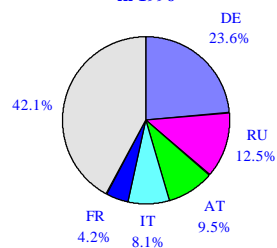
Eksport fordelt på vigtigste handelspartnere 1996

Structure of export by main partners in 1996

Import fordelt på vigtigste handelspartnere 1996

Structure of import by main partners in 1996

AT	Østrig	IT	Italien
CZ	Den Tjekkiske Republik	RU	Den Russiske Føderation
DE	Tyskland	US	USA
FR	Frankrig	YU	Jugoslavien
GB	Det Forenede Kongerige		

SOCIALE INDIKATORER

	1991	1992	1993	1994	1995
Befolkning pr. 1. januar	1 000				
	10354.8	10337.2	10310.2	10277.0	10246
Aldersfordeling pr. 1 Januar 1995	i % af den samlede befolkning				
0_14 år					18.3
15_24 år					15.8
25_44 år					28.1
45_64 år					23.8
65 år og derover					14.0
	antal i alt				
Levendefødte	127207	121724	117033	115598	
Dødsfald	144813	148781	150244	146889	
Spædbørnsdødelighed					
- Under 1 år	1989	1714	1458	1335	
- Dødfødte	575	509	425	408	
Vielser	61198	57005	54099	54114	
Skilsmisser	24433	21607	22350	23417	
	pr. 1000 indbyggere				
Vielsekvotient, brutto	5.92	5.52	5.26	5.26	5.2
Skilsmissekvotient, brutto	2.36	2.09	2.17	2.3	2.4
Naturlig tilvækst	-1.7	-2.62	-3.23	-3.05	
Nettoindvandring	0	0	0	0	
Samlet befolkningstilvækst	-1.7	-2.62	-3.23	-3.05	
Samlet fertilitet	1.86	1.77	1.69	1.64	
Spædbørnsdødelighed	15.64	14.08	12.46	11.55	10.7
Dødelighed i sent fosterstadium	4.5	4.16	3.62	3.52	
Middellevetid	ved fødsel				
- Mænd		65	64.6	64.8	64.8

- Kvinder		73.8	73.7	74.2	74.2
Middellevetid	ved 65 år				
- Mænd				12	12.1
- Kvinder				15.6	15.8

Nettoindvandring: Der foreligger ikke en udtømmende undersøgelse: tallene er skøn.

ARBEJDSMARKEDET

	1993	1994	1995	1996
Den erhvervsaktive del af befolkningen (ILO-metoden)	i % af befolkningen på 15 år og derover			
	59.2	57.1	56.1	55.6
Gennemsnitligt antal beskæftigede	1 000			
	2836	2899	2744	2552
Arbejdsløshedsprocent efter alder (ILO-metoden)	i % af arbejdsstyrken			
- i alt	11.3	10.2	9.3	9.2
- under 25 år		17.6	16.6	15.7
- 25 år og derover		8.7	8.2	8
Registreret arbejdsløshed (periodens udgang)	i % af den erhvervsaktive befolkning			
	12.6	10.9	10.9	10.7

	1993	1994	1995	1996
Gennemsnitsindeks for lønnet beskæftigelse efter NACE	forudgående år = 100			
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	73.7	82.7	90.7	95.3
- Råstofudvinding	65.7	63.8	82.4	92
- Fremstillingsvirksomhed		93.1	94.7	94.8
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand		104.9	96.8	94.4
- Bygge- og anlægsvirksomhed		90.6	82.7	76.6
- Transport, oplagingsvirksomhed og kommunikation		96.6	97.4	94.5
Indeks for nominelle månedslønninger efter NACE				
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	125.5	127.8	121.2	117.4
- Råstofudvinding	130	118.6	118.5	118.4
- Fremstillingsvirksomhed	124.7	123	121.3	121.6
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	124.7	123.5	120.8	123.1
- Bygge- og anlægsvirksomhed	120.6	121.9	116.7	118

- Transport, oplagingsvirksomhed og kommunikation	120	125.8	117.4	124.3
Indekser for månedslønninger				
- nominelle lønninger	121.9	124.7	116.8	120.4
- reallønninger	96.1	107.0	87.8	94.6

Den erhvervsaktive del af befolkningen (ILO metoden): Arbejdsstyrkens procentmæssige andel af den samlede befolkning på 15 år og derover. Denne procentsats udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen under anvendelse af følgende ILO-definitioner og -henstillinger:

Arbejdsstyrke: beskæftigede og arbejdsløse i overensstemmelse med nedenstående ILO-definitioner.

Beskæftigede: alle personer på 15 år og derover, som i referenceperioden arbejdede mindst en time mod løn eller andet vederlag som arbejdstagere, iværksættere, deltagere i kooperativer eller medhjælpende familiemedlemmer. Personel i de væbnede styrker og kvinder, der har orlov for at passe børn, er medregnet.

Arbejdsløse: alle personer på 15 år og derover, som opfylder alle tre betingelser i ILO's definition af arbejdsløse: (i) være uden arbejde, (ii) aktivt søge arbejde og (iii) være klar til at påbegynde arbejde inden for en periode på fjorten dage.

Arbejdsløshedsprocent (ILO-metoden): De arbejdsløses procentuelle andel af arbejdsstyrken. Denne procentsats udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen (LFSS) under anvendelse af ILO-definitioner og -henstillinger (se ILO-definitionerne ovenfor).

Registreret arbejdsløshed (periodens udgang): Registreret arbejdsløshed i procent - registrerede arbejdsløse i procent af den civile erhvervsaktive befolkning, baseret på arbejdsstyrkeundersøgelsen. Den registrerede arbejdsløshed baseres på det månedlige administrative arbejdsløshedsregister. Fra maj 1995 er dækningen af registreret arbejdsløshed blevet ændret, således at den ikke omfatter arbejdssøgende, som midlertidigt ikke er i stand til at påtage sig arbejde.

Gennemsnitligt antal beskæftigede: Fra 1994 dækker de absolutte tal fra erhvervssektoren allerede økonomiske enheder med 10 eller flere ansatte. Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.

Gennemsnitsindeks for lønnet beskæftigelse efter NACE: Dataene for erhvervssektoren dækker i 1994 virksomheder med 20 eller flere ansatte og fra 1995 virksomheder med 10 eller flere ansatte. Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.

Indekser for månedslønninger: Indeksene for månedlige reallønninger afledes af indeksene for de nominelle nettolønninger divideret med forbrugerprisindekset for arbejdstagere og arbejdstagere, der ejer landbrug. Dataene for erhvervssektoren dækker i 1994 virksomheder med 20 eller flere ansatte og fra 1995 virksomheder med 10 eller flere ansatte. Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.

OFFENTLIGE FINANSER

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Det offentlige budget	i mio. nationale valutaenheder						
- Den statslige forvaltnings konsoliderede indtægter							
- Tilskud							
- Den statslige forvaltnings konsoliderede udgifter	1088.8						
- Den offentlige forvaltnings konsoliderede udgifter							
- Den statslige forvaltnings konsoliderede underskud/overskud	16.7		-203.7	-253.3	-284.8	-275.8	-166
- Den offentlige forvaltnings underskud/overskud			-205.2	-265.4	-367.4	-336.1	-250.7
Det offentlige budget	i % af bruttonationalproduktet						
- Den statslige forvaltnings konsoliderede udgifter	52.1						
- Den offentlige forvaltnings konsoliderede udgifter							
- Den statslige forvaltnings konsoliderede underskud/overskud	0.8		-6.9	-7.1	-6.5	-5.0	-2.5
- Den offentlige forvaltnings underskud/overskud			-7.0	-7.5	-8.4	-6.1	-3.8

Det offentlige budget: Disse data vedrører den statslige forvaltning og den offentlige forvaltning som offentliggjort i *Government Finance Statistics Yearbook (1996) (GFSY)*; også data for landet som helhed er inkluderet i *GFSY*.

Da *GFSY* ikke indeholder statistikker for den offentlige forvaltning som helhed, men kun for de forskellige niveauer inden for denne, er de konsoliderede data, der angives her, beregnet på grundlag af data fra den statslige forvaltning og den kommunale forvaltning, og ved konsolideringen er der justeret for identificerede overførsler inden for det offentlige.

Selv om statistikkerne dækker data vedrørende den statslige forvaltning og den kommunale forvaltning offentliggjort i *GFSY*, er det muligt, at dækningen er ikke fuldstændig, hvis nogle enheder inden for statslig forvaltning eller kommunal forvaltning ikke indgår. Et mål for, hvor udtømmende dækningen er, kan opnås ved at sammenligne anmærkningen om dataenes dækning ([note on the coverage of data](#)) for de enkelte lande i *GFSY* med fortegnelsen over enheder inden for den statslige forvaltning og den kommunale forvaltning.

Det bør bemærkes, at det underskud/overskud, der anvendes her, svarer til indtægter og tilskud minus udgifter, og at låntagning minus tilbagebetaling af lån ikke indgår (se nedenfor).

Den nettoficering af overførsler inden for det offentlige, der er foretaget i tabellerne, er begrænset til løbende overførsler og kapitaloverførsler, som består af identificerede tilskud og løbende subsidier og kapitalsubsidier fra ét niveau inden for det offentlige til et andet. Andre former for transaktioner mellem niveauer inden for det offentlige som f.eks. skatteindbetalinger og socialsikringsbidrag samt gensidig køb af varer og tjenester, der normalt ikke klassificeres som overførsler inden for det offentlige, er ikke blevet elimineret ved konsolideringen. Endelig er det uklart, om manglende data for løbende overførsler og kapitaloverførsler skyldes, at der ingen overførsler har fundet sted, eller at der ikke findes data for sådanne; i alle de tilfælde, hvor der ikke foreligger data, er det blevet antaget, at ingen overførsler har fundet sted.

a. **Udgifter** omfatter den offentlige forvaltnings kontantudgifter til løbende transaktioner med varer og tjenester, kapitalgoder, renter samt løbende overførsler og kapitaloverførsler, men omfatter ikke transaktioner, der ikke foregår kontant.

b. **Underskud/overskud** svarer til kontantindtægter og kontanttilskud minus kontantudgifter. Den metode til opgørelse af underskud/overskud afviger fra den, der anvendes i *GFS*, hvor underskud/overskud er lig kontantindtægter og kontanttilskud minus kontantudgifter og minus netto-fordringserhvervelse. Denne udelukkelse af netto-fordringserhvervelse (der i *GFS*-metodologien består af operationer i finansielle aktiver og passiver til specifikke formål i forbindelse med forskellige initiativer, snarere end til likviditetsformål) betyder, at angivelsen af underskud/overskud i dette dokument ligger tættere på, hvad der i nationalregnskabet forstås ved netto-fordringserhvervelse. Som følge af denne udelukkelse indgår indtægterne fra privatiseringer (i *GFS*-metodologien klassificeret som tilbagebetalinger) heller ikke i beregningen af underskud/overskud i tabellerne (og bidrager derfor ikke til at reducere underskuddet).

- Den statslige forvaltnings underskud/overskud og den offentlige forvaltnings konsoliderede underskud/overskud for perioden 1992-1996 er beregnet af finansministeriet på grundlag, der ligner grundlaget for nationalregnskabet.

FINANSSEKTOREN

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Monetære aggregater	mia. (10 ⁹) USD						
- Pengeforsyning: M1				8.06	8.80	7.39	7.37
- Quasipenge				9.40	9.16	9.49	9.90
Samlede reserver (ekskl. guld, periodens udgang)	mio. (10 ⁶) USD						
				6771	6810	12052	9795
Gennemsnitlige kortfristede rentesatser	% pr. år						
- udlån				25.4	27.4	32.6	
- indlån				15.7	20.3	26.1	
Officiel diskonto (periodens udgang)						28	23
Vekselkurser i forhold til USD	1 USD = ...HUF						
Gennemsnit for perioden	63.206	74.735	78.988	91.933	105.16	125.68	152.65
Periodens udgang	61.449	75.62	83.97	100.7	110.69	139.47	164.93
Vekselkurser i forhold til ECU	1 ECU = ...HUF						
Gennemsnit for perioden	80.488	92.608	102.535	107.653	125.090	164.392	207.909
Periodens udgang	83.773	101.401	101.679	112.348	136.153	183.297	206.656

Monetære aggregater: Pengeforsyning (M1) Inkluderer anfordringsindskud og valuta uden for bankerne. Beløbene på nogle anfordringsindskud i HUF fra husholdningssektoren (som kun kan uskilles fra begyndelsen af 1993) er blevet omklassificeret som en del af M1 i stedet for quasipenge.

Quasipenge (QM) inkluderer tidsindskud og indlån i fremmed valuta. I 1995 beholdning af "broad money" (M2): summen af valuta uden for bankerne, anfordringsindskud, opsparingsindskud og tidsindskud fra indenlandske pengebesiddere, bortset fra den statslige forvaltning, ekstra budgetfonde og fra penge- og finansieringsinstitutter i indenlandsk eller udenlandsk valuta.

Eurostat har konverteret de nationale valutaer til USD på grundlag af IMF's årlige kurser ved periodens udgang.

Samlede reserver (ekskl. guld, periodens udgang): Statistikken for de officielle valutareserver er udledt af IMF's månedlige publikation *International Financial Statistics* (IFS). Samlede reserver (ekskl. guld) defineres som summen af centralbankernes beholdninger af fremmed valuta og andre (brutto) fordringer på ikke-residente; denne definition udelukker fordringer på residente i udenlandsk valuta. I henhold til definitionen beregnes de officielle valutareserver til den gældende markedskurs ved den pågældende periodes udløb. De samlede reserver (ekskl. guld), der offentliggøres i IFS, kan være forskellige fra de tal, der offentliggøres af de nationale myndigheder. Nogle af de faktorer, der kan give anledning til forskelle, er vurderingen af reservestillingen i IMF samt forskellig behandling af fordringer i ikke-konvertible valutaer.

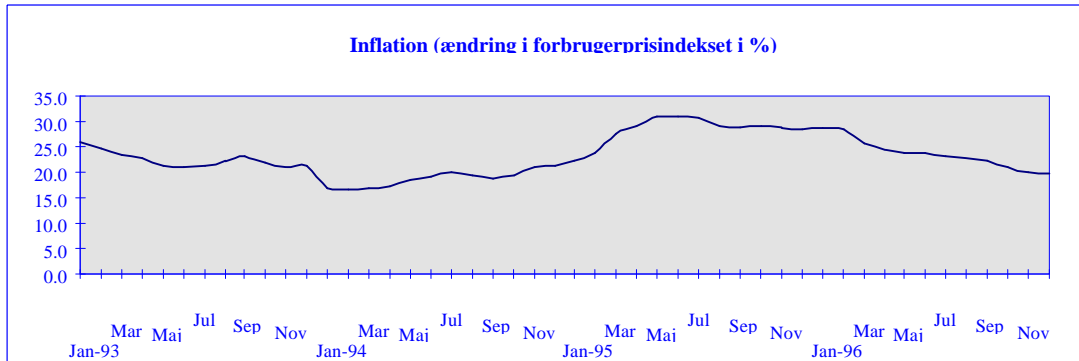
Vekselkurser i forhold til USD: valutakurserne fra IMF som offentliggjort i publikationen: "Statistiques Financieres Internationales"

Gennemsnitlige kortfristede rentesatser: Dataene er hentet fra IMF's månedlige publikation International Financial Statistics (IFS). De gennemsnitlige udlåns- og indlånsrenter er gennemsnit over en periode. *Udlånsrenten* er normalt den gennemsnitlige rentesats, der kræves af den indberettende bank for udlån. *Indlånsrenten* er den gennemsnitlige rente for anfordringsindsud og tidsindsud eller den gennemsnitlige rente for tidsindsud. Disse satser er ikke altid direkte sammenlignelige mellem landene, idet de indberettende bankers repræsentativitet og vægtningsystemerne kan være forskellige.

INFLATION (udviklingen over 12 måneder)

Ændring i forbrugerprisindekset i % for den pågældende måned sammenlignet med samme måned året før (t/t-12)

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1993	25.9	24.7	23.4	22.8	21.3	20.9	21.3	22.3	23.0	22.0	21.0	21.1
1994	17.0	16.6	16.8	17.3	18.3	19.2	20.0	19.5	18.9	19.5	21.0	21.2
1995	22.1	23.8	27.5	29.2	30.8	31.0	30.5	29.2	28.8	29.0	28.7	28.3
1996	28.9	28.3	25.6	24.4	23.9	23.6	23.0	22.9	22.2	21.0	20.1	19.8

Inflation (udviklingen over 12 måneder): Inflationstakten (udvikling over 12 måneder) er den procentuelle ændring i forbrugerprisindekset for den pågældende måned i forhold til samme måned året før. Inflationstakten er baseret på nationale forbrugerprisindeks (som beskrevet i den statistiske del af spørgeskemaet om udvidelsen), som ikke fuldt ud kan sammenlignes mellem ansøgerlandene eller med indeks baseret på EU's harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) (forskellige metoder, begreber og praksis ved beregning af forbrugerprisindeks).

INDUSTRI

	1993	1994	1995	1996
BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser)	i % af bruttonationalproduktet			
- Råstofudvinding	0.6	0.5	0.5	
- Fremstillingsvirksomhed	21.9	21.6	23	
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	3.7	3.2	3.4	
Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE	forudgående år = 100			
- I alt	104	109.6	104.6	102.3
- Råstofudvinding	99	82.7	86.7	102.4
- Fremstillingsvirksomhed	103.3	109.3	105	102
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	97.8	101.7	101.8	104.8

	1993Q1	1993Q2	1993Q3	1993Q4	1994Q1	1994Q2	1994Q3	1994Q4
Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE	tilsvarende periode forudgående år = 100							
- I alt		105	108	103	109	106.2	111	110.4
- Råstofudvinding		93	106	108	102	80.6	85.5	73.5
- Fremstillingsvirksomhed		103	106	103	108	105.4	110.3	110.9
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand		98	99	99	100	97.8	100.4	102.1

	1995Q1	1995Q2	1995Q3	1995Q4	1996Q1	1996Q2	1996Q3	1996Q4
	tilsvarende periode forudgående år = 100							
	109.2	106.9	103.7	100.1	101.7	100.5	102.3	104.3
	70.7	96.1	87.1	94.1	99.1	108.7	105.3	96.4
	110.6	107.7	103.6	100.1	98.7	102	103.1	103.7
	102.2	100.1	105.9	100.3	113	98.5	104.4	102.6

BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser) beregnes til basispriser.

Mændeindeks for industriproduktionen efter NACE Mændeindekser for industriproduktion: Industriproduktion omfatter råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed samt elektricitets-, gas- og vandforsyning (i henhold til hovedafdeling C, D og E i NACE). Indeks for samlet industriproduktion og industrielt salg inkluderer data fra alle industrivirksomheder. Indeks efter branche vedrører indtil udgangen af 1994 virksomheder med mere end 20 ansatte og fra 1995 virksomheder med mere end 10 ansatte.

INFRASTRUKTUR

	1991	1992	1993	1994	1995
	i km per 1000 km ²				
Jernbanenet	86.8	86	83.4	83	83
Jernbanetransport	i mio. ton eller passagerer km				
- gods			7708	7707	8409
- passagerer			8432	8508	8441
	pr. 1000 indbyggere				
Antal telefonabonnenter	194.5	199	145.6	173	208
	indbyggere				
Antal indbyggere pr. personbil	5.1	5	4.7	4.7	4.5

LANDBRUG

	1992	1993	1994	1995	1996
Arealanvendelse	i 1000 hektar				
- I alt	9303	9303	9303	9303	9303
- landbrugsarealer	6136	6129	6122	6179	
- skov	1712	1764	1767	1763	
- dyrkede arealer	4742	4747	4749	4806	
- permanente græsange og engarealer	1164	1157	1148	1148	
Landbrugsarealer efter ejendomsforhold	i % af landbrugsarealer				
- statsvirksomheder		20.2	19	17.6	
- kooperativer		53.3	37.7	30.5	
- andet		26.5	43.3	51.9	

	1992	1993	1994	1995	1996
Andel af BNP	i % af bruttonationalproduktet				
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri (NACE A+B)		6.6	6.7	7.2	
	forudgående år = 100				
Mængdeindeks for landbrugsproduktionen, brutto		90.3	103.2	102.6	104.9
Vigtigste afgrøder efter areal	i 1000 hektar				
- Korn	2604	2657	2830	2664	
- heraf hvede	846	986	1059	1108	
- Kartoffler	52	56	57	57	
- Sukkerroer	108	95	105	124	
- Foderroer					
Vigtigste afgrøder efter høstudbytte	i 100 kg/hektar				
- Korn	37.9	31.7	40.7	41.3	
- heraf hvede	40.8	30.6	46.0	41.6	
- Kartoffler	233.0	188.8	166.0	192.8	
- Sukkerroer	271.1	229.7	321.0	338.6	

- Foderroer					
-------------	--	--	--	--	--

	1992	1993	1994	1995	1996
Salg eller indkøb af husdyr til slagtning	i 1000 ton levende vægt				
- svin	490.2	420.3	348.6	375.4	521.5
- kvæg	186.6	116.7	90.3	87.2	83.1
- fjerkræ	243.3	223.3	218	293.1	292.2
Husdyravl (periodens udløb)	antal pr. 1000 hektar landbrugsareal				
- kvæg		163	149	150	147
- heraf køer		73	68	68	67
- får		204	155	158	1410
	antal pr. 1000 hektar dyrket areal				
- svin		816	920	1070	1120
- heraf søer		65	55	71	

Andel af BNP beregnes til **basispriser**.

Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto: Indeksene baseres på evaluering af alle individuelle produkter inden for bruttolandbrugsproduktionen. Faste priser er angivet med udgangspunkt i 1991.

Salg eller indkøb af husdyr til slagtning: Dataene er for **indkøb** af vigtigste landbrugsprodukter.